

Συναλλαγές καταναλωτικής **πίστης** και **εμπορικές ΜΜΕ**

ΑΞΟΝΑΣ 4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ
ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΜΜΕ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΜΜΕ

Copyright: ΕΣΕΕ, Αθήνα 2014

ISBN: 978-618-81219-6-6

Διορθώσεις: Γιώργος Σαμουρέλης

Σχεδίαση εξωφύλλου: Λ. Πεδιώτη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Δημιουργική ομάδα ΣΥΝΘΕΣΗ
Παραγωγή, εκτύπωση, βιβλιοδεσία: ΣΥΝΘΕΣΗ
Ζωσδόχου Πηγής 55-57, 106 81 Αθήνα
Τηλ.: 210 38 39 711, 210 38 39 714
www.synthesi-print.gr, info@synthesi-print.gr

Σχήμα: 17 x 24

Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου
Μητροπόλεως 42, 105 63 Αθήνα
Τηλ.: 210.32.59.200 Fax: 210.32.59.209
www.esee.gr, e-mail: info@esee.gr, administrator@esee.gr

Απαγορεύεται κάθε ολική ή μερική αναπαραγωγή του έργου
με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Κεντρική διάθεση: ΕΣΕΕ, Μητροπόλεως 42

ΕΡΜΕΙΟΝ 2 - Προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης για το ανθρώπινο δυναμικό των εμπορικών επιχειρήσεων

ΕΡΜΕΙΟΝ 2
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΑΞΙΟΝΑΣ 4 – 50 ΩΡΩΝ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

**ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ
ΠΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΜΜΕ**

Αθήνα 2014

Πρόλογος

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων «ΕΡΜΕΙΟΝ 2 - Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης για το ανθρώπινο δυναμικό των εμπορικών επιχειρήσεων (Α.Π.7 – Α.Π.8 – Α.Π.9)», οι οποίες είναι ενταγμένες στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (κωδικός ΟΠΣ: 277690, 277700 και 277701 αντίστοιχα) και συγχρηματοδοτούνται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ). Το σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων «ΕΡΜΕΙΟΝ 2 - Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης για το ανθρώπινο δυναμικό των εμπορικών επιχειρήσεων (Α.Π.7 – Α.Π.8 – Α.Π.9)» καλύπτει μια μεγάλη σειρά θεμάτων που αφορούν κρίσιμες λειτουργίες μιας εμπορικής επιχείρησης (συνολικά 34 ενότητες/τίτλοι Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης).

Σκοπός του «ΕΡΜΕΙΟΝ 2» είναι η υλοποίηση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης για τους εμπόρους επιχειρηματίες (εργοδότες και αυτοαπασχολούμενους), τους εργαζόμενους στις εμπορικές επιχειρήσεις και λοιπούς ενδιαφερόμενους (π.χ. υποψήφιοι νέοι επιχειρηματίες), που ενδιαφέρονται να αποκτήσουν επιπλέον γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα της εργασίας τους, να βελτιώσουν την απόδοσή τους και να παρέχουν υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας στους καταναλωτές και πελάτες τους.

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό εκπονήθηκε από την Ένωση «ΚΟΡΥΜΒΟΣ Α.Ε - ΕΚΠΑ/ΕΛΚΕ», με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παναγιώτη Πετράκη και Υπεύθυνο Διδακτικού Σχεδιασμού τον Ομότιμο Καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Διονύσιο Αναπολιτάνο, και εντάχθηκε στον Θεματικό Άξονα 4 του «ΕΡΜΕΙΟΝ 2», ο οποίος περιλαμβάνει Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης διάρκειας 50 ωρών.

Το εγχειρίδιο της παρούσας Ενότητας «Συναλλαγές καταναλωτικής πίστης και εμπορικές ΜΜΕ» συνδυάζεται με ηλεκτρονική εκπαιδευτική πλατφόρμα και ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό. Το εγχειρίδιο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 3: «Εκπόνηση και Προσαρμογή Εκπαιδευτικού Υλικού και Ηλεκτρονικών Εργαλείων Εκπαίδευσης», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Σταύρο Δρακόπουλο. Την επιμέλεια των κειμένων είχε ο κ. Γιώργος Σαμουρέλης.

Πίνακας Περιεχομένων

Γενική Εισαγωγή	11
Μέρος πρώτο: Καταναλωτική πίστη	
Κεφάλαιο 1: ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ: ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	17
Εισαγωγή	17
1.1 Ορισμός	17
1.2 Νομικό Πλαίσιο.....	18
Κεφάλαιο 2: ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ.....	21
Εισαγωγή	21
2.1 Είδη δανείων καταναλωτικής πίστης	21
2.1.1 Προσωπικά δάνεια.....	21
2.1.2 Ανοικτά προσωπικά δάνεια.....	23
2.1.3 Λογαριασμός υπερανάλψης – Όρια υπερανάλψης από τρεχούμενο λογαριασμό καταθέσεων (overdraft)	23
2.1.4 Πιστωτικές κάρτες (Credit card)	24
2.2 Προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων καταναλωτικής πίστης.....	24
2.3 Αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας	25
Μέρος δεύτερο: Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και τραπεζικές εμπορικές συναλλαγές	
Κεφάλαιο 3: ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	27
Εισαγωγή	27
3.1 Ο ρόλος των ΜΜΕ	27
3.2 Ορισμοί.....	28
3.2.1 Ανεξάρτητες επιχειρήσεις	30
3.2.2. Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις.....	31
3.2.3. Συνδεδεμένες επιχειρήσεις	32
3.3 Διακρίσεις ΜΜΕ.....	32
3.4 Μορφές Εταιρειών	33
Κεφάλαιο 4: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	37
Εισαγωγή	37
4.1 Χρηματοδότηση ΜΜΕ	38
4.1.1. Επεξήγηση όρων	39
4.2 Κριτήρια πιστοδότησης.....	39
4.3 Πιστωτικός κίνδυνος (Credit risk)	40

4.4	Αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας	42
4.5	Πιστωτική πολιτική	43
4.6	Η Επιτροπή της Βασιλείας II	44
4.7	Επιτροπή της Βασιλείας II & MME	44
Κεφάλαιο 5: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΜΕ		49
Εισαγωγή		49
5.1	Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις ΜΜΕ.....	49
5.1.1	Μέθοδοι ανάλυσης χρηματοοικονομικών - λογιστικών καταστάσεων	50
5.1.2	Λήψη οικονομικών στοιχείων	51
5.2	Ο ισολογισμός της επιχείρησης.....	54
5.3	Αριθμοδείκτες.....	56
5.4	Ταμειακές ροές	60
5.4.1	Η χρησιμότητα της Κατάστασης ταμειακών ροών	61
5.5	Κεφάλαιο Κίνησης	62
5.6	Καλύμματα και εξασφαλίσεις.....	64
Κεφάλαιο 6: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΜΕ		69
Εισαγωγή		69
6.1	Ποιοτικά στοιχεία ΜΜΕ.....	69
6.1.1	Εξωτερικό ή εξω-επιχειρησιακό περιβάλλον.....	70
6.1.2	Εσωτερικό ή επιχειρηματικό περιβάλλον.....	71
6.2	Αξιολόγηση και χρηματοδότηση πολύ μικρών επιχειρήσεων	73
Κεφάλαιο 7: ΕΙΔΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΜΕ		77
Εισαγωγή		77
7.1	Είδη χρηματοδοτήσεων	77
7.1.1	Τραπεζικός δανεισμός.....	78
7.1.2	Βραχυπρόθεσμος δανεισμός (είδη δανείων για κεφάλαια κίνησης).....	79
7.1.3	Εγγυητικές επιστολές.....	80
7.1.4	Ενέγγυα πίστωση (Letter of Credit - LC ή L/C)	83
7.1.5	Leasing (Χρηματοδοτική μίσθωση).....	85
7.1.6	Factoring (Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων).....	86
7.1.7	Venture Capital (Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών)	88
7.1.8	Business Angels (Επιχειρηματικοί Άγγελοι)	90
7.1.9	ΕΤΕΑΝ (Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης).....	90
7.2	Σύγκριση των μορφών χρηματοδότησης	91
Βιβλιογραφία - Πηγές.....		95

Γενική εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος θα αναφερθούμε γενικά στα πιστωτικά ιδρύματα και πιο συγκεκριμένα στις Εμπορικές Τράπεζες και την πιο σημαντική λειτουργία τους, τις χορηγήσεις δανείων. Πιο συγκεκριμένα, θα αναφερθούμε στα είδη δανείων των Εμπορικών Τραπεζών και τον τρόπο που αυτά ομαδοποιούνται σε σχέση με τα χαρακτηριστικά τους. Εν συνεχεία, θα μας απασχολήσει η Καταναλωτική Πίστη ως μια σημαντική και κερδοφόρα δραστηριότητα των Τραπεζών. Θα περιγραφούν οι ορισμοί και το νομοθετικό πλαίσιο που την διέπει, καθώς και τα προϊόντα της ανά κατηγορία με τα χαρακτηριστικά τους στοιχεία.

Στο δεύτερο μέρος θα ασχοληθούμε με τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και τη χρηματοδότησή τους από τα πιστωτικά ιδρύματα. Θα αναφέρουμε τους ορισμούς της Μικρομεσαίας Επιχείρησης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη σημαντική θέση που κατέχουν στην οικονομία της χώρας. Επίσης, θα περιγράψουμε αναλυτικά τον τρόπο διάκρισης της ΜΜΕ σε πολύ μικρής, μικρής και μεσαίας επιχείρησης.

Σημαντικό μέρος του εγχειριδίου θα καταλάβει η χρηματοδότηση των ΜΜΕ.

Η εισαγωγή για τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ θα ξεκινήσει με το τραπεζικό σύστημα, με έμφαση στην πιστωτική πολιτική των τραπεζών. Θα αναφερθούμε αναλυτικά: στα κριτήρια με τα οποία πιστοδοτούν οι τράπεζες, στην έννοια του αναλαμβανόμενου ή πιστωτικού κινδύνου για τις χορηγήσεις δανείων, στην έννοια της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του υποψήφιου δανειολήπτη από την τράπεζα ή τον πιστωτικό φορέα και τέλος θα γίνει αναφορά στις αρχές πιστωτικής πολιτικής των τραπεζών γενικά. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην «Επιτροπή της Βασιλείας», η οποία έχει εκδώσει οδηγίες για την τραπεζική εποπτεία και για την κεφαλαιακή επάρκεια.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα εξηγήσουμε αναλυτικά τον τρόπο αξιολόγησης της θέσης της επιχείρησης και τα στοιχεία που συνθέτουν την πιστοληπτική ικανότητα μιας επιχείρησης: τι ζητείται, επεξεργάζεται, αναλύεται και αξιολογείται από τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να χορηγήσουν οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης σε αυτές. Θα γίνει επίσης αναλυτική περιγραφή των ποσοτικών (χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ισολογισμός, ταμειακές ροές, αριθμοδείκτες κ.λπ.), και ποιοτικών στοιχείων των επιχειρήσεων και σε τι επικεντρώνεται το ενδιαφέρον των αναλυτών για τις χρηματοδοτήσεις.

Ένα σημαντικό κομμάτι που απασχολεί ιδιαίτερα τα πιστωτικά ιδρύματα είναι τα ποιοτικά στοιχεία των επιχειρήσεων, όπως ο τρόπος διοίκησης και οργάνωσης, ο κλάδος που ανήκουν, η συνέπεια των πληρωμών της κ.λπ. Όλα αυτά θα τα περιγράψουμε αναλυτικά διότι είναι σημαντικά, καθώς πολλές από τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην χώρα μας δεν τηρούν επαρκή και ακριβή στοιχεία για τον έλεγχο των τραπεζών. Ειδικά οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν αυτά τα προβλήματα στη χρηματοδότησή τους από τις τράπεζες, και για το λόγο αυτό θα αναφερθούμε πιο αναλυτικά στον τρόπο αξιολόγησής τους.

Τέλος θα αναφερθούν τα βασικά είδη και οι μορφές χρηματοδότησης που προσφέρονται από το χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας μας για τις ΜΜΕ. Θα γίνει αναλυτική περιγραφή των βασικών μορφών και θα αναφερθούν κάποια παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση της χρήσης αυτών των ειδών χρηματοδότησης.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η σωστή απόφαση χρηματοδότησης μιας επιχείρησης μπορεί να τη βοηθήσει στη λήψη σωστών επιχειρηματικών αποφάσεων για το μέλλον της, ενώ παράλληλα αποτελεί σημαντικό κριτήριο για την ανάπτυξή της.

Τραπεζικός δανεισμός. Είναι γενικά αποδεκτό ότι η υγιής ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας υποστηρίζεται από το ορθά οργανωμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Στο χρηματοπιστωτικό σύστημα εντάσσονται τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι και το σημαντικότερο μέρος του.

Πιστωτικό ίδρυμα (σύμφωνα με τον Νόμο 2076/1992/ΦΕΚ Α 130) είναι η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμό της.

Στα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας μας περιλαμβάνονται: η Τράπεζα της Ελλάδας, οι Εμπορικές Τράπεζες, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, οι Τράπεζες Επενδύσεων και οι Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί. Μια από τις πολλές λειτουργίες ενός πιστωτικού ιδρύματος είναι η χορήγηση δανείων. Η χορήγηση δανείων είναι μια από τις σημαντικές λειτουργίες των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς αποτελούν για τις τράπεζες την κύρια πηγή εσόδων ενώ παράλληλα εμπεριέχουν και μεγάλο αναλαμβανόμενο κίνδυνο (πιστωτικός κίνδυνος).

Δάνειο είναι η σύμβαση μεταξύ δύο μερών, εξ ου και ο όρος δανειακή σύμβαση, κατά την οποία ο ένας ο (δανειστής) μεταβιβάζει στον άλλον (οφειλέτης) για κάποιο χρονικό διάστημα χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα με την υποχρέωση της επιστροφής.

Πίστωση είναι η σύμβαση μεταξύ δύο συμβαλλομένων, όπως και στη δανειακή σύμβαση, μόνο που εδώ ο ένας μεταβιβάζει χρήματα (κεφάλαιο) για την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης του άλλου και βέβαια με την υποχρέωση της επιστροφής σε προκαθορισμένο διάστημα. Το δάνειο με την πίστωση διαφέρουν στο ότι η πίστωση αφορά αποκλειστικά δανεισμό χρημάτων, ενώ το δάνειο μπορεί να περιλαμβάνει, εκτός από χρήματα, και άλλα αντικαταστατά πράγματα, όπως για παράδειγμα εμπορεύματα.

Οι χορηγήσεις δανείων έχουν ένα κόστος για τον δανειολήπτη. Αυτό καλείται **επιτόκιο δανεισμού** και είναι το κόστος του χρήματος, δηλαδή η τιμή για τη χρήση συγκεκριμένου χρηματικού κεφαλαίου για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Υπάρχουν πολλά είδη επιτοκίου δανεισμού, όπως, για παράδειγμα, επιτόκιο πιστωτικών καρτών, διατραπεζικό επιτόκιο, διακρατικό επιτόκιο και άλλα. Το επιτόκιο μπορεί να είναι σταθερό ή κυμαινόμενο. Οι τράπεζες χορηγούν δάνεια μόνο με χρήματα.

Τα δάνεια ομαδοποιούνται ανάλογα σε σχέση με:

- **Το είδος των πελατών δηλαδή** ανάλογα με τη νομική μορφή (νομικό ή φυσικό πρόσωπο) που έχουν και τον τομέα δραστηριοποίησης. Υπάρχουν τα παρακάτω είδη:

Retail Banking: Η Λιανική Τράπεζα (Retail Banking) παρέχει τραπεζικές υπηρεσίες σε ιδιώτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις όπως:

- Επιχειρηματική πίστη
- Καταναλωτική πίστη
- Στεγαστική πίστη.

Corporate Banking: Παρέχει τραπεζικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις.

- **Τη διάρκεια των χρηματοδοτήσεων**

Σε σχέση με τη διάρκεια των χρηματοδοτήσεων αυτά διακρίνονται σε:

Βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις – δάνεια

Οι βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις αποπληρώνονται έως 12 μήνες και χρησιμοποιούνται για κεφάλαια κίνησης, με ονομασία *κεφάλαια κίνησης μειωμένου χαρακτήρα*.

Μεσοπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις - δάνεια

Τα δάνεια αυτά έχουν συνήθως διάρκεια από 1 έως 3 έτη, χορηγούνται κι αυτά για κεφάλαια κίνησης με πιο μόνιμη ιδιότητα και σπάνια για αγορά πάγιου εξοπλισμού.

Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις – δάνεια

Οι μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις έχουν διάρκεια αποπληρωμής μεγαλύτερη των τριών ετών. Η διάρκεια εξαρτάται από το είδος του παγίου που πρόκειται να αγοραστεί, π.χ. ακίνητο ή εξοπλισμός.

- **Με το επιτόκιο του δανείου**

Δάνεια με σταθερό επιτόκιο το οποίο παραμένει ίδιο μέχρι την αποπληρωμή του δανείου.

Δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, στα οποία το επιτόκιο μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια αποπληρωμής του δανείου. Οι μεταβολές εξαρτώνται από τους δείκτες που είναι συνδεδεμένη η τράπεζα, όπως είναι το Euribor ή το Eurorate, και αναπροσαρμόζεται ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς χρήματος.

■ Σε σχέση με τον τρόπο αποπληρωμής του δανείου

Δάνεια τακτής λήξης όπου το δάνειο επιστρέφεται στην τράπεζα με τη λήξη της διάρκειάς του.

Τοκοχρεωλυτικά δάνεια είναι τα δάνεια όπου η αποπληρωμή τους γίνεται σε σταθερές ισόποσες δόσεις, οι οποίες εμπεριέχουν μέρος του κεφαλαίου και τόκους μέχρι την ημέρα της πληρωμής. Η καταβολή των δόσεων είναι συνήθως μηνιαία. Αρχικά το μεγαλύτερο ποσοστό των δόσεων αφορά τόκους οι οποίοι με την πάροδο του χρόνου μειώνονται σε σχέση με το κεφάλαιο.

Χρεολυτικά δάνεια είναι τα δάνεια τα οποία αποπληρώνονται σε ίσες σταθερές δόσεις για το κεφάλαιο, ενώ οι τόκοι πληρώνονται σε άλλο χρόνο. Η δόση που αφορά το κεφάλαιο είναι σταθερή, ενώ των τόκων μειώνεται.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα κύρια είδη δανείων των τραπεζών:

Πίνακας 1			
ΔΑΝΕΙΑ			
ΙΔΙΩΤΕΣ		ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
Καταναλωτικά	Στεγαστικά	Επενδύσεων	Κεφάλαια κίνησης

Στο παρόν εγχειρίδιο θα ασχοληθούμε με τα δάνεια προς τους ιδιώτες όσον αφορά την καταναλωτική πίστη, και εκτενέστερα με τη χρηματοδότηση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ).

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Η υγιής ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας υποστηρίζεται από το ορθά οργανωμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- Η κύρια λειτουργία των τραπεζών είναι οι χορηγήσεις δανείων.
- Τα δάνεια διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους και τις χρήσεις τους από τους καταναλωτές και τους επιχειρηματίες.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ: ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε:

1. Να ερμηνεύετε την έννοια της καταναλωτικής πίστης.
2. Να γνωρίζετε τη νομοθεσία που τη διέπει.
3. Να γνωρίζετε τους κανόνες της καταναλωτικής πίστης.

Εισαγωγή

Σε αυτό το σύντομο και εισαγωγικό κεφάλαιο θα δοθεί ο ορισμός και η έννοια της καταναλωτικής πίστης καθώς και οι χαρακτηριστικές περιπτώσεις καταναλωτικής πίστης. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί το νομικό πλαίσιο που τη διέπει, όπως επίσης και βασικοί ορισμοί που θα είναι χρήσιμοι για τα επόμενα κεφάλαια.

1.1 Ορισμός

Η καταναλωτική πίστη εντάσσεται στην οικογένεια των χρηματοπιστωτικών ή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Ο νομικός ορισμός της καταναλωτικής πίστης συνίσταται στην κάθε μορφής πιστωτική διευκόλυνση που παρέχεται από έναν πιστοδότη (τράπεζα, έμπορο κ.ά.) σε έναν καταναλωτή, σε πρόσωπο που παίρνει πίστωση για μη επαγγελματικούς λόγους. Η καταναλωτική πίστη αφορά την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης του καταναλωτή για ικανοποίηση ιδιωτικών αναγκών.

Χορηγήσεις καταναλωτικής πίστης παρέχονται, εκτός από τις τράπεζες, και από μεγάλες επιχειρήσεις, όπως αντιπροσωπείες αυτοκινήτων ή μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων οικιακού εξοπλισμού (έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές κ.λπ.).

Χαρακτηριστικές περιπτώσεις καταναλωτικής πίστης είναι:

- α) οι συμβάσεις για απόκτηση πιστωτικής κάρτας
- β) οι συμβάσεις για χορήγηση προσωπικών, καταναλωτικών ή δανείων ανοιχτού τύπου
- γ) η αγορά αγαθών ή υπηρεσιών με δόσεις
- δ) η αγορά ειδών ή υπηρεσιών με δόσεις, με τη χρήση πιστωτικής κάρτας, όταν αυτές είναι έντοκες.

1.2 Νομικό Πλαίσιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε την οδηγία 2008/48/ΕΚ, το 2008, για τις συμβάσεις της καταναλωτικής πίστης (κατήργησε επίσης την προηγούμενη οδηγία 87/102/ΕΟΚ). Σκοπός της οδηγίας ήταν η εναρμόνιση ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, που διέπουν τις διατάξεις για τις συμβάσεις πίστωσης με τους καταναλωτές και ορίζει τις έννοιες της καταναλωτικής πίστης. Η κοινοτική οδηγία 2008/48/ΕΚ, που ενσωματώθηκε με νόμο στην Ελληνική νομοθεσία και είναι σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο του 2010, ορίζει με σαφήνεια τα θέματα που αφορούν την προστασία του καταναλωτή στις συμβάσεις πίστωσης.

Η οδηγία επικεντρώνεται στη διαφάνεια και τα δικαιώματα των καταναλωτών. Προσφέρει πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές σε εύλογο χρόνο πριν από τη σύναψη της σύμβασης, αλλά και ως μέρος της σύμβασης πίστωσης. Ο πιστωτικός φορέας θα πρέπει να ενημερώνει εγγράφως πληροφορίες σε τυποποιημένη μορφή (τυποποιημένων ευρωπαϊκών πληροφοριών καταναλωτικής πίστης). Οι συμβάσεις αυτές υπάγονται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την καταναλωτική πίστη, δηλαδή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Ζ1-699/2010 (ΦΕΚ 917 Β' / 23.6. 2010) όπως τροποποιήθηκε από την Κοινή Υπουργική Απόφαση Ζ1-111/2012 (ΦΕΚ Β' 627/07-03-2012).

Αναφέρονται οι ακόλουθοι ορισμοί που ισχύουν σήμερα σύμφωνα με την Κοινοτική οδηγία και τους οποίους θα συναντήσουμε παρακάτω:

Καταναλωτής: σημαίνει κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο για σκοπούς συναλλαγής που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Νόμου, ενεργεί εκτός της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής δραστηριότητάς του.

Μεσίτης πιστώσεων: σημαίνει φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο δεν ενεργεί ως πιστωτικός φορέας και το οποίο στο πλαίσιο της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας, έναντι αμοιβής η οποία μπορεί να είναι χρηματική ή να έχει οποιαδήποτε άλλη συμφωνηθείσα μορφή οικονομικού ανταλλάγματος, ασκεί μια δραστηριότητα διαμεσολάβησης μεταξύ καταναλωτών

και πιστωτικών φορέων στο πλαίσιο της οποίας προβάλλει ή προτείνει συμβάσεις πίστωσης ή εκτελεί τις άλλες προπαρασκευαστικές εργασίες για τη σύναψή τους.

Πιστωτικός φορέας: σημαίνει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει πίστωση στο πλαίσιο της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας

Σύμβαση πίστωσης: σημαίνει σύμβαση δυνάμει της οποίας πιστωτικός φορέας χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή πίστωση υπό μορφή προθεσμιακής καταβολής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, εξαιρουμένης σύμβασης που συνάπτεται για τη συνεχή παροχή υπηρεσιών ή για την προμήθεια αγαθών του ίδιου είδους, σύμφωνα με την οποία ο καταναλωτής καταβάλλει με δόσεις το τίμημα για τις εν λόγω υπηρεσίες ή αγαθά κατά τη διάρκεια της παροχής τους (Εφημερίδα της Ε.Ε.: L 133 22.5.08).

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Η καταναλωτική πίστη εντάσσεται στην οικογένεια των χρηματοπιστωτικών ή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.
- Πιστωτικός φορέας σημαίνει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει πίστωση στο πλαίσιο της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας.
- Συγκεκριμένο νομικό πλαίσιο διέπει τις συμβάσεις πίστωσης.

Ερωτήσεις και ασκήσεις

1. Να αναφέρετε τις χαρακτηριστικές περιπτώσεις καταναλωτικής πίστης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε να:

1. Γνωρίζετε τα είδη των δανείων καταναλωτικής πίστης.
2. Γνωρίζετε τις βασικές προϋποθέσεις απόκτησής τους.
3. Αντιλαμβάνεστε την αναγκαιότητα του ελέγχου της πιστοληπτικής ικανότητας του υποψήφιου ιδιώτη-δανειολήπτη από το πιστωτικό ίδρυμα.

Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα βασικά είδη της καταναλωτικής πίστης και θα γίνει αναλυτική αναφορά για το τι είναι το καθένα και τα στοιχεία που τα διακρίνουν. Εν συνεχεία, θα αναφερθούν οι προϋποθέσεις απόκτησής τους και ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες εγκρίνουν τις πιστώσεις των υποψήφιων δανειοληπτών προϊόντων καταναλωτικής πίστης.

2.1 Είδη δανείων καταναλωτικής πίστης

Τα βασικά είδη της καταναλωτικής πίστης διακρίνονται σε: προσωπικά δάνεια, προσωπικά δάνεια τακτής λήξης (καταναλωτικά), ανοικτά προσωπικά δάνεια, λογαριασμό υπερανάληψης (overdraft) και πιστωτικές κάρτες.

2.1.1 Προσωπικά δάνεια

Προσωπικά δάνεια ονομάζονται όλα τα δάνεια που δίνουν οι τράπεζες χωρίς δικαιολογητικά αγορών, ώστε να καλύψει ο δανειολήπτης διάφορες προσωπικές του ανάγκες. Ο σκοπός του δανείου δηλώνεται προφορικά από τον δανειολή-

πη και δεν ελέγχεται από την τράπεζα, δίνοντας την ελευθερία στον δανειολήπτη να το χρησιμοποιήσει και για διαφορετικό λόγο από αυτόν που έχει δηλώσει. Τα προσωπικά δάνεια είναι μια ξεχωριστή κατηγορία δανείων και πρόκειται για ένα εργαλείο φιλελευθεροποίησης της τραπεζικής αγοράς, διότι ο δανειολήπτης δεν δεσμεύεται για τη χρήση του δανείου. Για την απόκτησή τους η τράπεζα απαιτεί άνοιγμα λογαριασμού ταμειευτηρίου που συνδέεται με το δάνειο, και δεν απαιτεί δικαιολογητικά όπως τιμολόγια αγοράς ή παραστατικά εξόφλησης.

Στα προσωπικά δάνεια περιλαμβάνονται και όλα τα δάνεια που έχουν εποχιακό χαρακτήρα, όπως τα εορτοδάνεια, τα διακοποδάνεια, τα φοιτητικά δάνεια, καθώς και τα προσωπικά δάνεια συγκέντρωσης οφειλών που δίνουν τη δυνατότητα οργάνωσης οφειλών από διάφορα δάνεια και πιστωτικές κάρτες για καλύτερα επιτόκια και όρους αποπληρωμής.

Στα προσωπικά δάνεια φυσικά γίνονται διευκολύνσεις όπως η δυνατότητα υπερανάληψης από τον τραπεζικό σας λογαριασμό, αλλά και η δυνατότητα ανάληψης μετρητών μέσω της πιστωτικής σας κάρτας.

Τα προσωπικά δάνεια διακρίνονται σε:

- **Προσωπικά δάνεια τακτής λήξης** και
- **Καταναλωτικά δάνεια.**

Τα προσωπικά δάνεια τακτής λήξης είναι τοκοχρεωλυτικά προϊόντα με συγκεκριμένη διάρκεια. Έχουν κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο ή και συνδυασμό των δύο. Ο χρόνος αποπληρωμής συμφωνείται ανάλογα με το ύψος του δανείου και έχει διάρκεια από έξι μήνες έως δέκα χρόνια. Τα δάνεια αυτά ξεκινούν από 1500,00€ έως 30.000,00€ συνήθως, ανάλογα με την τράπεζα. Έχουν δε έξοδα έγκρισης για έλεγχο των στοιχείων του πελάτη. Το ποσό επιστρέφεται με την πάροδο της συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας του δανείου.

Τα καταναλωτικά δάνεια έχουν τα ίδια σχεδόν χαρακτηριστικά με τα προσωπικά. Χορηγούνται από τις τράπεζες σε φυσικά πρόσωπα για την κάλυψη συγκεκριμένων καταναλωτικών αναγκών, οι οποίες αποδεικνύονται με εξοφλητικά παραστατικά ή τιμολόγια επί πιστώσει, ή απόδειξη παροχής υπηρεσιών κ.λπ. Ο σκοπός του δανείου βεβαιώνεται με την προσκόμιση των παραπάνω δικαιολογητικών. Η εκταμίευση δεν γίνεται με μετρητά αλλά κατατίθεται στον λογαριασμό του εμπόρου ή με δίγραμμη τραπεζική επιταγή στο όνομα του εμπόρου. Το ποσό της πίστωσης είναι αυστηρά η αξία του προϊόντος που αγοράζεται. Το επιτόκιο είναι ή σταθερό ή κυμαινόμενο, και είναι μικρότερο των προσωπικών δανείων λόγω μειωμένου πιστωτικού κινδύνου. Πρόκειται επίσης για τοκοχρεωλυτικά προϊόντα τακτής λήξης, όμως συνήθως είναι μεγαλύτερα των προσωπικών διότι καλύπτουν αγορές ακριβών αγαθών όπως αυτοκίνητα, σκάφη, ηλεκτρονικές συσκευές, έπιπλα κ.λπ.

Στην κατηγορία των καταναλωτικών δανείων εντάσσεται και η μεταφορά υπολοίπου άλλων δανείων από μια τράπεζα σε άλλη. Με την αγορά ενός τέτοιου δανείου ο πελάτης πετυχαίνει καλύτερους όρους αποπληρωμής με χαμηλότερο επιτόκιο και μεγαλύτερη διάρκεια.

Άλλες κατηγορίες καταναλωτικών δανείων είναι τα πράσινα δάνεια, δάνεια εγκατάστασης φυσικού αερίου, τοποθέτησης φωτοβολταϊκών συστημάτων, αγοράς μετοχών, πληρωμής φορολογικών χρεών, ασφαλιστικών χρεών. Τα χαρακτηριστικά αυτών των δανείων είναι ίδια με τα προηγούμενα καταναλωτικά, απλώς αλλάζουν τα είδη και ο αριθμός δικαιολογητικών ανάλογα με την χρήση του δανείου.

2.1.2 Ανοικτά προσωπικά δάνεια

Είναι δάνεια που δίνονται με όριο ανακυκλούμενης πίστωσης, αόριστης διάρκειας και με αυτόματη ανανέωση κάθε έτος. Όριο ανακυκλούμενης πίστωσης σημαίνει ότι η τράπεζα εγκρίνει ένα ανώτατο όριο πίστωσης και ο πελάτης το χρησιμοποιεί όπως θέλει, δηλαδή μπορεί να κάνει ολική ανάληψη ή τμηματικές αναλήψεις. Το επιτόκιο είναι κυμαινόμενο και κλιμακωτό και πάντα υψηλότερο από αυτό των δανείων τακτής λήψης, διότι εμπεριέχει μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο και αόριστη διάρκεια.

Η αποπληρωμή του μπορεί να είναι ολική ή μερική του υπόλοιπου χρεωστικού της ελάχιστης δόσης. Ο δανειολήπτης πρέπει να καταβάλει μια ελάχιστη μηνιαία δόση, η οποία περιλαμβάνει μέρος του κεφαλαίου και τόκους ανάλογα με το ποσό του δανείου που χρησιμοποιήθηκε. Επίσης, εκτός από την υποχρέωση καταβολής της ελάχιστης δόσης, μπορεί να καταβάλει όποτε θέλει όσα ποσά μπορεί.

Η έγκριση του ανοικτού δανείου επιβαρύνεται με έξοδα έγκρισης και με ετήσια έξοδα λειτουργίας ή έξοδα ανάληψης. Μπορεί ο λογαριασμός που είναι συνδεδεμένος με το δάνειο να παραμείνει με μηδενικό υπόλοιπο και ανενεργός χωρίς έξοδα για μελλοντική χρήση.

2.1.3 Λογαριασμός υπεράναληψης – Όρια υπεράναληψης από τρεχούμενο λογαριασμό καταθέσεων (overdraft)

Είναι ένα είδος δανεισμού που λειτουργεί όπως τα ανοικτά δάνεια με όριο ανακυκλούμενης πίστωσης και συνδέεται με έναν τρεχούμενο λογαριασμό ο οποίος κινείται με ένα χρεωστικό υπόλοιπο ως ένα ορισμένο ποσό που συμφωνείται. Η τράπεζα καταθέτει κεφάλαια στον τρεχούμενο λογαριασμό για την κάλυψη χρεωστικών κινήσεων και οι τόκοι υπολογίζονται ανάλογα με το ποσό που χρησιμοποιήθηκε και για όσο χρόνο χρησιμοποιήθηκε. Το επιτόκιο είναι κυμαινόμενο και η χρέωση των τόκων, συνήθως ανάλογα με τον τύπο του δανείου, λογίζονται κάθε τρίμηνο ή εξάμηνο στον λογαριασμό. Το όριο της πίστωσης ανακυκλώνεται κατά τακτά διαστήματα, ανά εξάμηνο ή χρόνο, δίνοντας την ευχέρεια στον πελάτη να το χρησιμοποιεί κατά το δοκούν έως το ανώτατο επιτρεπτό όριο. Το είδος αυτού του δανεισμού δεν έχει χρόνο αποπληρωμής.

2.1.4 Πιστωτικές κάρτες (Credit card)

Είναι και αυτές ένα είδος δανεισμού με τη μορφή του «πλαστικού χρήματος». Είναι ένας σύγχρονος και αρκετά διαδεδομένος τρόπος συναλλαγών, που επιτρέπει την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών χωρίς εκταμίευση μετρητών. Ο εκδότης της κάρτας, που είναι συνήθως τράπεζα, ανοίγει έναν λογαριασμό (επί της ουσίας ανακυκλούμενης πίστωσης), παρέχοντας στον πελάτη μια ανοικτή πίστωση για αγορές ή ανάληψη μετρητών. Οι πιστωτικές κάρτες προσφέρουν στον καταναλωτή την ευχέρεια αγορών χωρίς μετρητά στην περίπτωση που δεν έχει ή δεν θέλει να μεταφέρει μετρητά, με εξασφάλιση περιόδου χάριτος από 25 έως 40 ημέρες από την ημερομηνία έκδοσης λογαριασμού έως την ημέρα πληρωμής.

Η πιστωτική κάρτα έχει τη μορφή μιας πλαστικής κάρτας η οποία στη μια πλευρά της έχει με ανάγλυφα στοιχεία τον αριθμό μπτρώου και το ονοματεπώνυμο του κατόχου της, τη λήξη ισχύος της, καθώς και τον πιστωτικό φορέα που τη χορήγησε. Στην άλλη πλευρά υπάρχει η μαγνητική ταινία, θέση για την υπογραφή του κατόχου της και ο λογότυπος του οργανισμού που την εξέδωσε. Η αποπληρωμή της γίνεται με μηνιαίες καταβολές. Υπάρχει η ελάχιστη καταβολή αλλά ο χρήστης μπορεί να καταβάλλει ό,τι ποσό θέλει, ακόμα και όλο το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό.

Εκτός από τις γνωστές πιστωτικές κάρτες, κυκλοφορούν και άλλες σε παραλλαγές των βασικών. Μερικές από αυτές είναι:

Η Πιστωτική κάρτα Συνεργατών (Co-Branded). Εκδίδεται από μια τράπεζα και μια εμπορική εταιρεία. Η συγκεκριμένη κάρτα, εκτός από την γενική χρήση ως πιστωτική κάρτα για πληρωμές σε όλες τις εμπορικές εταιρείες που δέχονται πιστωτικές κάρτες, προσφέρει διάφορα προνόμια στους κατόχους της, στις εμπορικές συναλλαγές με την συνεκδότρια εταιρεία.

Η Πιστωτική κάρτα Affinity. Την εκδίδει μια τράπεζα μαζί με ένα σύλλογο ή σωματείο ή Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό (Μ.Κ.Ο.). Η κάρτα αυτή έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και συνδράμει στις δραστηριότητες του φορέα έκδοσης.

Η Πιστωτική κάρτα Ιδιωτικής Ετικέτας (Private Label). Η κάρτα αυτή εκδίδεται από μια τράπεζα και μια εμπορική εταιρεία. Χρησιμοποιείται μόνο για αγορές των ειδών της εταιρείας που την έχει εκδώσει.

2.2 Προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων καταναλωτικής πίστης

Δικαιούχοι δανείων καταναλωτικής πίστης είναι φυσικά πρόσωπα με μόνιμη κατοικία και ατομικό εισόδημα που δηλώνεται στην Ελλάδα. Κάθε τράπεζα ορίζει με δικές της εγκυκλίους τα χαρακτηριστικά των δικαιούχων ειδικών προϊόντων.

Προϋποθέσεις και όροι χορήγησης

Για την έγκριση δανείων καταναλωτικής πίστης λαμβάνεται υπόψη το ατομικό εισόδημα του δανειολήπτη, το ύψος του οποίου καθορίζεται διαφορετικά για κάθε επαγγελματική κατηγορία (μισθωτός, αυτοαπασχολούμενος κ.λπ.). Η ηλικία του δανειολήπτη λαμβάνεται επίσης υπόψη. Στις περιπτώσεις που ο δανειολήπτης δεν πληροί κάποιες από τις προϋποθέσεις, η τράπεζα απαιτεί κάποιον εγγυητή ο οποίος θα εγγυηθεί για τον δανειολήπτη, άλλα για την έγκριση του εγγυητή από την τράπεζα οι προϋποθέσεις για το εισόδημα και την ηλικία του είναι αυστηρότεροι από αυτές του δανειολήπτη. Για παράδειγμα, ο εγγυητής θα πρέπει να πληροί τουλάχιστον μια εκ των δύο προϋποθέσεων (εισόδημα ή ηλικία) καλύτερα από τον δανειολήπτη.

Απαραίτητα έγγραφα - δικαιολογητικά

Τα απαραίτητα έγγραφα - δικαιολογητικά που θα πρέπει να προσκομίσει ο δανειολήπτης και ο εγγυητής σύμφωνα με τον νόμο 3691/2008 και τη σχετική απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17.3.2009 της Τράπεζας της Ελλάδος είναι: το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατήριό σε ισχύ ή άδεια διαμονής, φορολογική δήλωση και εκκαθαριστικό σημείωμα, ασκούμενο επάγγελμα και διεύθυνση εργασίας, απόδειξη μισθοδοσίας, βεβαίωση εργοδότη (αν πρόκειται για μισθωτό) ή σύνταξης, διεύθυνση διαμονής (λογαριασμοί ΔΕΚΟ) και τηλέφωνα επικοινωνίας. Όσον αφορά στα δάνεια ειδικού σκοπού, όπως αυτοκινήτου, επίπλων κ.λπ. ζητούνται, ανάλογα με το είδος, επιπλέον δικαιολογητικά, όπως τα τιμολόγια επί πιστώσει ή δελτία αποστολής κ.λπ.

2.3 Αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας

Για τη σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης πίστωσης, το πιστωτικό ίδρυμα ελέγχει και αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα του καταναλωτή και υποψήφιου δανειολήπτη σύμφωνα με στοιχεία που απαιτούνται κατά περίπτωση. Η διαδικασία αξιολόγησης για τα προϊόντα καταναλωτικής πίστης γίνεται σε κεντρικό επίπεδο στις περισσότερες τράπεζες, για την καλύτερη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου. Για τη σημασία της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου θα γίνει εκτενέστερη ανάλυση σε παρακάτω κεφάλαιο (Χρηματοδότηση ΜΜΕ).

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Τα βασικά είδη της καταναλωτικής πίστης διακρίνονται σε: προσωπικά δάνεια, προσωπικά δάνεια τακτής λήξης (καταναλωτικά), ανοικτά προσωπικά δάνεια, λογαριασμό υπερανάληψης (overdraft), πιστωτικές κάρτες.
- Τα προϊόντα της καταναλωτικής πίστης ενισχύουν την αγοραστική δύναμη του καταναλωτή και τον διευκολύνουν στην απόκτηση καταναλωτικών αγαθών.
- Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σήμερα που, λόγω έλλειψης μετρητών (ή πολλές φορές και λόγω της τιμής τους), η αγορά τους θα έπρεπε να αναβληθεί στο μέλλον.
- Η έγκρισή τους ανάλογα με το ύψος του ποσού δεν είναι δύσκολη και χρονοβόρα, καθώς δεν χρειάζονται πολλά δικαιολογητικά και προϋποθέσεις.
- Το μειονέκτημά τους είναι ότι το κόστος δανεισμού είναι πολλές φορές υψηλό για τον καταναλωτή.

Ερωτήσεις και ασκήσεις

1. Να αναφέρετε συνοπτικά τα βασικά είδη της καταναλωτικής πίστης.

2. Να εξηγήσετε τη διαφορά μεταξύ προσωπικού δανείου και λογαριασμού υπερανάληψης.

3. Να εξηγήσετε την έννοια της πιστοληπτικής ικανότητας του υποψήφιου ιδιώτη δανειολήπτη.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ:
ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε να:

- 1.** Αντιλαμβάνεστε τη θέση των ΜΜΕ στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.
- 2.** Γνωρίζετε τους ορισμούς και τις βασικές κατηγορίες των ΜΜΕ.
- 3.** Γνωρίζετε τις μορφές των ΜΜΕ.

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσουμε τον ρόλο των ΜΜΕ για την οικονομία. Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε με τους ορισμούς και τις διακρίσεις των ΜΜΕ με βάση διάφορα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Τέλος, θα γίνει ανάλυση της σημασίας που έχουν οι ορισμοί των ΜΜΕ για τη χρηματοδότησή τους από την Ε.Ε. αλλά και από άλλες πηγές.

3.1 Ο ρόλος των ΜΜΕ

Πολλοί ειδικοί αποκαλούν τις ΜΜΕ «ραχοκοκαλιά της Ελληνικής οικονομίας» ή «ατμομηχανή της οικονομίας», όροι που δείχνουν τη σπουδαιότητα που δίνουν στην λειτουργία των ΜΜΕ ως παράγοντα της ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας. Οι ΜΜΕ παίζουν σημαντικό ρόλο στον παραγωγικό κλάδο που δραστηριοποιούνται και η παρουσία τους αποτελεί ένα σημαντικό αναπτυξιακό μοχλό της Ευρωπαϊκής και Ελληνικής οικονομίας. Οι ΜΜΕ εξυπηρετούν την επιχειρηματικότητα, καλλιεργούν την καινοτομία, προσφέρουν θέσεις απασχόλησης, συμβάλ-

λουν στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, στην εξαγωγική δραστηριότητα και στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας. Έχουν επίσης έντονη παρουσία σε νέες παραγωγικές διαδικασίες και υπηρεσίες χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 χωρών, 23 εκατομμύρια ΜΜΕ προσφέρουν 75 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και αποτελούν το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων.

Η γνώμη των Ελλήνων είναι πολύ θετική στην ύπαρξη και λειτουργία τους, όπως αυτό προκύπτει από τα συμπεράσματα της έρευνας της εταιρείας G.P.O. τον Ιανουάριο του 2013, που έδειξε ότι το 86,8% των Ελλήνων καταναλωτών πιστεύει ότι ο μεγάλος αριθμός ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην χώρα είναι προς όφελος της οικονομίας και το 89,1% ότι είναι προς όφελος των καταναλωτών (G.P.O./2013).

3.2 Ορισμοί

Το γεγονός ότι οι ΜΜΕ παρουσιάζουν μια διαφορετικότητα μεταξύ τους, όπως και οι οικονομικές, οι κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες των χωρών που δραστηριοποιούνται, δημιουργεί μια δυσκολία σε έναν κοινό ορισμό για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Παρ' όλη όμως τη δυσκολία του κοινού ορισμού, οι ΜΜΕ εμφανίζουν κάποια κοινά στοιχεία, όπως ο οικογενειακός χαρακτήρας, η απουσία οικονομικών κλίμακας, ο υψηλός επιχειρηματικός κίνδυνος, τα εμπόδια χρηματοδότησης, η δυσκολία πρόσβασης στις αγορές, η μειωμένη εγγυοδοσία για τραπεζικό δανεισμό, η έλλειψη εκπαιδευμένου και εξειδικευμένου προσωπικού κ.ά.

Όσοι ορισμοί έχουν κατά καιρούς προσδιορίσει τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν στηριχτεί σε ένα σύνολο κριτηρίων τα οποία χρησιμοποιούνται στο σύνολο τους ή συνδυαστικά. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- Ο αριθμός των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης σε αυτές,
- ο κύκλος εργασιών τους,
- τα περιουσιακά τους στοιχεία,
- το καθεστώς ιδιοκτησίας,
- το μερίδιο στην αγορά.

Οι ορισμοί αυτοί επικεντρώνονται περισσότερο σε ποσοτικά κριτήρια για την διάκρισή τους σε μεγάλες και μικρές επιχειρήσεις. Υπάρχουν επίσης και ορισμοί οι οποίοι στηρίζονται σε εκθέσεις των ποιοτικών στοιχείων των επιχειρήσεων. Ως αποτέλεσμα της μεγάλης ποικιλίας ορισμών για τις ΜΜΕ, η Ε.Ε. εξέδωσε κοινό ορισμό για τις ΜΜΕ για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή πολιτικών στήριξης τους. Πιο συγκεκριμένα, δόθηκε ένας κοινός ορισμός για τις Μ.Μ.Ε με σκοπό τα μέτρα που θα λαμβάνονται για την υποστήριξή τους να είναι κοινά, άρα και αποτελεσματικότερα, αλλά και προς αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού.

Το 1996 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε διατυπώσει κοινό ορισμό για τις ΜΜΕ ο οποίος εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Στις 6 Μαΐου του 2003 - Σύ-

σταση 2003/361/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα L 124 20/5/2003)-, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε νέα σύσταση διότι είχαν επέλθει αλλαγές και εξελίξεις στην οικονομία στο διάστημα από το 1996 έως το 2003. Οι εξελίξεις αυτές είχαν να κάνουν με τον πληθωρισμό, την αύξηση της παραγωγικότητας και την αποκτηθείσα εμπειρία. Ο ορισμός ισχύει από τον Ιανουάριο του 2005 για την καλύτερη αποτελεσματικότητα των πολιτικών των προγραμμάτων και των μέτρων της Επιτροπής για τις ΜΜΕ. Σύμφωνα με την Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., η χρήση του ορισμού δεν είναι υποχρεωτική από τα κράτη μέλη, αλλά η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) να τον εφαρμόζουν όσο είναι δυνατόν περισσότερο για την καλύτερη αξιοποίηση των μηχανισμών στήριξης των ΜΜΕ και την αποφυγή εκμετάλλευσής αυτών από άλλες επιχειρήσεις με μεγαλύτερη οικονομική δύναμη από τις ΜΜΕ.

Ο νέος ορισμός διευκρινίζει τα χαρακτηριστικά των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, όπως επίσης και αυτά των πολύ μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες εμφανίζονται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια, προσδιορίζοντας γι' αυτές χρηματοοικονομικά όρια με στόχο την οικονομική βοήθεια μέσω προγραμμάτων, για τα πρώτα στάδια της εκκίνησής τους. Επίσης, ο νέος ορισμός δίνει λύση στο μεγάλο πρόβλημα της εύρεσης κεφαλαίων, καθώς συχνά οι ΜΜΕ δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό. Διευκολύνεται έτσι η χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια προσφέροντας ευνοϊκή μεταχείριση σε κάποιους επενδυτές μέσω των περιφερειακών ταμείων, τις εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου και τους business angels (Επιχειρηματικοί Άγγελοι) χωρίς η επιχείρηση να χάνει τον χαρακτήρα της ΜΜΕ.

Επίσης, προωθούνται οι καινοτομίες και οι συνεργασίες με πανεπιστήμια για καλύτερη πρόσβαση στην έρευνα και τεχνολογία. Πανεπιστήμια και μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα μπορούν να συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ με όφελος και για τα δύο μέρη. Οι ΜΜΕ αποκτούν έναν έμπιστο οικονομικά συντάιρο και πρόσβαση στην έρευνα και ανάπτυξη της τεχνολογίας, ενώ τα ιδρύματα βρίσκουν λύσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών τους.

Τέλος, ο στόχος του νέου ορισμού είναι, μέσω ειδικών μέτρων και προγραμμάτων, να υποστηριχθούν οι επιχειρήσεις που έχουν πραγματική ανάγκη, και για τον λόγο αυτό θέτει χρηματοοικονομικά όρια και αριθμό απασχολούμενων όσον αφορά στις διακρίσεις τους. Για να αποκτήσει τον τίτλο ΜΜΕ, μια επιχείρηση πρέπει πρώτα από όλα να χαρακτηρίζεται επιχείρηση. Σύμφωνα με τον νέο ορισμό της Ε.Ε.: *επιχείρηση* θεωρείται η οικονομική μονάδα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα με την νομική της μορφή. Οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οικογενειακές επιχειρήσεις, οι προσωπικές εταιρείες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν μια οικονομική δραστηριότητα μπορούν να θεωρούνται επιχειρήσεις.

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους, έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν ξεπερνά τα 50.000.000,00€, ή ο ετήσιος συνολικός ισολογισμός τους δεν υπερβαίνει τα 43.000.000,00€, και πληρούν κριτήρια ανεξαρτησίας.

Τα στοιχεία της επιχείρησης είναι αυτά που θα καθορίσουν και την ένταξή της σε κατηγορία επιχείρησης. Τα στοιχεία αυτά είναι: ο αριθμός απασχολούμενων, ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή ο ετήσιος ισολογισμός. Για τον υπολογισμό του αριθμού των απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία της τελευταίας κλεισμένης διαχειριστικής χρήσης. Αν πρόκειται για νεοσύστατη επιχείρηση και δεν έχουν κλείσει ακόμα οι λογαριασμοί, πρέπει να γίνει μια πιστή εκτίμηση των στοιχείων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους. Για τον χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως ΜΜΕ είναι υποχρεωτικό να τηρεί τον αριθμό απασχολούμενων αλλά όχι και τα δύο χρηματοοικονομικά κριτήρια, δηλαδή εάν υπερβαίνει το ένα δεν χάνει τον χαρακτήρα της ΜΜΕ.

Ο αριθμός των απασχολούμενων είναι το κύριο κριτήριο για την κατηγοριοποίηση μιας επιχείρησης. Απασχολούμενοι θεωρούνται όσοι εργάζονται στην επιχείρηση με πλήρη, μερική ή εποχική απασχόληση. Περιλαμβάνει: μισθωτούς, άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση και έχουν σχέση εξάρτησης με αυτήν όμοια με των μισθωτών, ιδιοκτήτες, επιχειρηματίες και εταίρους που ασκούν δραστηριότητα μέσα στην επιχείρηση και έχουν οικονομικά οφέλη από την επιχείρηση.

Ο ετήσιος κύκλος εργασιών περιλαμβάνει τα έσοδα της επιχείρησης από τις πωλήσεις και την παροχή υπηρεσιών για το έτος υπολογισμού, αφού αφαιρεθούν οι εκπτώσεις επί των πωλήσεων. Στον κύκλο εργασιών δεν συμπεριλαμβάνονται έμμεσοι φόροι και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α). Το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού περιλαμβάνει την κύρια αξία του ενεργητικού της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τον νέο ορισμό των ΜΜΕ διακρίνονται οι ακόλουθοι τύποι επιχειρήσεων, ανάλογα με τις σχέσεις που έχουν με άλλες επιχειρήσεις, αναφορικά με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο, το δικαίωμα ψήφου, ή το δικαίωμα άσκησης κυρίαρχης επιρροής.

3.2.1 Ανεξάρτητες επιχειρήσεις

Είναι οι επιχειρήσεις που:

- Είναι εντελώς αυτόνομες και καμία άλλη επιχείρηση δεν ανήκει σε αυτή ούτε αυτή ανήκει σε καμία άλλη.
- Συμμετέχουν με λιγότερο ή ίσο με το 25% του κεφαλαίου τους ή του δικαιώματος ψήφου (όποιο από τα δύο είναι υψηλότερο) σε άλλη/ες επιχειρήσεις, ή άλλη/ες επιχειρήσεις συμμετέχουν με λιγότερο από το 25% των κεφαλαίων ή δικαίωμα ψήφου (όποιο είναι μεγαλύτερο) στην επιχείρηση.

Παράδειγμα:

Μια επιχείρηση Α με δραστηριότητα σε προγράμματα software θεωρείται ανεξάρτητη εάν συμμετέχει με το 24% των κεφαλαίων της σε μια επιχείρηση Β που πουλάει Η/Υ και η εταιρεία Β συμμετέχει με 20% των κεφαλαίων της στην εταιρεία Α.

Μια επιχείρηση μπορεί να έχει πολλούς επενδυτές, αρκεί αυτοί να συμμετέχουν με το ίσο ή μικρότερο του 25% και αυτοί να μην συνδέονται μεταξύ τους ως συνδεδεμένες επιχειρήσεις (θα ερμηνευτεί ο όρος παρακάτω).

Η ανεξάρτητη επιχείρηση χρησιμοποιεί μόνο τον αριθμό των απασχολούμενων και τα χρηματοοικονομικά ποσά των ετήσιων λογαριασμών προκειμένου να ενταχθεί σε κατηγορία μικρής ή μικρομεσαίας επιχείρησης.

Εξαιρέσεις του ποσοστού του μικρότερου του 25% μπορούν να έχουν επενδυτές σε μια επιχείρηση, και να διατηρεί την ανεξαρτησία της, όταν αυτοί ανήκουν σε μια από τις παρακάτω κατηγορίες:

- Δημόσιες εταιρείες συμμετοχών, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου και business angels (Επιχειρηματικών Αγγέλων).
- Πανεπιστήμια και μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα.
- Θεσμικοί επενδυτές συμπεριλαμβανομένων και των ταμείων περιφερειακής ανάπτυξης.
- Αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό κάτω των 10.000.00.00€ και λιγότερους από 5.000 κατοίκους.

Καθένας από αυτούς μπορεί να συμμετέχει με ποσοστό από 25 έως 50% και με την προϋπόθεση ότι δεν είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους ως συνδεδεμένες εταιρείες.

Παράδειγμα:

Μια επιχείρηση «Πολιτιστικών εκδηλώσεων και προγραμμάτων» θέλει να δραστηριοποιηθεί στην περιοχή του Χαλανδρίου. Η επιχείρηση μπορεί να έχει επενδυτές με ποσοστό έως 50% των κεφαλαίων από ένα Πανεπιστήμιο ή από ένα μη κερδοσκοπικό κέντρο ερευνών ή από έναν θεσμικό επενδυτή ή από μια εταιρεία επιχειρηματικού κεφαλαίου, αλλά όχι από αυτόνομη τοπική αρχή γιατί το Χαλάνδρι είναι Δήμος με πάνω από 5000 κατοίκους. Επίσης, μπορεί να έχει παραπάνω από έναν από τους παραπάνω επενδυτές, αλλά όχι με παραπάνω από το 50% σε σύνολο και φυσικά αυτοί οι επενδυτές να μην είναι συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

3.2.2. Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις

Ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες συνάπτουν σημαντικές χρηματοοικονομικές εταιρικές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις, όμως καμία δεν μπορεί να ασκήσει άμεσο ή έμμεσο ουσιαστικό έλεγχο στην άλλη. Αυτές οι επιχειρήσεις δεν είναι ούτε ανεξάρτητες ούτε συνδεδεμένες η μια με την άλλη.

Για να ορίζεται μια επιχείρηση συνεργαζόμενη με μια άλλη θα πρέπει να συμμετέχει με ποσοστό μεταξύ 25% και κάτω του 50% σε μια άλλη επιχείρηση ή στο δικαίωμα ψήφου και η άλλη επιχείρηση να κατέχει το 25% και κάτω του 50% σε αυτή, και να μην είναι συνδεδεμένη με άλλη επιχείρηση.

Παράδειγμα:

Η επιχείρηση Α για να θεωρείται συνεργαζόμενη με την εταιρεία Β θα πρέπει η Α να κατέχει ποσοστό από 25 έως 50% των κεφαλαίων της Β και η Β από 25 έως 50% των κεφαλαίων της Α.

3.2.3. Συνδεδεμένες επιχειρήσεις

Δύο οι περισσότερες επιχειρήσεις θεωρούνται συνδεδεμένες όταν έχουν μια από τις παρακάτω σχέσεις:

- Μια εταιρεία έχει την πλειοψηφία των ψήφων των μετόχων ή των εταίρων μιας άλλης εταιρείας.
 - Όταν μια εταιρεία έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού ή εποπτικού ή διαχειριστικού οργάνου μιας επιχείρησης.
 - Μια επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να ασκεί μεγάλη επιρροή σε άλλη επιχείρηση σύμφωνα με τη σύμβαση που έχει συνάψει με αυτή, ή σύμφωνα με ρήτρα του καταστατικού της επιχείρησης αυτής.
 - Μια επιχείρηση μπορεί, ύστερα από συμφωνία, να ελέγχει μόνη της την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφων των μετόχων ή των εταίρων άλλης επιχείρησης.
Συνδεδεμένη επιχείρηση είναι συνήθως η θυγατρική μιας εταιρείας.
-

Παράδειγμα:

Η εταιρεία Α είναι συνδεδεμένη με την εταιρεία Β όταν η Α κατέχει πάνω από το 50% των δικαιωμάτων ψήφων των μετόχων ή των εταίρων μιας άλλης επιχείρησης και η Β έχει πάνω από το 50% των δικαιωμάτων ψήφων ή των εταίρων της Α.

3.3 Διακρίσεις ΜΜΕ

Σύμφωνα με τον νέο ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι επιχειρήσεις διακρίνονται με βάση το μέγεθός τους σε:

- **Πολύ μικρές επιχειρήσεις:**
 - Απασχολούν λιγότερους από 10 εργαζόμενους.
 - Ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει ή είναι ίσος με τα 2.000.000€ (παλαιότερα δεν υπήρχε) ή ο ετήσιος συνολικός ισολογισμός τους δεν υπερβαίνει ή είναι ίσος με 2.000.000€ (παλαιότερα δεν υπήρχε).

■ Μικρές επιχειρήσεις:

- Απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους.
- Ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει ή είναι ίσος με τα 10.000.000€ (το 1996 ήταν 7 εκατομμύρια) ή ο ετήσιος συνολικός ισολογισμός τους δεν υπερβαίνει ή είναι ίσος με 10.000.000€ (το 1996 ήταν 5 εκατομμύρια).

■ Μεσαίες επιχειρήσεις:

- Απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους.
- Ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει ή είναι ίσος με τα 50.000.000€ (το 1996 ήταν 40 εκατομμύρια) ή ο ετήσιος συνολικός ισολογισμός τους δεν υπερβαίνει ή είναι ίσος με 43.000.000€ (το 1996 ήταν 27 εκατομμύρια).

3.4 Μορφές Εταιρειών

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα κινούνται σε χαμηλότερα οικονομικά επίπεδα. Στη χώρα μας πολύ μικρές επιχειρήσεις θεωρούνται αυτές με κύκλο εργασιών έως 1.000.000€, μικρές με κύκλο εργασιών έως 3.000.000€ και μεσαίες από εκεί και πάνω έως το καθορισμένο ποσό. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις λειτουργούν ως ατομικές επιχειρήσεις ή με τη μορφή των εταιρειών που προβλέπει ο νόμος.

Η **ατομική επιχείρηση** είναι η πιο απλή μορφή επιχείρησης, διοικείται από ένα άτομο το οποίο είναι και ο ιδρυτής της. Το χαρακτηριστικό της είναι ότι παρέχει μεγάλη ευελιξία στον ιδιοκτήτη όσον αφορά τις αποφάσεις και προσαρμόζεται εύκολα σε αλλαγές της αγοράς. Συνήθως οι ατομικές επιχειρήσεις είναι μικρές και οικογενειακές και δεν προσφέρονται για ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων διότι βρίσκουν εμπόδια στην χρηματοδότηση, αφού ο επιχειρηματικός κίνδυνος αναλαμβάνεται εξολοκλήρου από ένα άτομο, τον ιδιοκτήτη. Η ατομική επιχείρηση δεν είναι «προσωπική» επιχείρηση. Ο όρος αναφέρεται σε μορφή εταιρειών όπως ομόρρυθμος, ετερόρρυθμος κ.λπ.

Ανάλογα με τη σύμβαση, την εισφορά και την ευθύνη που θα έχουν τα μέλη τους, οι εταιρείες διακρίνονται στις παρακάτω βασικές κατηγορίες:

■ Προσωπικές

- Ομόρρυθμες Ο.Ε.
- Ετερόρρυθμες Ε.Ε.
- Αφανείς

■ Κεφαλαιουχικές

- Ανώνυμες Α.Ε.
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης Ε.Π.Ε.
- Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία Ι.Κ.Ε. (νέα μορφή 2012).

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Ο ρόλος των ΜΜΕ είναι εξαιρετικά σημαντικός στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.
- Οι ΜΜΕ αποτελώντας μεγάλο ποσοστό στην επιχειρηματικότητα κάθε χώρας, βοηθούν προσφέροντας θέσεις εργασίας, συμβάλλουν στο ΑΕΠ της χώρας και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητά της.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιλήφθηκε τη σημαντικότητα της ύπαρξής τους, την αναγκαιότητα ενίσχυσής τους καθώς και τα προβλήματα που συνήθως αντιμετωπίζουν (κυρίως οικονομικά αλλά και γραφειοκρατικά).
- Εξέδωσε έναν κοινό ορισμό διακρίνοντας αυτές σε κατηγορίες ανάλογα με τα μεγέθη τους, προκειμένου να τις ενισχύσει οικονομικά, εφαρμόζοντας πολιτικές προγραμμάτων χρηματοδότησής τους.

Ερωτήσεις και ασκήσεις

1. Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο ρόλος των ΜΜΕ στην Ελλάδα σήμερα;

2. Να αναφέρετε τα βασικά κριτήρια για τους ορισμούς των ΜΜΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε να:

1. Γνωρίζετε πότε μια επιχείρηση έχει ανάγκη χρηματοδότησης.
2. Γνωρίζετε τα κριτήρια πιστοδότησης των τραπεζών.
3. Γνωρίζετε την έννοια του πιστωτικού κινδύνου.
4. Γνωρίζετε την αναγκαιότητα ύπαρξης της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου.
5. Γνωρίζετε τις βασικές αρχές πιστωτικής πολιτικής των τραπεζών.
6. Γνωρίζετε τι είναι η Επιτροπή της Βασιλείας II και πώς επηρεάστηκε η χρηματοδότηση των ΜΜΕ από το Σύμφωνο της Βασιλείας II.

Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο περιγράψαμε τις βασικές κατηγορίες και τους ορισμούς των ΜΜΕ. Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε τις διαδικασίες χρηματοδότησης των ΜΜΕ και τις βασικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες πραγματοποιούνται. Η χρηματοδότηση των ΜΜΕ είναι σημαντικό κομμάτι για τη λειτουργία, την ανάπτυξη και την επιβίωση μιας επιχείρησης. Η βασική πηγή χρηματοδότησης των ΜΜΕ είναι οι τράπεζες. Προκειμένου όμως οι ΜΜΕ να πετύχουν την όποια χρηματοδότηση από τις τράπεζες, θα πρέπει να πληρούν κάποιες προϋποθέσεις και αντικειμενικά κριτήρια όσον αφορά την πιστωτική τους συνέπεια, τη χρηματοοικονομική τους κατάσταση αλλά και την επιχειρηματική τους ποιότητα. Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλύσουμε τα βασικά κριτήρια χρηματοδότησης που χρησιμοποιούν οι τράπεζες καθώς και τις εξελίξεις των τελευταίων ετών στο περιβάλλον της οικονομικής κρίσης. Θα εξετάσουμε επίσης τους κανόνες της Βασιλείας II και τον τρόπο με τον οποίο επηρέασε την πιστωτική πολιτική των τραπεζών απέναντι στους ιδιώτες, στους επιχειρηματίες και κυρίως στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

4.1 Χρηματοδότηση ΜΜΕ

Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πολύ συχνά το πρόβλημα της χρηματοδότησης για την υλοποίηση των επιχειρηματικών τους οραμάτων. Η επιλογή της χρηματοδότησης, δηλαδή η πηγή κεφαλαίων, είναι από τα κρίσιμότερα σημεία στη διαδικασία πραγματοποίησης του επιχειρηματικού έργου. Ο επιχειρηματίας επιθυμεί μια άνεση ρευστότητας για τη λειτουργία της επιχείρησής του.

Οι πιο βασικοί τρόποι χρηματοδότησης είναι:

- Ο τραπεζικός δανεισμός και η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.
- Ίδια κεφάλαια του επιχειρηματία.
- Νέες μορφές χρηματοδότησης με προϊόντα όπως leasing, factoring, venture capital, business angels κ.λπ.
- Εκτός από αυτούς, όμως, υπάρχουν και άλλοι εναλλακτικοί τρόποι χρηματοδότησης που προέρχονται από επενδυτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ελληνικού Δημοσίου.

Αν και υπάρχουν αρκετές εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης, οι επιχειρηματίες των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων συνήθως προτιμούν τον τραπεζικό δανεισμό και τη χρήση ίδιων κεφαλαίων (κυρίως από το οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον). Πολλές επιχειρήσεις προτιμούν την αυτοχρηματοδότηση κατά το στάδιο της εκκίνησης, όταν δηλαδή η επένδυση δεν είναι υψηλή, και συμπληρώνουν με μακροπρόθεσμο τραπεζικό δανεισμό, κυρίως για κεφάλαια κίνησης, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού.

Οι κύριες ανάγκες που καλύπτει η χρηματοδότηση στις επιχειρήσεις είναι:

- Εκκίνησης της επιχείρησης.
- Κεφάλαια για εγκαταστάσεις και αγορά εξοπλισμού.
- Κεφάλαια κίνησης για ρευστότητα και κάλυψη βραχυπροθέσμων αναγκών.
- Κεφάλαια για μακροπρόθεσμες επενδύσεις.

Η πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό για τις ΜΜΕ καθορίζεται σύμφωνα με την πλήρωση προϋποθέσεων και κριτηρίων που θέτουν οι τράπεζες. Μέσω των κριτηρίων, οι τράπεζες ελέγχουν τη φερεγγυότητα των υποψηφίων δανειοληπτών για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου αλλά και του οφέλους που θα έχουν αυτές από τον δανεισμό.

Η καθιέρωση κριτηρίων ξεκίνησε το 1990 με την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος στο πλαίσιο αντιμετώπισης του εγχώριου και διεθνούς ανταγωνισμού, όταν οι τράπεζες αναγκάστηκαν να προβούν σε εξορθολογισμό του τρόπου χορηγήσεων δανείων μέσα από αντικειμενικά κριτήρια. Η πολιτική κριτηρίων επιβλήθηκε και από Ευρωπαϊκούς και από διεθνείς οργανισμούς για την ορθή λειτουργία του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος.

4.1.1. Επεξήγηση όρων

Σε αυτό το σημείο θα ερμηνευτούν οι έννοιες των όρων πιστοδότησης, πιστωτικού ορίου και κεφαλαίου κίνησης για την καλύτερη κατανόηση των παρακάτω κεφαλαίων.

Πιστοδότηση καλείται η νομότυπη συμφωνία μεταξύ δύο μερών στο πλαίσιο της οποίας το πρώτο μέρος (τράπεζα) μεταβιβάζει στο δεύτερο μέρος (πελάτης) αγοραστική δύναμη ή εγγύηση (έκδοση εγγυητικής επιστολής, ή άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης) με συγκεκριμένους όρους, τους οποίους αποδέχονται και τα δύο μέρη.

Πιστωτικό όριο καλείται το ανώτατο ποσό το οποίο η τράπεζα μπορεί να παρέχει στον πιστούχο για κάθε είδος πιστοδότησης. Τα όρια κάθε πιστοδότησης διακρίνονται σύμφωνα με το είδος της πιστοδότησης, τη διάρκεια και τις εξασφαλίσεις. Η διάρκειά τους είναι ως ένα έτος και ανανεώνονται στο έτος ή νωρίτερα.

Κεφάλαιο Κίνησης είναι το σύνολο του ενεργητικού το οποίο ρευστοποιείται άμεσα και εύκολα. Πιστοδοτήσεις για κεφάλαια κίνησης χορηγούνται για κάλυψη τρεχουσών αναγκών (κάλυψη επιταγών, πληρωμών, εκτάκτων περιπτώσεων κ.λπ.), και γενικότερα για τη ρευστότητα της επιχείρησης. Πρόκειται για βραχυπρόθεσμο δανεισμό διάρκειας έως ενός έτους. Για το κεφάλαιο κίνησης θα γίνει αναλυτικότερη αναφορά παρακάτω.

4.2 Κριτήρια πιστοδότησης

Η χορήγηση δανείων γίνεται πάντοτε με κριτήρια που καθορίζει η τράπεζα, γεγονός που της εξασφαλίζει κάλυψη απέναντι σε επισφαλείς πελάτες-πιστούχους, αλλά και τη διασφάλιση των δικών της συμφερόντων, καθώς και η ίδια η τράπεζα είναι μια επιχείρηση η οποία έχει και αυτή στόχο την ελαχιστοποίηση του κόστους και τη μεγιστοποίηση των κερδών της. Ο εσωτερικός έλεγχος των τραπεζών έχει μεγάλη σημασία τόσο για τις ίδιες τις τράπεζες όσο και για τους πελάτες. Το καλό όνομα μιας Τράπεζας είναι συνδεδεμένο με την αποδοτική τοποθέτηση των δι-αθεσίμων της σε χρηματοδοτήσεις και εγγυήσεις. Τα κριτήρια που εξετάζει για κάθε πιστοδότηση η τράπεζα διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: τα **ποσοτικά κριτήρια, τα ποιοτικά κριτήρια και οι εξασφαλίσεις και τα καλύμματα**.

Η αξιολόγηση για τα ποσοτικά στοιχεία γίνεται με ανάλυση των στοιχείων για την κερδοφορία, την αποδοτικότητα, την κεφαλαιακή διάρθρωση και τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Οι τράπεζες συνήθως χρησιμοποιούν σχετικές βάσεις δεδομένων. Για την αξιολόγηση των ποιοτικών κριτηρίων, η ίδια η επιχείρηση παρέχει στοιχεία στην τράπεζα σχετικά με το περιβάλλον της (προμηθευτές, πελάτες κ.λπ.). Επιπλέον, ένα στοιχείο που εξετάζει η τράπεζα σε έναν υποψήφιο δανειολήπτη είναι η ύπαρξη εξασφαλίσεων και καλυμμάτων, ως εγγυήσεις για τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο στην περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής των δανείων. Συνήθως,

κάθε τράπεζα έχει τα δικά της κριτήρια αξιολόγησης της πιστοδότησης. Ωστόσο υπάρχουν κοινά βασικά κριτήρια που διέπουν κάθε πιστοδότηση και αυτά είναι:

- **Η ασφάλεια της χρηματοδότησης.** Για την ασφάλεια της χρηματοδότησης η τράπεζα εξετάζει την πιστοληπτική ικανότητα και τη δυνατότητα αποπληρωμής του δανειστή. Ελέγχει τη φερεγγυότητά του, εξετάζει ενδελεχώς τον σκοπό της χρηματοδότησης και υπολογίζει τους κινδύνους για να εξασφαλίσει την επιστροφή των κεφαλαίων.
- **Η ρευστότητα.** Σημαντικό στοιχείο που ελέγχει η τράπεζα είναι τα οικονομικά της επιχείρησης και τον τρόπο αποπληρωμής του δανείου. Εξετάζει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία, τη ρευστότητα, την κεφαλαιακή δομή και την κάλυψη οφειλών. Επίσης, εξετάζει τη συνέπεια της επιχείρησης στην αποπληρωμή βραχυπρόθεσμων οφειλών ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία του παραγωγικού και εμπορικού κυκλώματός της. Οι τράπεζες έχουν ως στόχο μια κανονική (έως ταχεία) ανακύκλωση των πιστώσεων και αποφεύγουν τους αδρανείς λογαριασμούς ακόμα και στην περίπτωση που είναι κερδοφόροι.
- **Η αποδοτικότητα:** Η τράπεζα ελέγχει τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της επιχείρησης αναφορικά με τον κύκλο εργασιών της, τις μεταβολές στις πωλήσεις, τα κέρδη της και τα στοιχεία της παραγωγικής διαδικασίας που χρησιμοποιούνται συνδυαστικά. Οι τράπεζες επίσης ενδιαφέρονται και για την αποδοτικότητα της κάθε πιστοδότησης σε σχέση με την είσπραξη ικανοποιητικών εσόδων από αυτή.

4.3 Πιστωτικός κίνδυνος (Credit risk)

Η δραστηριότητα και η κερδοφορία μιας τράπεζας είναι συνδεδεμένη με την ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου. Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που απορρέει από την πιθανότητα αδυναμίας μερικής ή ολικής εκπλήρωσης κάθε είδους υποχρεώσεων του συμβαλλόμενου με έναν χρηματοοικονομικό οργανισμό ή επιχείρηση, έναντι του οποίου ο οργανισμός ή η επιχείρηση έχει απαίτηση.

Ο βαθμός κινδύνου που υπάρχει σε κάθε χρηματοδότηση εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως η χρηματοοικονομική θέση του πιστούχου, το ύψος του ποσού, η διάρκεια του δανείου, οι οικονομικές συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς και γενικότερα οι οικονομικές συνθήκες της χώρας. Ο πιστωτικός κίνδυνος από την πλευρά ενός χρηματοοικονομικού οργανισμού ή μιας πιστώτριας (προμηθεύτριας) επιχείρησης υπάρχει πάντα και συνοδεύει τα πιστωτικά ανοίγματα στην αγορά, είτε αυτά αφορούν χρηματοδοτήσεις ή χορήγηση δανείων, είτε αυτά αφορούν πωλήσεις επί πιστώσει σε πελάτες-επιχειρήσεις.

Η κάθε επιχείρηση, από την εκκίνησή της και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, είναι εκτεθειμένη σε διάφορους κινδύνους τόσο στο εσωτερικό της όσο και στο εξωτερικό της περιβάλλον.

Στο εσωτερικό της περιβάλλον οι κίνδυνοι προκαλούνται από:

- Τον τρόπο άσκησης της διοίκησης και οργάνωσής της.
- Τον εξοπλισμό της, την τεχνολογία της, τις γνώσεις, τη ροή της παραγωγικής διαδικασίας.
- Το είδος και την ποιότητα των προϊόντων της, τον καινοτομικό χαρακτήρα της.
- Το εργασιακό περιβάλλον και την αποδοτικότητα του ανθρώπινου δυναμικού.
- Την οικονομική της κατάσταση και τη θέση της στην αγορά.

Οι εξωτερικοί κίνδυνοι απορρέουν από απρόβλεπτες αλλαγές στο μικροοικονομικό και μακροοικονομικό περιβάλλον, σε νομικά και πολιτικά ζητήματα, και σε εξελίξεις σε κλαδικό επίπεδο, δηλαδή στο πεδίο δραστηριοποίησης της επιχείρησης. Η προσεκτική διερεύνηση των παραπάνω στοιχείων οδηγεί σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό, την αξιολόγηση και τη διαβάθμιση του πιστωτικού κινδύνου που συνεπάγεται η συνεργασία του πιστωτή και του πιστωτικού οργανισμού ή επιχείρησης.

Ο πιστωτικός κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ένας τραπεζικός οργανισμός εκτιμάται στη βάση των πιστωτικών απωλειών που ενδέχεται να υποστεί το δανειακό και ομολογιακό του χαρτοφυλάκιο. Οι κακές χρηματοδοτήσεις έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στις τραπεζικές κρίσεις και έχουν φέρει τις τράπεζες σε κίνδυνο πτώχευσης. Είναι σημαντικό για τα πιστωτικά ιδρύματα να μπορούν να διαχειριστούν τις καθυστερημένες απαιτήσεις και κυρίως τις επισφαλείς. Ένας τρόπος να το πετύχουν αυτό είναι η ανάπτυξη μηχανισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου που απορρέει από αυτές τις απαιτήσεις και να προβλέψουν τις απώλειες από τις χορηγήσεις δανείων σε επισφαλείς πελάτες.

Ο πιστωτικός κίνδυνος επηρεάζει την επάρκεια των κεφαλαίων των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, παρά τις εγγυήσεις και εξασφαλίσεις που μπορεί να λαμβάνουν για κάθε είδους χρηματοδότηση. Οι κίνδυνοι αυξάνονται λόγω του πλήθους των προϊόντων χρηματοδότησης όσο και λόγω της διαφορετικότητας των πελατών. Οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί θα πρέπει να μετρούν με ακρίβεια τον πιστωτικό κίνδυνο με στόχο τη δέσμευση όσο γίνεται λιγότερων κεφαλαίων για την κάλυψη των ενδεχόμενων επισφαλειών.

Τα παραπάνω έχουν έγκαιρα επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία με την οδηγία περί κεφαλαιακής επάρκειας CAD II, έχει αναβαθμίσει το σχετικό εποπτικό πλαίσιο, στο οποίο έχει εναρμονισθεί και η Τράπεζα της Ελλάδος. Έτσι, οι Τράπεζες που θα ακολουθήσουν τις οδηγίες αυτές, θα ελέγξουν καλύτερα τις επισφαλείες τους και θα μπορέσουν να επενδύσουν παραγωγικότερα τα κεφάλαιά τους προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό λόγω των συνθηκών του έντονου ανταγωνισμού που δημιουργείται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.4 Αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας

Πιστοληπτική ικανότητα καλείται η αξιοπιστία, η φερεγγυότητα και η ικανότητα ενός ατόμου, μιας επιχείρησης ή ακόμα και μιας χώρας στην αποπληρωμή των δανειακών υποχρεώσεών τους. Η πιστοληπτική ικανότητα μιας επιχείρησης ή ενός ατόμου δείχνει σε ένα δανειστή ή επενδυτή την πιθανότητα να μπορέσει ο δανειολήπτης να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις χωρίς τον κίνδυνο πτώχευσης. Η ικανότητα αυτή προκύπτει από την επεξεργασία και αξιολόγηση ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων της επιχείρησης και παρουσιάζεται σε δεκάβαθμη κλίμακα.

Τα τελευταία χρόνια, οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας χρησιμοποιούνται επίσης για την προσαρμογή των ασφαλίσεων, των επιτοκίων αποπληρωμής και των απαιτούμενων εγγυήσεων για την έκδοση ενός δανείου. Μια αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας με χαμηλό βαθμό δείχνει υψηλό κίνδυνο για την πληρωμή ενός δανείου, με αποτέλεσμα τα υψηλά επιτόκια ή ακόμα και την απόρριψη της αίτησης για χορήγηση δανείου από τον πιστωτή. Σε αντίθεση, όσο η πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη αυξάνει, τόσο πιο πιθανό είναι μια τράπεζα ή κάποιο άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα να εγκρίνει και να επεκτείνει την πίστωση προς αυτόν.

Οι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη και, κατ' επέκταση, τη δυνατότητά του να δανείζεται χρήματα μέσω χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι:

- Οικονομικοί - ιστορικοί
- Επιτόκιο αποπληρωμής
- Διαθεσιμότητα περιουσιακών στοιχείων
- Ρευστότητα
- Παρούσα οικονομική κατάσταση
- Πιθανό μελλοντικό εισόδημα
- Αποταμιευτική συμπεριφορά
- Καταναλωτική συμπεριφορά
- Ύψος υποχρεώσεων (επιπλέον χρέη και δάνεια).

Η πιστοληπτική ικανότητα μιας εταιρείας αποτελεί οικονομικό δείκτη για τους δανειστές της ή τους δυνητικούς επενδυτές των χρεογράφων που εκδίδει, όπως τα εμπορικά ομόλογά της. Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των εταιρειών (μεγάλων συνήθως), των χρεογράφων και των χωρών, έχουν ανατεθεί σε διάφορους οίκους αξιολόγησης, με τους τρεις μεγαλύτερους να είναι η Moody's, η Standard & Poor's (S&P) και η Fitch.

4.5 Πιστωτική πολιτική

Οι παρακάτω αρχές είναι δεσμευτικές για κάθε τραπεζικό οργανισμό στην άσκηση πολιτικής του σε ό,τι αφορά την ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου.

1) Αρχή της νομιμότητας της χρηματοδότησης

Οι τράπεζες χρηματοδοτούν επιχειρήσεις των οποίων η πιστοδότηση αφορά χρήση η οποία διέπεται από νομιμότητα και τηρούν τις διατάξεις και τους κανόνες των Εποπτικών αρχών.

2) Αρχή γνώσης του πελάτη

Οι τράπεζες θα πρέπει να γνωρίζουν καλά το συναλλακτικό παρελθόν του πελάτη καθώς και τα ποιοτικά του στοιχεία.

3) Αρχή επιλεκτικής πολιτικής

Οι τράπεζες πιστοδοτούν κατά τη διακριτική τους ευχέρεια στηριζόμενες στα οικονομικά στοιχεία και τη φήμη της επιχείρησης. Προτιμούν να πιστοδοτούν επιχειρήσεις με σωστή επιχειρηματική δράση άνω των τριών ετών στον ίδιο κλάδο. Τηρούν μια επιφυλακτικότητα στις νέες επιχειρήσεις και ιδιαίτερα σε εκείνες που στηρίζονται αποκλειστικά σε νέα τεχνολογία, εκτός εάν υπάρχουν μεγάλες εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις.

4) Αρχή πληρότητας – διάρκειας

Ο κάθε πελάτης της τράπεζας θα πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα πληρωμής των υποχρεώσεων του προς την τράπεζα όταν του χορηγείται το πιστωτικό όριο δανεισμού.

5) Αρχή εξασφάλισης

Η εξασφάλιση εγγυητή, ως επόμενο άτομο για την αποπληρωμή των υποχρεώσεων του δανειολήπτη στην τράπεζα, είναι αναγκαία προϋπόθεση, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα. Συνήθως χρειάζεται η αξιολόγηση των καλυμμάτων και εξασφαλίσεων, η οποία ενδεχομένως να μειώσει τον πιστωτικό κίνδυνο και να εξασφαλίσει την πληρωμή.

6) Αρχή "Υψηλότερος κίνδυνος – Υψηλότερα κέρδη"

Κάποιες φορές οι τράπεζες πιστοδοτούν με μειωμένες εξασφαλίσεις (ή και με μηδενικές εξασφαλίσεις) λαμβάνοντας υπόψη μόνο την πιστοληπτική ικανότητα του δανειζόμενου με μεγάλο κίνδυνο. Αυτές οι πιστοδοτήσεις είναι πιο επικερδείς για τις τράπεζες (high risk - high return).

7) Αρχή Rating

Η κάθε τράπεζα πιστοδοτεί αξιολογώντας τον πιστούχο βάσει του δικού της συστήματος Rating που τηρεί (βαθμολογία εσωτερικών κανόνων αξιολόγησης, δικό της σύστημα αξιολόγησης) και εφαρμόζει ανάλογη πολιτική, προκειμένου για οποιαδήποτε μορφή πιστοδότησης, είτε σε επιχειρήσεις είτε σε ιδιώτες.

4.6 Η Επιτροπή της Βασιλείας II

Η Επιτροπή της Βασιλείας με έδρα την Βασιλεία της Ελβετίας, από όπου και πήρε και το όνομά της, είναι μία επιτροπή η οποία ιδρύθηκε το 1974 από Διοικητές Κεντρικών Τραπεζών της ομάδας των 10 κρατών (G10) για την Τραπεζική Εποπτεία, την οποία στηρίζει η Διεθνής Τράπεζα Διακανονισμών. Η Επιτροπή της Βασιλείας σκοπό έχει τη διατήρηση της σταθερότητας και τους ίσους όρους ανταγωνισμού στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η Επιτροπή έχει καθιερώσει μια σειρά κανόνων για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών με στόχο τον περιορισμό του αναλαμβανόμενου κινδύνου.

Οι πρώτοι κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια θεσπίστηκαν το 1988 από την Επιτροπή, όταν εισήγαγε ένα σύστημα μέτρησης κεφαλαίων το οποίο έγινε γνωστό ως Σύμφωνο της Βασιλείας (Basel I). Το Σύμφωνο τροποποιήθηκε και εμπλουτίστηκε το 1998 και το 2004 εκδόθηκε το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας II (Basel II), το οποίο θα ισχύει μέχρι το 2017. Στη Βασιλεία II οι νέοι κανόνες, εκτός από τους βασικούς στόχους για την ασφάλεια του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, στόχο έχουν την ανάπτυξη ενός συστήματος καλύτερης αντιμετώπισης και απορρόφησης των ζημιών των τραπεζών για τον αναλαμβανόμενο και απρόβλεπτο κίνδυνο.

Οι νέες προτάσεις της Βασιλείας II στηρίζονται σε τρεις πυλώνες:

- Πυλώνας I: Την επιβολή ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων προς κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου.
- Πυλώνας II: Καθιέρωση αρχών και κριτηρίων για έλεγχο και αξιολόγηση της επάρκειας των ίδιων κεφαλαίων των τραπεζών και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου από τα πιστωτικά ιδρύματα και από την καθορισμένη εποπτική αρχή (για την χώρα μας από την Τράπεζα της Ελλάδας).
- Πυλώνας III: Την επιβολή της δημοσιοποίησης οικονομικών και άλλων στοιχείων για την πλήρη και σωστή ενημέρωση σχετικά με τη διαχείριση κινδύνου και την επάρκεια κεφαλαίων και τη διαφάνεια των αγορών.

4.7 Επιτροπή της Βασιλείας II & MME

Η καθιέρωση των κανόνων της Βασιλείας II επηρέασε την πιστωτική πολιτική των τραπεζών απέναντι στους ιδιώτες, στους επιχειρηματίες και στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις. Βάσει των κανόνων της Βασιλείας II, τα πιστωτικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένα να βαθμολογούν την πιστοληπτική ικανότητα των ΜΜΕ, υπολογίζοντας **ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία** των ΜΜΕ. Τα στοιχεία αυτά ορίζονται στο Σύμφωνο και είναι ίδια για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα για τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου και το κόστος δανεισμού. Το νέο Σύμφωνο δημιούργησε καλύτερες προϋποθέσεις δανεισμού στις ΜΜΕ σε σύγκριση με το παρελθόν, διαχωρίζοντας αυτές από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτό έγινε διότι παλαιότερα η βαθμολογία των ΜΜΕ ήταν χαμηλή με αποτέλεσμα το υψηλό κόστος δανεισμού.

Στο πλαίσιο της Βασιλείας II και διαχωρίζοντας τις ΜΜΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι ΜΜΕ μπορούν, σύμφωνα με προϋποθέσεις, να κάνουν χρήση προϊόντων της Λιανικής των τραπεζών (Retail Banking) και των επιχειρηματικών προϊόντων (Corporate Banking). Το ποσοτικό στοιχείο που δημιουργεί προϋπόθεση για χρήσης της Λιανικής Τραπεζικής είναι ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης, ο οποίος δεν πρέπει να ξεπερνά το 1.000.000€. Λαμβάνονται επίσης υπόψη και ποιοτικά κριτήρια για την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης. Από το ποσό του 1.000.000€ και πάνω, ως ανοίγματος και συνολικού κύκλου εργασιών, οι ΜΜΕ εντάσσονται στο χαρτοφυλάκιο της Επιχειρηματικής Τραπεζικής.

Οι παραπάνω αλλαγές στην πιστοδότηση των ΜΜΕ μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων οδηγούν τις επιχειρήσεις σε διαδικασίες βελτίωσης της οργάνωσης και της διοίκησής τους. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να τηρούν και να διαθέτουν ακριβή και σωστά οικονομικά στοιχεία, καθώς επίσης ένα οργανωμένο και ποιοτικό εργασιακό περιβάλλον. Θα πρέπει να έχουν συνέπεια στις αποπληρωμές των οφειλών τους, προκειμένου οι τράπεζες να αξιολογούν και να βαθμολογούν σωστά την πιστοληπτική τους ικανότητα και να πετυχαίνουν χαμηλά κόστη χρηματοδότησης.

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Η διαδικασία της χρηματοδότησης διέπεται από συγκεκριμένες βασικές αρχές.
- Η χρηματοδότηση των ΜΜΕ είναι σημαντικό κομμάτι για τη λειτουργία, την ανάπτυξη και την επιβίωση μιας επιχείρησης.
- Οι επιχειρηματίες ξεκινούν συνήθως με ίδια κεφάλαια αλλά παράλληλα απευθύνονται στον τραπεζικό δανεισμό για χρηματοδότηση, γιατί αυτά δεν είναι πολλές φορές αρκετά.
- Προκειμένου όμως οι ΜΜΕ να πετύχουν την όποια χρηματοδότηση από τις τράπεζες, θα πρέπει να πληρούν κάποιες προϋποθέσεις και αντικειμενικά κριτήρια όσον αφορά την πιστωτική τους συνέπεια, τη χρηματοοικονομική τους κατάσταση αλλά και την επιχειρηματική τους ποιότητα.
- Οι επιχειρήσεις ελέγχονται ως προς τα κριτήρια της ρευστότητας, της εγγυοδοσίας του επενδυτικού τους σχεδίου, του κλάδου και την ποιότητα διοίκησής τους.
- Τα τελευταία χρόνια, οι τράπεζες δανείζουν με μεγαλύτερη δυσκολία και αυστηρότερα κριτήρια, καθώς ο πιστωτικός κίνδυνος είναι μεγαλύτερος αλλά και γιατί λειτουργούν κάτω από εποπτικές αρχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΜΕ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε να:

1. Γνωρίζετε τα ποσοτικά στοιχεία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας μιας ΜΜΕ.
2. Γνωρίζετε τον ρόλο και τη σημασία των λογιστικών καταστάσεων.
3. Γνωρίζετε τις μεθόδους ανάλυσης των λογιστικών καταστάσεων.
4. Γνωρίζετε τα βασικά στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων, τον ισολογισμό, τα αποτελέσματα χρήσης, τις ταμειακές ροές, τους αριθμοδείκτες και το κεφάλαιο κίνησης και πώς από τα στοιχεία που προκύπτουν από αυτές επηρεάζεται η πιστοληπτική τους ικανότητα και μειώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο για τις τράπεζες.
5. Γνωρίζετε τι είναι τα καλύμματα και οι εξασφαλίσεις και τι απαιτείται από τα πιστωτικά ιδρύματα για τις χρηματοδοτήσεις ως εγγύηση.

Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο ασχοληθήκαμε με τη διαδικασία της χρηματοδότησης των ΜΜΕ και τις βασικές αρχές σύμφωνα τις οποίες πραγματοποιούνται. Στο κεφάλαιο αυτό θα επικεντρωθούμε στα ποσοτικά στοιχεία των επιχειρήσεων. Θα αναλύσουμε τη σημασία και τις μεθόδους ανάλυσης των λογιστικών καταστάσεων, καθώς επίσης και τα βασικά σχετικά εργαλεία όπως τα αποτελέσματα χρήσης, τις ταμειακές ροές, τους αριθμοδείκτες και το κεφάλαιο κίνησης. Θα δούμε επίσης τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα ποσοτικά στοιχεία των επιχειρήσεων σε σχέση με τη χρηματοδότησή τους.

5.1 Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις ΜΜΕ

Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν λογιστικές καταστάσεις ή ισολογισμούς ανάλογα με τη νομική τους μορφή, καθώς επίσης θα πρέπει να

τηρούν λογιστικά βιβλία για τη σωστή λειτουργία τους. Από τα δεδομένα αυτά προκύπτουν πληροφορίες και στοιχεία για την πορεία των επιχειρήσεων και ο επιχειρηματίας είναι σε θέση να παρακολουθεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της επιχείρησης προκειμένου να έχει εικόνα της κατάστασης της επιχείρησης.

Πέρα όμως από τη χρησιμότητα για τον επιχειρηματία, η ανάλυση αυτών των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι σημαντική και για τις τράπεζες, αφού βάσει αυτών αποφασίζουν για την πιστοδότηση και την ανάληψη κινδύνου για τις επιχειρήσεις. Οι λογιστικές καταστάσεις μέσα από επεξεργασία, ανάλυση και αξιολόγηση προσφέρουν πληροφορίες στους πιστοδότες προκειμένου να έχουν σαφή εικόνα και να εξασφαλιστούν για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης και την εξέλιξή της στο μέλλον. Θα πρέπει όμως να αναφερθεί ότι για μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τις επιχειρήσεις χρειάζονται και άλλα στοιχεία, τα οποία προέρχονται και από τα ποιοτικά στοιχεία της επιχείρησης.

Οι βασικές πηγές πληροφοριών για την οικονομική δραστηριότητα παραμένουν οι λογιστικές καταστάσεις της επιχείρησης που είναι:

- ο ισολογισμός
- η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης
- οι αριθμοδείκτες
- οι ταμειακές ροές.

Στις παραπάνω οικονομικές καταστάσεις εμφανίζονται τα περιουσιακά στοιχεία, η προέλευση των κεφαλαίων και τα αποτελέσματα της χρήσης της. Οι μέθοδοι για την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων διαφέρουν ανάλογα με τον σκοπό και τις επιδιώξεις των αναλυτών οι οποίοι μπορεί να είναι επενδυτές, πιστωτές, χρηματιστές, ελεγκτές λογιστικών καταστάσεων κ.λπ. Επίσης, οι αναλύσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της πιστοδότησης. Αν για παράδειγμα πρόκειται για βραχυπρόθεσμο δανεισμό, εκείνο που απασχολεί τον αναλυτή είναι η συνέπεια της επιχείρησης στις τρέχουσες υποχρεώσεις διότι εκείνο που ενδιαφέρει είναι η πληρωμή των τόκων και η αποπληρωμή του κεφαλαίου. Αν όμως, για παράδειγμα, πρόκειται για μακροπρόθεσμο δανεισμό, ενδιαφέρουν οι μακροχρόνιοι οικονομικοί δείκτες όπως η διάρθρωση των κεφαλαίων, τα κέρδη και οι μεταβολές της οικονομικής κατάστασης.

5.1.1 Μέθοδοι ανάλυσης χρηματοοικονομικών - λογιστικών καταστάσεων

Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων επεξεργάζεται τις σχέσεις των οικονομικών στοιχείων της τρέχουσας χρήσης καθώς και τις σχέσεις αυτών διαχρονικά. Οι αναλύσεις είναι δύο κατηγοριών:

Ανάλυση στα λογιστικά στοιχεία μιας χρήσης

Σε αυτή την κατηγορία προσδιορίζεται η σχέση ενός ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης.

Ανάλυση στα οικονομικά στοιχεία δύο η περισσότερων χρήσεων

Για τη χρηματοοικονομική ανάλυση είναι απαραίτητα, τις περισσότερες φορές, τα συμπεράσματα και των δύο κατηγοριών ανάλυσης. Από τις αναλύσεις προκύπτουν στοιχεία σύγκρισης μεταξύ της παρούσας κατάστασης και της επιθυμητής (πού θα έπρεπε να βρίσκεται) σε σχέση με ένα αντιπροσωπευτικό μέγεθος το οποίο προσδιορίζεται από τις συνθήκες (οικονομικές, νομικές, κλαδικές κ.λπ.) που επικρατούν τη στιγμή της ανάλυσης. Για μια πιο ολοκληρωμένη όμως αξιολόγηση των στοιχείων της επιχείρησης, γίνεται και σύγκριση με αποτελέσματα άλλων επιχειρήσεων του κλάδου.

Οι κύριες μέθοδοι για την ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων είναι οι εξής:

Διαστρωματική ή κάθετη μέθοδος ανάλυσης (Vertical Analysis)

Περιλαμβάνει την κατάρτιση λογιστικών καταστάσεων «κοινού μεγέθους». Σε αυτή την ανάλυση κάθε στοιχείο του ισολογισμού διαιρείται με το σύνολο του ενεργητικού ή του παθητικού και κάθε στοιχείο της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης διαιρείται με το σύνολο των καθαρών πωλήσεων. Κατά την εξέταση διαδοχικών ισολογισμών μιας επιχείρησης εμφανίζονται οι μεταβολές των στοιχείων του ισολογισμού (ενεργητικό –παθητικό και αποτελεσμάτων χρήσης).

Συγκριτική ή διαχρονική μέθοδος ανάλυσης (Comparative Analysis)

Σε μια συγκριτική ή διαχρονική ανάλυση κατατάσσονται τα στοιχεία κατά κατηγορίες σε σειρά ετών. Από αυτή την ανάλυση προκύπτουν συμπεράσματα για τη διαχρονική τάση και τους ρυθμούς των στοιχείων.

Αριθμοδείκτες ή χρηματοοικονομικοί δείκτες

Προκύπτουν από τον υπολογισμό αριθμητικών τιμών που λαμβάνονται από τις οικονομικές καταστάσεις προκειμένου να προσδιοριστεί η πραγματική θέση ή αποδοτικότητα τμημάτων ή όλης της οικονομικής μονάδας. Απεικονίζεται συνήθως με τη μορφή πηλίκου ή ποσοστού. Παρακάτω θα γίνει πιο αναλυτική αναφορά στους αριθμοδείκτες.

Εξειδικευμένες μέθοδοι

Περιλαμβάνουν ανάλυση μεταβολών της οικονομικής θέσης, του νεκρού σημείου, των δεικτών τάσης κ.λπ.

5.1.2 Λήψη οικονομικών στοιχείων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης για την ανάλυση και τη διαμόρφωση εικόνας από έναν αναλυτή λαμβάνονται από τα βιβλία που τηρεί η κάθε μια, ανάλογα το μέγεθος και το είδος της. Ενδεικτικά αναφέρονται τα παρακάτω που ζητούνται από το τραπεζικό αναλυτή, τα οποία όμως διαφέρουν ανάλογα με το είδος βιβλίων που τηρούν οι επιχειρήσεις, π.χ. Γ' κατηγορίας, Β' κατηγορίας, τεχνικές εταιρείες κ.λπ.:

- Ισολογισμοί τριετίας και προσαρτήματα αυτών.
- Τραπεζικές ενημερότητες με ενυπόγραφες δηλώσεις περί οφειλών.
- Δηλώσεις ακίνητης περιουσίας (Ε9) των φορέων, των εγγυητών και της επιχείρησης.
- Φορολογικά στοιχεία εισοδήματος.
- Πρόσφατη και προηγούμενου έτους ανάλυση ισοζυγίου των λογαριασμών (χρεώστες, πιστωτές, τράπεζες κ.λπ.).
- Περιοδικές δηλώσεις Φ.Π.Α τριετίας.
- Μηχανογραφικά δελτία οικονομικών στοιχείων επιχειρήσεων και επαγγελματιών τριετίας.

Αποτέλεσμα χρήσης

Η χρηματοοικονομική κατάσταση αυτή, παρουσιάζει το αποτέλεσμα που έφερε μια επιχείρηση ανάμεσα σε δύο συγκεκριμένες περιόδους, δηλαδή ανάμεσα σε δύο ισολογισμούς, και προσδιορίζει τους παράγοντες του αποτελέσματος. Ουσιαστικά, δείχνει το υπόλοιπο που προκύπτει από το σύνολο των εξόδων και εσόδων που έγιναν μέσα σε μία χρήση και ονομάζεται καθαρό αποτέλεσμα. Το θετικό αποτέλεσμα καλείται κέρδος και το αρνητικό ζημία.

Στην κατάσταση αποτελέσματος χρήσης περιλαμβάνονται οι παρακάτω λογαριασμοί:

Ο κύκλος εργασιών είναι από τους σημαντικότερους λογαριασμούς της επιχείρησης, ο οποίος εμφανίζει τις καθαρές πωλήσεις και δηλώνει τη θέση της επιχείρησης στην αγορά.

Το κόστος των πωληθέντων περιλαμβάνει όλα τα έξοδα και τις δαπάνες που δημιουργήθηκαν ώστε το προϊόν να είναι έτοιμο προς πώληση.

Τα υπόλοιπα έσοδα εκμετάλλευσης - λειτουργικά έσοδα δεν αφορούν τον κύκλο εργασιών, αλλά συνδέονται με τη δραστηριότητα της επιχείρησης, όπως επιδοτήσεις εξαγωγών, επιστροφές δασμών, έσοδα από αποζημιώσεις κ.λπ.

Τα λειτουργικά έξοδα αφορούν τη λειτουργία και διοίκηση της επιχείρησης όπως μισθούς, αμοιβές συνεργατών, έξοδα κατά τη διαδικασία των πωλήσεων (μεταφορικά, συσκευασίες κ.λπ.), έξοδα για έρευνα κ.λπ.

Τα έκτακτα έσοδα και έξοδα δημιουργούνται από δραστηριότητα της επιχείρησης αλλά οφείλονται και σε τυχαία, περιστασιακά περιστατικά. Τέτοια έσοδα μπορεί να είναι η πώληση κάποιου πάγιου στοιχείου (αυτοκίνητο, μηχάνημα κ.λπ.) ή κέρδη από συναλλαγματικές συναλλαγές. Έκτακτα έξοδα μπορεί να είναι κάποιο πρόστιμο, η πληρωμή ρήτρας, κλοπές, ζημιές κ.λπ.

Οι χρεωστικοί τόκοι προέρχονται από τις δανειακές συμβάσεις που έχει συνάψει η επιχείρηση για την κάλυψη των αναγκών της σε κεφάλαια κίνησης, επενδύσεων, εγγυητικές επιστολές κ.λπ.

Πίνακας 1**Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης**

+ Κύκλος Εργασιών
- Κόστος Πωληθέντων
ΜΙΚΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
+ Άλλα λειτουργικά έσοδα
- Άλλα λειτουργικά έξοδα
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
+ Μη λειτουργικά έσοδα
- Μη λειτουργικά έξοδα
+ Έκτακτα έσοδα
- Έκτακτα έξοδα
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΧΡΗΣΗΣ

Μπορούμε να δούμε τα παραπάνω μέσω ενός παραδείγματος το οποίο αφορά μία μικρή επιχείρηση (ΛΙΛΑ Ε.Ε.) σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο ενός ημερολογιακού έτους.

Περίπτωση 1

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΛΙΛΑ Ε.Ε.
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΧΡΗΣΗΣ
1/1/2009 - 31/12/2009**

Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως	
Πωλήσεις - Κύκλος Εργασιών	50000
μείον Κόστος Πωληθέντων	-37600
Μικτό Κέρδος	12400
πλέον Άλλα Έσοδα Εκμ/σps	2000
μείον Έξοδα Διάθεσης	-6000
Έξοδα Διανομής	-4000
Μερικό Αποτ. Εκμ/σps	4400
πλέον Πιστωτικοί Τόκοι	800
Κέρδη από πώληση χρεογράφων	1800
μείον Έξοδα συμμετοχών και χρεογράφων	-1500
Ολικό Αποτ. Εκμ/σps	5500
μείον Ζημιά από καταστροφή εμπ/των	-500
Αποτέλεσμα Χρήσης	5000

5.2 Ο ισολογισμός της επιχείρησης

Στον ισολογισμό απεικονίζεται η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, π.χ. στις 31/12/2009. Τα στοιχεία του ισολογισμού χωρίζονται στις κατηγορίες του ενεργητικού και του παθητικού και η σχέση μεταξύ τους εκφράζεται ως εξής:

$$\text{Ενεργητικό} = \text{Παθητικό}$$

Το ενεργητικό περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία όπως: κτίρια, μηχανήματα, αυτοκίνητα, μετρητά, απαιτήσεις έναντι πελατών και υποδιαιρείται σε:

Κυκλοφορούν ενεργητικό

Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία μεταβάλλονται μέσα σε μια διαχειριστική χρήση όπως: μετρητά, απαιτήσεις, αποθέματα κ.λπ.

Πάγιο ενεργητικό

Περιλαμβάνει ασώματες ακινητοποιήσεις (άυλα πάγια στοιχεία) οι οποίες διακρίνονται ανάλογα με τον τρόπο κτήσης τους, της ωφέλιμης ζωής τους, τη δυνατότητα μεταβίβασής τους, τη συμβολή στην επιχείρηση κ.λπ. Αυτά αποτελούν περιουσία της επιχείρησης χωρίς φυσική υπόσταση, με μεγάλη διάρκεια και, δυνητικά, αποτελούν πηγή εσόδων στο μέλλον. Τέτοια είναι το εμπορικό σήμα, έξοδα για έρευνες κ.λπ. και τα βρίσκουμε συχνά σε ισολογισμούς μικρομεσαίας επιχείρησης.

Ένας ισολογισμός συνοπτικά έχει την παρακάτω μορφή:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Χρήσεις κεφαλαίου)	ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Πηγές κεφαλαίου)
A. ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
B. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΔΥΝΟΥΣ ΕΞΟΔΑ
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
Ασώματες ακινητοποιήσεις	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
Συμμετοχές	
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ.ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ
Αποθέματα	
Απαιτήσεις	
Χρεόγραφα	
Διαθέσιμα	
Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ.ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ

Το Παθητικό περιλαμβάνει τους πόρους ή τις χρηματοδοτήσεις, δηλαδή το σύνολο των υποχρεώσεων (επιταγές, γραμμάτια κ.λπ.) και προκύπτει από το άθροισμα της καθαρής θέσης και των υποχρεώσεων. Η καθαρή θέση, τα ίδια κεφάλαια, αντιπροσωπεύουν τις απαιτήσεις των ιδιοκτητών από την επιχείρηση (δείχνει τις επενδύσεις και τα παρακρατηθέντα κέρδη της επιχείρησης). Οι υποχρεώσεις εμφανίζουν τις απαιτήσεις των πιστωτών της επιχείρησης.

Μπορούμε να δούμε τα παραπάνω μέσω του ίδιου παραδείγματος το οποίο αφορά μία μικρή επιχείρηση (ΛΙΛΑ Ε.Ε.) σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο ενός ημερολογιακού έτους.

Περίπτωση 2.

Παράδειγμα Ισολογισμού

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΛΙΛΑ Ο.Ε. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31/12/2009

Ενεργητικό		Παθητικό		
Πάγιο Ενεργητικό		Ίδια Κεφάλαια		
Μετ. Μέσα	1 8000	Μετοχικό Κεφάλαιο	9000	
Αποσβ. Μετ. Μέσα	4000	1 4000	Τακτικό Αποθεματικό	4200
Συμμετοχές		2500	Σύνολο ΙΚ	13200
Σύνολο Παγίου	16500			
		Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις		
Κυκλοφορούν Ενεργητικό		Ομολογιακό Δάνειο		6000
I. Αποθέματα				
Εμπορεύματα	7000	Βραχυχρόνιες Υποχρεώσεις		
Υλικά Συσκευασίας	4300	Προμηθευτές		4000
II. Απαιτήσεις		Προκατ. Πελατών		2000
Πελάτες	1300	Γεν. Έξοδα Πληρωτέα		300
Γραμμάτια Εισπρακτέα	400	Μερίσματα Πληρωτέα		2800
		Φόροι Πληρωτέοι		1500
IV. Διαθέσιμο		Σύνολο Βραχ. Υποχρεώσεων		10600
Ταμείο	800			
Σύνολο Κυκλοφορούντος	13800	Σύνολο Υποχρεώσεων		16600
Προπλ. Ασφάλιστρα	1200	Προεισπρ. Ενοίκια		1700
Σύνολο Ενεργητικού	31500	Σύνολο Παθητικού		31500

5.3 Αριθμοδείκτες

Η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων μιας επιχείρησης έχει ως στόχο την διεξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Τα συμπεράσματα από τις αναλύσεις και τις συγκρίσεις των οικονομικών στοιχείων σημαίνουν διαφορετικά πράγματα για διαφορετικούς ανθρώπους. Για παράδειγμα, οι προμηθευτές ενδιαφέρονται για τη ρευστότητα της επιχείρησης, δηλαδή για την πληρωμή τους. Η τράπεζα ενδιαφέρεται για τη ρευστότητα όσον αφορά τον βραχυπρόθεσμο δανεισμό, όμως ενδιαφέρεται και για τη δυνατότητα της επιχείρησης για την αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων ενός μακροπρόθεσμου δανείου. Οι επενδυτές ενδιαφέρονται για την αποδοτικότητα της επιχείρησης.

Η χρήση των δεικτών κρίνεται απαραίτητη για να μπορούν να γίνονται συγκρίσεις κατά την πορεία της επιχείρησης αλλά και για να προσδιορίζεται η θέση της στο κλάδο της. Για την κατανόηση της έννοιας των αριθμοδεικτών θα πρέπει να εξηγήσουμε τον τρόπο υπολογισμού ενός αριθμοδείκτη. Ο αριθμοδείκτης είναι το πηλίκο από τη διαίρεση μεταξύ δύο ποσών στον ισολογισμό ή και στην κατάσταση αποτελεσμάτων, ένα από τα οποία βρίσκεται στον αριθμητή και το άλλο στον παρονομαστή. Για παράδειγμα, ο τύπος του δείκτη της κυκλοφοριακής ρευστότητας είναι:

$$\text{Κυκλοφοριακή ρευστότητα} = \% \frac{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Οι κυριότεροι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται από τους αναλυτές των τραπεζών είναι οι ακόλουθοι:

Αριθμοδείκτες ρευστότητας

Αυτοί δείχνουν τα περιουσιακά στοιχεία (επιταγές, μετρητά) της επιχείρησης που μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Έχουν σχέση με το μέγεθος των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων και των κυκλοφορούντων στοιχείων της επιχείρησης. Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας θεωρούνται σημαντικοί δείκτες για τους αναλυτές, ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αυτό συμβαίνει όταν ο πιστωτής πρόκειται να πιστώσει ή έχει ήδη πιστώσει την επιχείρηση με βραχυπρόθεσμα δάνεια.

Δείκτες ρευστότητας είναι:

- Ο Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας
- Ο Δείκτης άμεσης ρευστότητας.

Αριθμοδείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων

Για τη μελέτη της μακροχρόνιας χρήσης μιας επιχείρησης θα πρέπει να γίνει ανάλυση της διάρθρωσης των κεφαλαίων της. Με τον όρο διάρθρωση κεφαλαίων εννοείται ο τρόπος χρηματοδότησης της επιχείρησης, δηλαδή η πηγή προέλευσης των κεφαλαίων. Τα κεφάλαια μπορεί να προέρχονται από τους μετόχους της, από

ίδια κεφάλαια, ή να προέρχονται από βραχυπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο δανεισμό. Η κάθε πηγή κεφαλαίου ενέχει και διαφορετικό βαθμό κινδύνου. Οι αριθμοδείκτες χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της χρηματοπιστωτικής ελευθερίας και αναφέρονται στις σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ των κεφαλαίων.

Δείκτες διάρθρωσης είναι:

- Αριθμοδείκτης ίδιων κεφαλαίων προς πάγια
- Αριθμοδείκτης ίδιων κεφαλαίων προς δανειακά κεφάλαια
- Αριθμοδείκτης Ίδιων κεφαλαίων προς συνολικά κεφάλαια
- Αριθμοδείκτης Πάγιων προς μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
- Αριθμοδείκτης Κάλυψης τόκων.

Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής ταχύτητας ή δραστηριότητας

Αυτοί δείχνουν την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης από την εκμετάλλευση των πόρων της. Χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστεί πώς μετατρέπονται στοιχεία του ενεργητικού, όπως τα αποθέματα και οι απαιτήσεις σε ρευστά. Επίσης δείχνουν τον βαθμό ικανοποιητικής διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Δείκτες Κυκλοφοριακής ταχύτητας ή δραστηριότητας είναι:

- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής ταχύτητας παγίων
- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού
- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων
- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων
- Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής ταχύτητας υποχρεώσεων.

Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας δείχνουν την απόδοση της επιχείρησης σε σχέση με τα κέρδη τις πωλήσεις και τις επενδύσεις. Για τον υπολογισμό χρησιμοποιούνται διάφορα κριτήρια και σχέσεις μεταξύ τους, αλλά και σε σχέση με άλλα στοιχεία που απασχολούν την επιχείρηση άμεσα ή έμμεσα. Ασχολούνται με τις σχέσεις καθαρού κέρδους σε σχέσεις με τις πωλήσεις, το μικτό κέρδος σε σχέση με τις πωλήσεις, τα ίδια κεφάλαια σε σχέση με τα καθαρά κέρδη και την καθαρή θέση κ.λπ.

Δείκτες Αποδοτικότητας είναι:

- Αριθμοδείκτες Περιθωρίου καθαρού κέρδους
- Αριθμοδείκτες Περιθωρίου μικτού κέρδους
- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας Ίδιων κεφαλαίων.

Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε τον τρόπο υπολογισμού μερικών βασικών αριθμοδεικτών.

Πίνακας υπολογισμών μερικών αριθμοδεικτών

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Περιθωρίου μικτού κέρδους	Μικτά κέρδη x 100 / πωλήσεις
Περιθωρίου καθαρού κέρδους	Καθαρά κέρδη x 100 / πωλήσεις
Αποδοτικότητα Ίδιων κεφαλαίων	Καθαρά κέρδη x 100 / Ίδια κεφάλαια

ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Κυκλοφοριακής ρευστότητας	Κυκλοφορούν ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
Πραγματικής ρευστότητας	Κυκλοφορούν ενεργητικό - Αποθέματα / Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
Άμεσης ρευστότητας	Διαθέσιμα / βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Ταχύτητας Παγίων	Πωλήσεις / καθαρά πάγια
Ταχύτητας ενεργητικού	Πωλήσεις / σύνολο ενεργητικού
Ταχύτητας αποθεμάτων	Κόστος πωληθέντων / αποθέματα
Ταχύτητας απαιτήσεων	Πωλήσεις / πελάτες + Επιταγές εισπρακτέες + Γραμμάτια εισπρακτέα
Ταχύτητας υποχρεώσεων	Κόστος πωληθέντων / προμηθευτές + επιταγές πληρωτέες + Γραμμάτια πληρωτέα

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε να δούμε κάποια παραδείγματα υπολογισμού μερικών βασικών αριθμοδεικτών.

Δείκτης γενικής ρευστότητας: σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού / σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

$$15.306 / 31.209 = 0,49 \text{ φορές}$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το μέτρο ρευστότητας μιας επιχείρησης και το περιθώριο ασφαλείας, ώστε αυτή να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στην πληρωμή των καθημερινών απαιτητών υποχρεώσεων. Όσο πιο προβλέψιμες είναι οι εισροές χρημάτων μιας επιχείρησης τόσο είναι γενικότερα αποδεκτός ένας πιο χαμηλός δείκτης, αν και αυτό είναι συνάρτηση κυρίως του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.

Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού: κύκλος εργασιών / γενικό σύνολο ενεργητικού

$$106.856 / 44.649 = 2,4 \text{ φορές}$$

Ο εν λόγω αριθμοδείκτης παρέχει ενδείξεις κατά πόσον η επιχείρηση χρησιμοποιεί εντατικά τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου να πραγματοποιεί τις

πωλήσεις της. Από αυτό φαίνεται αν υπάρχει υπερεπένδυση κεφαλαίων στην επιχείρηση σε σχέση με το ύψος των πωλήσεών της. Βέβαια, τα στοιχεία αυτού του δείκτη επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη μέθοδο των αποσβέσεων που ακολουθεί η διοίκηση της εταιρείας, δηλαδή από το αν ακολουθείται πολιτική αυξανόμενης ή σταθερής απόσβεσης. Γενικότερα, όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο πιο αποτελεσματικά έχουν χρησιμοποιηθεί τα περιουσιακά της στοιχεία. Επίσης, είναι χρήσιμο να γίνεται σύγκριση αυτού του δείκτη με άλλες επιχειρήσεις του κλάδου.

Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων: κόστος πωλήσεων / αποθέματα

$$84.347 / 10.523 = 8, 365/8 = 46 \text{ ημέρες}$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός επιτρέπει να δούμε πόσες φορές ανανεώθηκαν τα αποθέματα της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της μέσα στη χρήση. Χρησιμοποιείται δηλαδή για να διαπιστωθεί η ταχύτητα με την οποία τα αποθέματα διατέθηκαν και αντικαταστάθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης. Αν διαιρέσουμε το 365 (συνολικές ημέρες του έτους) με τον αριθμό αυτόν διαπιστώνουμε τον αριθμό των ημερών που παρέμειναν τα αποθέματα στην επιχείρηση ώσπου να πωληθούν.

Δείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων: κύκλος εργασιών / απαιτήσεις

$$106.856 / 1.593 = 67 \text{ ημέρες}$$

Ο συγκεκριμένος δείκτης καταδεικνύει αν οι απαιτήσεις μιας επιχείρησης είναι πολύ μεγάλες σε σύγκριση με τις πωλήσεις της. Ανάλογος με την ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων είναι ο χρόνος δέσμευσης των απαιτήσεων. Μεγάλη ταχύτητα στην είσπραξη των απαιτήσεων σημαίνει μικρότερη πιθανότητα ζημιών από επισφαλείς πελάτες. Η παρακολούθηση της τάσης είναι διαχρονικά χρήσιμη για την αξιολόγηση της ποιότητας και της ρευστότητας των απαιτήσεων.

Δείκτης κάλυψης τόκων: κέρδη προ τόκων και φόρων / σύνολο χρεωστικών τόκων

$$2.470 / 338 = 7,3 \text{ φορές}$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός φανερώνει τη σχέση μεταξύ των καθαρών κερδών μιας επιχείρησης και των τόκων με τους οποίους αυτή επιβαρύνεται μέσα στη χρήση για τα ξένα κεφάλαια. Αποτελεί δηλαδή ένα μέτρο της δανειακής κατάστασής της σε σχέση με τη δυναμικότητά της να επιτυγχάνει κέρδη, καθώς εμφανίζει την ικανότητά της να εξοφλεί τους τόκους των ξένων κεφαλαίων από τα κέρδη της.

Δείκτης καθαρού κέρδους: καθαρά κέρδη χρήσης / κύκλος εργασιών

$$1.849 / 106.856 = 1,73\%$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός, γνωστός και ως καθαρό περιθώριο κέρδους, προσδιορίζει το κέρδος από τις λειτουργικές δραστηριότητες, δηλαδή το ποσοστό κέρδους που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης τόσο πιο επικερδής είναι η επιχείρηση.

Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων: καθαρά κέρδη χρήσης / σύνολο ιδίων κεφαλαίων

$$1.849 / 12.798 = 14,45\%$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός απεικονίζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης και παρέχει ένδειξη του κατά πόσο επιτεύχθηκε ο στόχος πραγματοποίησης ενός ικανοποιητικού αποτελέσματος από τη χρήση των κεφαλαίων του μετόχου. Με άλλα λόγια, μετρά την αποτελεσματικότητα με την οποία τα κεφάλαια των φορέων της επιχείρησης απασχολούνται σε αυτήν. Αποτελεί τον βασικό δείκτη τον οποίο η διοίκηση μιας εταιρείας σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος τείνει να προβάλλει με τον πιο επιφανή τρόπο στον ετήσιο απολογισμό χρήσης (πηγή: Το Βήμα 19/12/1999).

5.4 Ταμειακές ροές

Μία από τις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης είναι και η ταμειακή ροή η οποία βασίζεται στον ισολογισμό και στο αποτέλεσμα χρήσης. Η ταμειακή ροή δίνει πληροφορίες σχετικά με τις ταμειακές εισπράξεις, τις πληρωμές, τις επενδύσεις και γενικά τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της λογιστικής χρήσης. Επί της ουσίας, παρέχει πληροφορίες για τις ταμειακές εισροές και εκροές την ίδια χρονική περίοδο σχετικά με την προέλευση και διάθεση των μετρητών. Παράλληλα βοηθούν και στην ανάλυση των αριθμοδεικτών.

Τα κεφάλαια που έχει και αποκτά μια επιχείρηση τα διαθέτει για την κάλυψη των καθημερινών υποχρεώσεων, για αγορά περιουσιακών στοιχείων, για καταβολή μερισμάτων, για πληρωμές δαπανών, αγορά άυλων, μισθοδοσίας κ.λπ. Η κατάσταση της ταμειακής ροής παρουσιάζει τις μεταβολές που σημειώνονται στα στοιχεία του ενεργητικού, του παθητικού και του ίδιου κεφαλαίου της επιχείρησης. Σκοπός της ταμειακής ροής είναι να δώσει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τις χρηματοοικονομικές και επενδυτικές δραστηριότητές της στους αναλυτές, πιστωτές, επενδυτές και τη διοίκηση της επιχείρησης μέσα στην λογιστική χρήση. Η κατάσταση της ταμειακής ροής διακρίνει:

- - Τις ταμειακές ροές από τις οικονομικές δραστηριότητες για εργασίες.
 - - Τις ταμειακές ροές από τις χρηματοοικονομικές επενδυτικές δραστηριότητες.
- Σε συνδυασμό με στοιχεία του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης, ολοκληρώνεται η εικόνα των συναλλαγών της επιχείρησης και προσδιορίζεται η οικονομική της θέση, αφού όχι μόνο παρέχει αυτές τις πληροφορίες αλλά εξηγεί παράλληλα τις διάφορες μεταβολές στα στοιχεία του ισολογισμού βοηθώντας τους ενδιαφερομένους να αξιολογήσουν την επιχείρηση.

5.4.1 Η χρησιμότητα της Κατάστασης ταμειακών ροών

- Δίνει πληροφορίες για τις πηγές διαθεσίμων μετρητών.
- Δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης για εξόφληση των υποχρεώσεων και των πληρωμών των μερισμάτων.
- Δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης για τη θετική ροή κεφαλαίων στον μέλλον.
- Αναλύει το είδος των συναλλαγών και πώς μεταβάλλουν τα ρευστά διαθέσιμα.
- Δίνει τη δυνατότητα αξιολόγησης του κινδύνου πτώχευσης ακόμα και στην περίπτωση κερδών στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.
- Παρέχουν στοιχεία για τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και επενδυτικές δραστηριότητες και δείχνουν πώς χρησιμοποιήθηκαν τα κέρδη της επιχείρησης.
- Βοηθούν στην εκτίμηση της ποιότητας του αποτελέσματος της επιχείρησης.
- Παρέχουν πληροφορίες για την ευελιξία της επιχείρησης σε σχέση με τα ρευστά της.

Μια γενική ταμειακή ροή για μία επιχείρηση μπορεί να έχει την παρακάτω μορφή:

Πίνακας 2	
Γενικός τύπος ταμειακής ροής	
Μετρητά από:	
Συναλλαγές	400,00€
Επενδυτικές δραστηριότητες	900,00€
Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες	300,00€
Καθαρή αύξηση ή μείωση μετρητών	1.600,00€
Μετρητά στην αρχή της περιόδου	600,00€
Μετρητά στο τέλος της περιόδου	2.200,00€

Οι γενικές κατηγορίες εισπράξεων και πληρωμών ταξινομημένες κατά είδος συναλλαγών (οικονομικές συναλλαγές από εργασίες, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές) είναι οι παρακάτω:

Από τις **συναλλαγές** έχουμε ταμειακή ροή από:

Ταμειακές εισροές από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών και τόκους δανείων, και **Ταμειακές εκροές** προς προμηθευτές - δανειστές για τόκους, δαπάνες, φόρους, εργαζόμενους.

Από τις **χρηματοοικονομικές δραστηριότητες**:

Ταμειακές εισροές από έκδοση μετοχών, ομολογιών κ.λπ.

Ταμειακές εκροές από καταβολή μερισμάτων, εξαγορά ομολογιών ή μετοχών της επιχείρησης.

Από τις **επενδυτικές δραστηριότητες**:

Ταμειακές εισροές από πώληση παγίων στοιχείων, ομολογιών, μετοχών κ.λπ.

Ταμειακές εκροές από αγορά περιουσιακών στοιχείων, χορήγηση δανείων κ.λπ.

5.5 Κεφάλαιο Κίνησης

Το κεφάλαιο κίνησης έχει άμεση σχέση με τη λειτουργία και τις ανάγκες της επιχείρησης. Για τη μελέτη και αξιολόγηση της πορείας μιας επιχείρησης, οι αναλυτές δίνουν μεγάλη σημασία στη διαχείριση του κεφαλαίου κίνησης, καθώς μια κακή διαχείριση μπορεί να οδηγήσει και στην πτώχευση της επιχείρησης.

Το κεφάλαιο κίνησης αποτελείται από δύο τμήματα:

Το μόνιμο τμήμα, το οποίο πρέπει να ισούται με το ελάχιστο του κυκλοφορούντος ενεργητικού για να μπορέσει να λειτουργήσει η επιχείρηση και προέρχεται από παρακρατηθέντα κέρδη, από τους μετόχους ή από την έκδοση μετοχών, από μακροχρόνιο δανεισμό ή από έκδοση μακροχρόνιων ομολογιακών δανείων.

Το μεταβλητό ή προσωρινό, το οποίο είναι συνδεδεμένο με τις λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης, είναι τοποθετημένο σε απαιτήσεις, αποθέματα και ρευστά και προέρχεται από βραχυχρόνιες πιστώσεις και δανεισμό.

Το κεφάλαιο κίνησης διαχωρίζεται σε δύο ορισμούς:

Καθαρό Κεφάλαιο κίνησης

Το καθαρό κεφάλαιο κίνησης είναι το σύνολο των κυκλοφορούντων στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τις βραχυχρόνιες ή τρέχουσες υποχρεώσεις της. Προέρχεται από τους μετόχους, τους φορείς και από μακροχρόνιο δανεισμό της επιχείρησης και όχι από βραχυπρόθεσμες πιστώσεις.

$$\text{Καθαρό κεφάλαιο κίνησης} = \text{Κυκλοφορούν ενεργητικό} - \text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}$$

Αν οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι μεγαλύτερες από το κυκλοφορούν ενεργητικό τότε έχουμε αρνητικό κεφάλαιο και η επιχείρηση θα πρέπει να οδηγηθεί σε διορθωτικές κινήσεις σχετικά με αυτό γιατί υπάρχει κίνδυνος για την επιβίωσή της, αν με την εξόφληση των οφειλών της δεν έχει καθαρό κεφάλαιο. Δείχνει δηλαδή την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης και είναι ένας δείκτης για την καλή ή όχι λειτουργία της επιχείρησης και παράλληλα το πόσο καλυμμένοι είναι οι βραχυχρόνιοι πιστωτές της. Είναι ευνόητο ότι δεν αυξάνεται με βραχυχρόνιο δανεισμό.

Συνολικό ή μικτό κεφάλαιο κίνησης

Είναι το σύνολο όλων των στοιχείων του ενεργητικού, δηλαδή κυκλοφοριακά στοιχεία και διαθέσιμα. Η επιχείρηση ως συνολικό κεφάλαιο έχει το άθροισμα των κυκλοφορούντων στοιχείων που αναγράφονται στο ενεργητικό του ισολογισμού της: τα οικονομικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για να καλύψει τις τρέχουσες ανάγκες και απαιτήσεις, τα μετρητά και οι καταθέσεις όψεως.

$$\text{Συνολικό κεφάλαιο κίνησης} = \text{Κυκλοφορούν} + \text{διαθέσιμο}$$

Πηγές για κεφάλαια κίνησης

Για την απόκτηση κεφαλαίων κίνησης υπάρχουν πολλές πηγές αλλά εδώ θα αναφερθούν οι βασικότερες:

- Αύξηση του κεφαλαίου από τους ίδιους τους φορείς
- Από την έκδοση νέων μετοχών
- Από μακροχρόνιο δανεισμό με την έκδοση τίτλων ομολογιακών δανείων
- Από πωλήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων
- Βραχυχρόνιες πιστώσεις από τις Τράπεζες
- Πιστώσεις από τους προμηθευτές
- Η παρακράτηση κερδών για αύξηση του αποθεματικού
- Από τις πωλήσεις της επιχείρησης
- Έσοδα από πωλήσεις χρεογράφων.

Ανάγκες για κεφάλαια κίνησης

Κάθε επιχείρηση χρειάζεται κεφάλαια ή εύκολη πρόσβαση σε μετρητά ώστε να μπορεί να καλύψει τις τρέχουσες υποχρεώσεις της και να έχει και ένα απόθεμα για την κάλυψη των πελατών της.

Οι πιο σημαντικές ανάγκες για κεφάλαια κίνησης μιας επιχείρησης είναι:

- Οι εργασίες μιας επιχείρησης, δηλαδή το είδος και η φύση της
- Η επέκταση του κύκλου εργασιών
- Η παραγωγική διαδικασία
- Η ταχύτητα κυκλοφορίας των αποθεμάτων
- Ο ανταγωνισμός

- Η εποχικότητα
- Ο πληθωρισμός
- Η μερισματική πολιτική
- Ο βαθμός κινδύνου της αξίας των κυκλοφοριακών στοιχείων.

5.6 Καλύμματα και εξασφαλίσεις

Τα καλύμματα και οι εξασφαλίσεις είναι μια ακόμη τεχνική μείωσης του πιστωτικού κινδύνου έναντι των πιστοδοτήσεων και αποτελούν επιπλέον εγγυήσεις για τις χρηματοδοτήσεις. Μπορούν να λειτουργούν συνδυαστικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης ως κριτήρια έγκρισης των αιτήσεων δανεισμού. Λόγω της αστάθειας και μεταβλητότητας του οικονομικού περιβάλλοντος που κινούνται οι επιχειρήσεις, οι τράπεζες ζητούν επιπλέον εξασφαλίσεις για την κάλυψη της αποπληρωμής των χρηματοδοτήσεων (second way out).

Τα καλύμματα και οι εξασφαλίσεις αναφέρονται στα περιουσιακά στοιχεία που έχει ο δανειζόμενος και εξασφαλίζουν τον δανειστή στην περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής των υποχρεώσεων του δανειζόμενου. Συνήθως ζητούνται από νέους πελάτες όπου τα πιστωτικά ιδρύματα διατηρούν μια επιφυλακτικότητα, από προσωπικές εταιρείες ως επιπλέον εγγυήσεις από τα ομόρρυθμα μέλη, και για τη χρηματοδότηση πάγιων εγκαταστάσεων. Πολλές φορές, οι ίδιοι πελάτες προσφέρουν εξασφαλίσεις με στόχο να πετύχουν μεγαλύτερη χρηματοδότηση και με καλύτερους όρους. Οι δύο μορφές εγγυήσεων, των καλυμμάτων και των εξασφαλίσεων, διαφοροποιούνται ως προς την ευκολία ρευστοποίησής τους.

Καλύμματα ορίζονται τα στοιχεία με ευκολότερη ρευστοποίηση και έχουν τον χαρακτήρα ενέχυρου για την αποπληρωμή της χρηματοδότησης. Τέτοια μπορεί να είναι μετοχές εταιρειών στο χρηματιστήριο, καταθέσεις σε ευρώ ή συνάλλαγμα, ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, επιταγές πελατών κ.λπ.

Εξασφαλίσεις καλούνται τα στοιχεία που δεν είναι ταχέως ρευστοποιήσιμα και τέτοια μπορεί να είναι μια υποθήκη ενός ακινήτου του δανειζόμενου ή των εγγυητών του, εγγυήσεις από τρίτους ή άλλους φορείς της επιχείρησης, τα πιστωτικά παράγωγα κ.ά.

Οι εξασφαλίσεις και τα καλύμματα μπορεί να καλύπτουν μέρος ή το σύνολο της χρηματοδότησης και συνεπώς του πιστωτικού κινδύνου. Το ποσοστό κάλυψης της χρηματοδότησης εξαρτάται από την πραγματική αξία της εξασφάλισης, γνωστής ως διασφαλιστικής αξίας. Η πραγματική αξία προκύπτει μετά τη ρευστοποίηση της εξασφάλισης και δεν είναι ίδια με την ονομαστική. Ο υπολογισμός της πραγματικής αξίας της εξασφάλισης/καλύμματος γίνεται με συνεχή στατιστική παρακολούθηση και υπολογισμούς για το ποσοστό μείωσης της ονομαστικής αξίας του καλύμματος/εξασφάλισης κατά τη ρευστοποίησή του.

Για τις ΜΜΕ οι χρηματοδοτήσεις από τις τράπεζες αντιμετωπίζονται ούτως ή άλλως με αυστηρά κριτήρια και επιφυλακτικότητα. Ως συνέπεια αυτών οι εξασφα-

6. Να διαλέξετε δύο σημαντικούς, κατά τη γνώμη σας, αριθμοδείκτες και να εξηγήσετε τη χρησιμότητά τους για την εικόνα της επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΜΕ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε να:

- 1.** Γνωρίζετε ποια ποιοτικά στοιχεία της επιχείρησης εξετάζονται για την ολοκλήρωση της αξιολόγησής της από τους πιστωτές της.
- 2.** Γνωρίζετε από πού οι τράπεζες ή οι επενδυτές λαμβάνουν πληροφορίες για τις επιχειρήσεις και πού επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους.
- 3.** Γνωρίζετε τους εξω-επιχειρησιακούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν τη βιωσιμότητα της επιχείρησης και αυτό να έχει συνέπεια στην πιστοληπτική της ικανότητα.
- 4.** Γνωρίζετε τους εσω-επιχειρησιακούς παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για την ποιοτική και κερδοφόρα λειτουργία της, στοιχεία καθοριστικά για τους όρους πιστοδότησης.
- 5.** Γνωρίζετε πώς αξιολογούνται οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και τι ισχύει για αυτές.

Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο εξετάσαμε αναλυτικά τα ποσοτικά στοιχεία της επιχείρησης, τα οποία αποτελούν και τη βάση αξιολόγησης και βαθμολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης. Στο κεφάλαιο αυτό θα επικεντρωθούμε στα ποιοτικά στοιχεία της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, θα αναλύσουμε το εξωτερικό επιχειρησιακό περιβάλλον και το εσωτερικό επιχειρησιακό περιβάλλον και τον τρόπο με τον οποίο αυτά συνδέονται με την αξιολόγηση της επιχείρησης. Τέλος, θα παρουσιάσουμε τα στοιχεία αξιολόγησης των πολύ μικρών επιχειρήσεων.

6.1 Ποιοτικά στοιχεία ΜΜΕ

Εκτός από την εξέταση των ποσοτικών στοιχείων της που αναφέρθηκαν πιο πάνω, οι τράπεζες και οι αναλυτές λαμβάνουν υπόψη τους και ορισμένα ποιοτι-

κά στοιχεία, έτσι ώστε να έχουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα της επιχείρησης και προκειμένου να οδηγηθούν στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής της ικανότητας. Τα στοιχεία αυτά εξετάζονται συνδυαστικά με τα ποσοτικά στοιχεία της επιχείρησης. Στη χώρα μας δίνεται αρκετή βαρύτητα στα ποιοτικά στοιχεία, κυρίως λόγω ελλιπούς ενημέρωσης των οικονομικών καταστάσεων και μεγεθών των ΜΜΕ.

Τα στοιχεία συλλέγονται από το εξωτερικό και από το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Εξετάζεται αν από το εξω-επιχειρησιακό περιβάλλον προκύπτουν ευκαιρίες αλλά και απειλές για την επιχείρηση αλλά και οι δυνατότητες και τα αδύνατα σημεία στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Βέβαια, για κάθε επιχείρηση, και ανάλογα με το είδος και το μέγεθός της, οι παράγοντες αυτοί δεν έχουν την ίδια βαρύτητα και για το λόγο αυτό αξιολογούνται βάσει των χαρακτηριστικών τους (πολύ μικρή, μικρή, μεσαία, και αν είναι εμπορική, μεταποιητική ή παροχής υπηρεσιών).

6.1.1 Εξωτερικό ή εξω-επιχειρησιακό περιβάλλον

Σε γενικές γραμμές, εξετάζονται και αξιολογούνται στοιχεία των μακροοικονομικών εξελίξεων στη χώρα, όπως επίσης και ο ανταγωνισμός του κλάδου που ανήκει η επιχείρηση. Ένα στοιχείο που αρχικά εξετάζεται είναι η οικονομία της χώρας, δηλαδή αν βρίσκεται σε ανάπτυξη ή ύφεση (ο ρυθμός αύξησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.) και οι μεταβολές του). Επίσης, εξετάζεται το φορολογικό και νομικό καθεστώς που διέπει την επιχείρηση, όπως, για παράδειγμα, αν υπόκειται σε περιβαλλοντικές δεσμεύσεις ή αν διαφαίνεται αύξηση των φόρων (όπως Φ.Π.Α) ή αλλαγές στις εισφορές κ.λπ.

Ένας σημαντικός παράγοντας που εξετάζουν οι τράπεζες είναι ο κλάδος που ανήκει η επιχείρηση. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την πορεία του οδηγούν στην αξιολόγηση του κινδύνου (του κλάδου) από τον οποίο προσδιορίζεται η συνολική εικόνα του πιστωτικού κινδύνου. Αυτό ισχύει κυρίως για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αρκετές φορές δεν είναι επαρκή και αξιόπιστα, και άρα οι πληροφορίες που αντλούνται από τον κλάδο δραστηριοποίησης της επιχείρησης παρέχουν πληροφορίες για την εξέλιξη και την οικονομική της πορεία. Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται:

- 1.** Σε ποια φάση ζωής βρίσκεται ο κλάδος που ανήκει η επιχείρηση, αν είναι σε έναρξη, ωρίμανση ή παρακμή και αν είναι σε ανάπτυξη ή ύφεση.
- 2.** Το είδος του κλάδου, δηλαδή αν απαιτούνται συχνές αλλαγές στις μεθόδους παραγωγής (π.χ. υψηλή τεχνολογία).
- 3.** Την ευκολία εισόδου στον κλάδο και τα εμπόδια, όπως υψηλά επενδυτικά κεφάλαια, νομικές προϋποθέσεις κ.λπ.
- 4.** Αν είναι έντασης εργασίας, δηλαδή στηρίζεται σε ανθρώπινο δυναμικό, ή έντασης κεφαλαίου, δηλαδή απαιτούνται για την παραγωγή των αγαθών της μεγάλα κεφάλαια.

5. Το είδος των προϊόντων και η ελαστικότητα ζήτησής τους: αν πρόκειται για βασικά αγαθά, το επίπεδο κατανάλωσης, η τιμή σε σχέση με τη ζήτηση και την πελατειακή της ομάδα.
6. Ο ανταγωνισμός είναι επίσης ένας σημαντικός προσδιοριστικός παράγοντας για τον πιστωτικό κίνδυνο της επιχείρησης. Εξετάζεται η έντασή του διότι όσο μεγαλύτερος είναι ο ανταγωνισμός τόσο λιγότερα είναι τα κέρδη της επιχείρησης. Ποιοί είναι οι ανταγωνιστές της και σε τι θέση βρίσκεται η επιχείρηση. Η συχνότητα εμφάνισης ανταγωνιστών στον κλάδο της, η τιμολογιακή και επενδυτική τους πολιτική.
7. Εξετάζεται η ευκολία δραστηριοποίησης στον κλάδο εταιρειών εισαγωγής αντίστοιχων προϊόντων χαμηλότερου κόστους.
8. Επίσης, ένας ακόμα παράγοντας είναι ο πληθωρισμός και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες για την αξιολόγηση του κινδύνου του κλάδου. Εξετάζεται η δυνατότητα των επιχειρήσεων του κλάδου να αναπροσαρμόζουν τις τιμολογιακές τους πολιτικές σε σχέση με τα λειτουργικά τους κόστη.

6.1.2 Εσωτερικό ή επιχειρηματικό περιβάλλον

Ο όρος εσωτερικό ή επιχειρηματικό περιβάλλον αφορά την εικόνα της επιχείρησης και τον τρόπο που αυτή βελτιώνει τη θέση και τη φήμη της στην αγορά.

Η νομική μορφή της επιχείρησης και το είδος του ιδιοκτησιακού καθεστώτος είναι ο πρώτος παράγοντας που εξετάζεται από την τράπεζα. Αν είναι Ατομική (Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε, Α.Ε.), εάν υπάρχουν μέτοχοι και σε ποιον ανήκει η επιχείρηση, δηλαδή ποιος είναι ο ιδιοκτήτης της. Η νομική μορφή της επιχείρησης ενδιαφέρει την τράπεζα σε σχέση με την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου. Για παράδειγμα, σε μια ατομική επιχείρηση ή σε προσωπικές επιχειρήσεις όπου οι επιχειρηματικές κινήσεις του ιδιοκτήτη ή των εταίρων είναι αρκετά σημαντικές για τη βιωσιμότητά της, εμπεριέχουν μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο και οι όροι δανεισμού είναι αυστηροί και αποτρεπτικοί. Σε τέτοιες περιπτώσεις θετική επίδραση έχει η αξία της περιουσίας της επιχείρησης (καταθέσεις, ακίνητα κ.λπ.), η οποία έχει αποκτηθεί από την δραστηριότητά της, γιατί αυτό δείχνει την κερδοφόρα λειτουργία της και τις καλές προοπτικές για το μέλλον.

Η ποιότητα της Διοίκησης και η οργάνωση της επιχείρησης είναι σημαντικοί παράγοντες που ενδιαφέρουν την τράπεζα. Εξετάζεται αν υπάρχει η ικανότητα και η δυνατότητα από την ηγεσία για την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης. Επίσης, έχουν βαρύτητα και η ευκολία προσαρμογής της σε αλλαγές του περιβάλλοντος και η εξασφάλιση διαδοχής της.

Ο τρόπος οργάνωσης της επιχείρησης, η καταλληλότητα των στελεχών αναφορικά με τις θέσεις εργασίας τους, ο επιμερισμός αρμοδιοτήτων και ο συντονισμός των τμημάτων είναι σημαντικοί παράγοντες αξιολόγησης.

Οι επιδόσεις της επιχείρησης και η στρατηγική της επιχείρησης σε θέματα ανταγωνισμού αποτελούν επίσης σημαντικό στοιχείο. Εξετάζονται επίσης οι πολιτικές που εφαρμόζει για τη βελτίωση της ποιότητάς της σε σχέση με τους ανταγωνιστές της και το εργασιακό περιβάλλον, και τις σχέσεις της με το προσωπικό.

Βασικό στοιχείο για τον πιστωτή είναι η **πρόβλεψη διαδοχής** της ιδιοκτησίας ή διοίκησης της επιχείρησης, ώστε να διασφαλίσει τη συνέχεια της δραστηριότητας της επιχείρησης σε ενδεχόμενες αλλαγές, η οποία θα μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της επιχείρησης. Οι όροι πιστοδότησης μπορεί να είναι πιο ευνοϊκοί στην περίπτωση μιας διαδοχής που θα εγγυάται τη συνέχεια της λειτουργίας της επιχείρησης. Επίσης, αξιολογούνται προσωπικά χαρακτηριστικά του ιδιοκτήτη σε σχέση με το ήθος, τον χαρακτήρα, τις γνώσεις, την εμπειρία και το βαθμό απασχόλησής του με το αντικείμενο της επιχείρησης, οι σχέσεις του με τους εταίρους και γενικά η εικόνα του ως επιχειρηματία.

Σημαντικό στοιχείο που αφορά τους πιστωτές είναι το **συναλλακτικό παρελθόν** του υποψήφιου δανειολήπτη αναφορικά με τη συνέπεια πληρωμών στους προμηθευτές, εργαζόμενους και άλλους πιστωτές. Για τη συναλλακτική συνέπεια στο παρελθόν οι πληροφορίες αντλούνται από τον «Τειρεσία».

Η καλή εικόνα στην αγορά από πελάτες και προμηθευτές. Εξετάζονται παράγοντες που αφορούν στην παραγωγή των αγαθών της επιχείρησης όπως:

1. Η καταλληλότητα του τόπου εγκατάστασης των παραγωγικών μονάδων.
2. Εάν απαιτούνται επενδύσεις για μετεγκατάσταση.
3. Ο μηχανολογικός εξοπλισμός, αν οι μέθοδοι παραγωγής είναι σύγχρονοι.
4. Εάν εφαρμόζεται σύστημα διασφάλισης ποιότητας ISO στις διαδικασίες και στα προϊόντα.
5. Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων σε σχέση με την ποιότητα και την τιμή.
6. Οι διακυμάνσεις του μεριδίου της επιχείρησης στην αγορά (αν αυξάνεται, μειώνεται ή παραμένει στάσιμη) και οι μελλοντικές του προοπτικές.
7. Το δίκτυο διανομής των προϊόντων στη χώρα.
8. Το είδος, τα χαρακτηριστικά και το πλήθος των πελατών της επιχείρησης. Σε τι ομάδα ανήκουν οι κύριοι πελάτες της και πόσο ευάλωτοι είναι σε ενδεχόμενη κρίση του κλάδου που ανήκουν.
9. Εάν υπάρχουν πολλοί πελάτες ή μεγάλο ποσοστό συγκέντρωσης σε λίγους πελάτες. Η επισφάλεια των πελατών της. Η σταθερότητα των πελατών της και οι μεταβολές του πελατολογίου.
10. Επίσης, εξετάζονται παράγοντες οι οποίοι θα μπορέσουν να βοηθήσουν την επιχείρηση να αντιμετωπίσει έκτακτες δυσμενείς συνθήκες όπως, η ακίνητη περιουσία στο όνομα της επιχείρησης, τα περιθώρια χρήσης πιστωτικών ορίων, η εκποίηση προσωπική περιουσία των φορέων της, η δυνατότητα μείωσης λειτουργικού κόστους με μείωση προσωπικού ή αλλαγών σε τομείς της επιχείρησης.

6.2 Αξιολόγηση και χρηματοδότηση πολύ μικρών επιχειρήσεων

Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. €, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω (1 εκατ. € στην Ελλάδα). Στην Ελλάδα οι πολύ μικρές επιχειρήσεις συνήθως είναι ατομικές επιχειρήσεις που υστερούν σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης. Τα βιβλία και στοιχεία που τηρούν είναι Β΄ κατηγορίας και πολλές φορές τα στοιχεία αυτά δεν είναι αξιόπιστα. Οι μέθοδοι ανάλυσης για πιστοδότηση που αναφέρθηκαν πιο πάνω είναι δύσκολο να εφαρμοστούν σε αυτές, καθώς δεν τηρούνται αξιόπιστες λογιστικές καταστάσεις και δεν γίνονται δημοσιεύσεις ισολογισμών. Συνήθως η απόφαση για πιστοδότηση γίνεται με βάση τον έλεγχο των φορολογικών δηλώσεων των τριών τελευταίων ετών, ελέγχεται η αξία της ακίνητης περιουσίας των ιδιοκτητών ή των εγγυητών, όπως επίσης και οι περιοδικές δηλώσεις Φ.Π.Α. Για τους παραπάνω λόγους οι τράπεζες δίνουν μεγάλη σημασία στα ποιοτικά στοιχεία της επιχείρησης χωρίς όμως να αγνοούνται και τα ποσοτικά.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις ανήκουν σε ένα ή δύο άτομα. Για το λόγο αυτό εξετάζονται διάφορα στοιχεία που αφορούν τους ιδιοκτήτες, την εν γένει οικονομική δραστηριότητα και τον χρόνο λειτουργίας της επιχείρησης.

Οι ιδιοκτήτες της επιχείρησης

1. Εξετάζονται τα οικονομικά τους στοιχεία σχετικά με καταθέσεις στην τράπεζα και ακίνητη περιουσία.
2. Η ηλικία και ο χρόνος απασχόλησης στην επιχείρηση.
3. Το μορφωτικό τους επίπεδο.
4. Το επίπεδο των σχέσεων των εταίρων, δηλαδή αν υπάρχει διάδοχος ή διάδοχοι της επιχείρησης και δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην ηλικία τους και την συναλλακτική τους συμπεριφορά στο παρελθόν.
5. Επίσης, εξετάζεται αν ο επιχειρηματίας είναι συνεπής πελάτης της τράπεζας, η διάρκεια, το είδος και η ποιότητα της συνεργασίας.

Κύκλος εργασιών, οφειλές και κλάδος της επιχείρησης

Επεξεργασία και ανάλυση γίνεται σχετικά με τις πωλήσεις και τον βαθμό ανάπτυξης του κύκλου εργασιών, αν δηλαδή υπήρχε στάση ή πτώση αυτών στη μέχρι τώρα χρήση της επιχείρησης. Λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός ανάπτυξης του κύκλου εργασιών και πώς διαμορφώνονται οι υποχρεώσεις της.

Οι οφειλές σε φορείς του Δημοσίου (εφορία, ασφαλιστικά ταμεία), σε προμηθευτές και προσωπικό.

Ο κλάδος στον οποίο ανήκει η επιχείρηση όσον αφορά τη ζήτηση των προϊόντων ή υπηρεσιών της.

Η ένταση του ανταγωνισμού στον κλάδο σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις, η ευκολία νεοεισαχθέντων αντίστοιχων επιχειρήσεων ή η ύπαρξη υποκατάστατων ειδών και η ευκολία εισαγόμενων ίδιων ειδών.

Χρόνος δραστηριότητας της επιχείρησης

Μια επιχείρηση με δύο ή τρία χρόνια λειτουργίας ή μια επιχείρηση στην εκκίνησή της, αντιμετωπίζεται με μεγάλη επιφυλακτικότητα για χρηματοδότηση από τις τράπεζες.

Χρηματοδοτικές πηγές

Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος πολλές φορές αδυνατεί να προσφέρει στις ΜΜΕ εξειδικευμένα χρηματοδοτικά προϊόντα. Συγκεκριμένα, τα τραπεζικά επιχειρηματικά δάνεια καλύπτουν πλήρως (κατά 100%) μόλις το 1,5% των χρηματοοικονομικών αναγκών των επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει αγορά υβριδικής χρηματοδότησης (mezzanine finance) των μικρών επιχειρήσεων, ούτε αγορά μικροδανείων ή θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των αγορών αυτών.

Η χρήση χρηματοδοτικών πηγών ιδίων κεφαλαίων (π.χ. venture capital) εκτός οικογένειας είναι πολύ περιορισμένη. Οι επενδύσεις των επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital) αποτελούν το 0,19% του ΑΕΠ της χώρας έναντι αντίστοιχου μέσω ευρωπαϊκού όρου 0,58%. Ο αριθμός των δικτύων των Business Angels (Επιχειρηματικών Αγγέλων) στην Ευρώπη, από 66 το 1999 ανήλθε σε 297 στα μέσα του 2008, με την Ελλάδα να διαθέτει ένα μόνο δίκτυο.

Η κάλυψη των χρηματοοικονομικών αναγκών των μικρών επιχειρήσεων γίνεται κυρίως με τη μορφή της αυτοχρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, το 91% των επιχειρηματιών καλύπτουν πλήρως (43%) ή μερικώς (48%) τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες με αυτοχρηματοδότηση. Οι μισές περίπου επιχειρήσεις δεν προσφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό, καθώς το 56,7% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι δεν διαθέτουν καθόλου βραχυπρόθεσμα δάνεια και το 51,6% καθόλου μακροπρόθεσμα δάνεια. Τονίζεται ότι από τις επιχειρήσεις που δεν χρησιμοποιούν καθόλου μακροπρόθεσμο δανεισμό, περίπου 1 στις 4 θα τον επέλεγαν ως πρώτη επιλογή για να χρηματοδοτήσουν μια επένδυση. Σχετικά με την αναζήτηση χρηματοδότησης μέσω φορέων (ΟΑΕΔ, ΕΟΜΜΕΧ, Αναπτυξιακός νόμος κ.ά.), διακρίνεται έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης, καθώς περίπου 3 στις 10 επιχειρήσεις δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν τους φορείς ή τα προγράμματά τους. Βασικό επίσης συμπέρασμα είναι ότι περίπου οι μισές επιχειρήσεις (51,3%) δηλώνουν ότι η τρέχουσα χρηματοδότησή τους είναι ελλιπής (στοιχεία ΓΕΣΕΒΕ www.imegsevee.gr/oikonomia/ Συντάκτης Δασκαλάκης Νίκος - Παπαρσένος Αλέξανδρος).

Οι προϋποθέσεις συμμετοχής των μικρών επιχειρήσεων σε πρόγραμμα χρηματοδότησης είναι οι εξής:

- Να είναι εγκαταστημένες στην Ελληνική επικράτεια.
- Να έχουν συμπληρώσει 2 τουλάχιστον πλήρεις δωδεκάμηνες και κλεισμένες διαχειριστικές χρήσεις.

- Να λειτουργούν με νομική μορφή ατομικής επιχείρησης ή ΟΕ ή ΕΕ ή ΕΠΕ ή ΑΕ.
- Ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών τριετίας να κυμαίνεται:
Από 50.000€ έως 10.000.000€ για τον τομέα της Μεταποίησης.
Από 25.000€ έως 10.000.000€ για τον τομέα του Τουρισμού.
Από 30.000€ έως 10.000.000€ για τον τομέα του Εμπορίου.
Από 30.000€ έως 10.000.000€ για τον τομέα των Υπηρεσιών.
- Να τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας του ΚΒΣ. Κατ' εξαίρεση είναι επιλέξιμες οι επιχειρήσεις του τομέα του Τουρισμού που δεν τηρούν βιβλία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- Να απασχολούν από 0 έως 50 εργαζόμενους.
- Να είναι Μικρές ή Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις.
- Να μην εκκρεμεί εις βάρος τους διαδικασία ανάκτησης παλαιάς κρατικής ενίσχυσης.

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Τα ποιοτικά στοιχεία μιας επιχείρησης εξετάζονται από τις τράπεζες ή τους επενδυτές προκειμένου να έχουν μια πλήρη εικόνα για τη θέση της επιχείρησης που πρόκειται να πιστοδοτήσουν.
- Στο εξωτερικό περιβάλλον της το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στον κλάδο που ανήκει η επιχείρηση και εξετάζονται οι ανταγωνιστές, οι συνθήκες που επικρατούν, καθώς επίσης και η πορεία της οικονομίας της χώρας γενικότερα.
- Όσον αφορά στο εσωτερικό της περιβάλλον, η ανάλυση των ατομικών χαρακτηριστικών των ιδιοκτητών και διοικούντων της επιχείρησης παίζει μεγάλο ρόλο.
- Ο σωστός τρόπος οργάνωσης και η ποιοτική διοίκηση αναγνωρίζεται θετικά, καθώς επίσης το όνομα και η φήμη της στην αγορά.
- Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έχουν και τις μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης για χρηματοδότηση από τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς δεν μπορούν να παρέχουν τις απαιτούμενες εγγυήσεις και πολλές φορές δεν πληρούν τα αντικειμενικά κριτήρια που θέτουν οι τραπεζικοί οργανισμοί με αποτέλεσμα να θεωρούνται υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου.

Ερωτήσεις και ασκήσεις

1. Να αναφέρετε συνοπτικά τα ποιοτικά στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη τους οι τράπεζες για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας μίας ΜΜΕ.

2. Τι είναι το εξωτερικό επιχειρηματικό περιβάλλον και ποια η σχέση του με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης;

3. Τι είναι το εσωτερικό επιχειρηματικό περιβάλλον και ποια η σχέση του με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης;

4. Ποια είναι τα κύρια στοιχεία που εξετάζονται για την αξιολόγηση των πολύ μικρών επιχειρήσεων;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΙΔΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΜΕ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε να:

1. Γνωρίζετε τα βασικά είδη χρηματοδότησης των ΜΜΕ από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τις τράπεζες και τις εταιρείες ειδικού σκοπού.
2. Γνωρίζετε τα βασικά είδη δανείων.
3. Γνωρίζετε άλλες μορφές πιστοδότησης εκτός των δανείων.
4. Γνωρίζετε τις βασικές Δράσεις στήριξης των ΜΜΕ από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν τα ποιοτικά στοιχεία μιας επιχείρησης που εξετάζονται από τις τράπεζες ή τους επενδυτές προκειμένου να έχουν μια πλήρη εικόνα για τη θέση της επιχείρησης που πρόκειται να πιστοδοτήσουν. Σ' αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσουμε τα βασικά είδη και τις μορφές χρηματοδότησης μιας επιχείρησης. Θα εξετάσουμε επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι ΜΜΕ επιλέγουν μέσα από ένα πλήθος προϊόντων, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες που έχουν καλύψουν. Τέλος, θα παρουσιάσουμε τα διάφορα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ειδών χρηματοδότησης και τα κριτήρια που θα πρέπει να συυπολογιστούν για την σωστή επιλογή.

7.1 Είδη χρηματοδοτήσεων

Η σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα δημιουργεί μεγάλες προκλήσεις και σκληρό ανταγωνισμό για κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως δραστηριότητας και μεγέθους. Οι επιχειρήσεις, προκειμένου να επιβιώσουν και να παραμείνουν ανταγωνιστικές χρειάζονται ευελιξία, άμεση ρευστότητα και χρηματοοικονομική στήριξη. Για την εύρεση κεφαλαίων οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορες πηγές όπως:

- Τα ίδια κεφάλαια του επιχειρηματία ή από το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον
- Χρηματοδοτικές ροές από θετική εξέλιξη απαιτήσεων
- Αποθεματικό
- Από εκποίηση περιουσιακών στοιχείων
- Ο τραπεζικός δανεισμός
- Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης (leasing, factoring κ.ά.)
- Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7.1.1 Τραπεζικός δανεισμός

Ο δανεισμός μέσω τραπεζών είναι ο πιο διαδεδομένος τρόπος χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις. Οι τράπεζες έχουν κατηγοριοποιήσει τα δάνεια προς επιχειρήσεις σε δύο μεγάλες κατηγορίες ανάλογα με το σκοπό των χρηματοδοτήσεων:

α) Βραχυπρόθεσμα δάνεια για κεφάλαια κίνησης που διευκολύνουν την ρευστότητα της και βοηθούν στην εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης και είναι μικρής διάρκειας.

β) Μακροπρόθεσμα δάνεια για εγκαταστάσεις και εξοπλισμό. Τα δάνεια αυτά αποτελούν ένα μέρος του κόστους των επενδύσεων που κάνει η επιχείρηση σε εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό μεγάλης διάρκειας.

Τα δάνεια **κεφαλαίου κίνησης** στόχο έχουν κυρίως τη ρευστότητα της επιχείρησης και είναι συνήθως βραχυπρόθεσμα. Χορηγούνται από εμπορικές τράπεζες για την κάλυψη μόνιμων ή εποχικών αναγκών κεφαλαίων κίνησης των Βιοτεχνιών, των Βιομηχανιών, των Εμπορικών επιχειρήσεων κ.ά. Τα δάνεια για κεφάλαια κίνησης συνήθως χορηγούνται με τη μορφή του **πιστωτικού ορίου** και του **τοκοχρεωλυτικού δανείου**.

Τα δάνεια **πιστωτικού ορίου** καλύπτουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και ανάγκες της επιχείρησης που συνήθως επαναλαμβάνονται.

Τέτοιες περιπτώσεις είναι: εξοφλήσεις τιμολογίων προμηθευτών, πιστώσεις σε πελάτες, μισθοδοσία προσωπικού και διάφορες άλλες λειτουργικές ανάγκες. Με αυτό το είδος δανείου η επιχείρηση αυξάνει τη ρευστότητά της, πετυχαίνει καλύτερες τιμές από τους προμηθευτές της εφόσον πληρώνει συντομότερα, αυξάνει τις πωλήσεις της και έχει φορολογικές απαλλαγές.

Τα δάνεια **τοκοχρεωλυτικού δανείου** καλύπτουν ανάγκες πιο μόνιμες και δεν εξοφλούνται σε μικρό χρονικό διάστημα. Τέτοιες ανάγκες είναι η επέκταση του κύκλου εργασιών, η ανάληψη μετρητών ανάλογα με τις διάφορες ανάγκες με την δυνατότητα ελεύθερης καταβολής και η δυνατότητα της επιχείρησης να πληρώνει μόνο τους τόκους για το διάστημα που το χρησιμοποιεί. Με την ελευθεροποίηση της αγοράς, το ύψος δανεισμού για κεφάλαια κίνησης είναι ανεξάρτητο από το ποσοστό τζίρου σε σχέση με παλαιότερα που ήταν αναλογικά.

Τα **Μακροπρόθεσμα δάνεια** είναι μακράς διάρκειας και όπως έχει ήδη αναφερθεί προορίζονται για αγορά ακινήτου - εγκαταστάσεων και πάγιου εξοπλισμού:

Τα **δάνεια για εγκαταστάσεις** της επιχείρησης μπορεί να χρηματοδοτήσουν έως και το 100% της αξίας και, ανάλογα με την τράπεζα, η διάρκεια μπορεί να φτάσει έως και 30 έτη.

Τα **δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού** έχουν διάρκεια μέχρι 15 έτη και η χρηματοδότηση μπορεί να καλύψει μέρος ή και το σύνολο της αγοράς του πάγιου εξοπλισμού. Η εκταμίευση γίνεται εφάπαξ ή και σταδιακά με τις αγορές.

7.1.2 Βραχυπρόθεσμος δανεισμός (είδη δανείων για κεφάλαια κίνησης)

Ανοιχτά ή ανακυκλούμενα δάνεια

Στα ανοιχτά δάνεια οι τράπεζες δίνουν ένα ποσό στον πελάτη με πιστωτικό όριο που δύναται να δανεισθεί. Σε αυτό το δάνειο ο δανειολήπτης έχει τη δυνατότητα να εξοφλεί ένα μέρος του δανείου ή και όλο το ποσό και να επαναδανείζεται αν χρειαστεί μέχρι το ποσό που έχει οριστεί, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να καταβάλει το κεφάλαιο που χρησιμοποίησε σε συγκεκριμένο διάστημα.

Παράδειγμα:

Μια επιχείρηση δανείζεται 40.000€ και σταδιακά αποπληρώνει το δάνειο με το επιτόκιο που έχει οριστεί. Εάν εξοφλήσει τις 20.000€ και υπάρχει ανάγκη, μπορεί να ξαναδανειστεί έως και 40.000€

Ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός

Σύμβαση παροχής πίστωσης σε αλληλόχρεο λογαριασμό

Ο ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός δημιουργεί μια συναλλακτική σχέση μεταξύ δύο προσώπων (φυσικών ή νομικών) εκ των οποίων ο ένας είναι υποχρεωτικά έμπορος, με Σύμβαση Αλληλόχρεου Λογαριασμού ή Σύμβαση Ανοικτού (Αλληλόχρεου) Λογαριασμού (ΣΑΛ ή ΣΑΑΛ). Τα δύο συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να τηρούνται σε έναν ή περισσότερους λογαριασμούς οι αμοιβαίες πιστώσεις και οφειλές οι οποίες θα προέρχονται από τις συναλλαγές τους και θα εμφανίζονται ως πιστώσεις και χρεώσεις, έως να καταλήξουν κατά το κλείσιμο του λογαριασμού σε ένα απαιτητό κατάλοιπο.

Όταν καταχωρηθούν σε έναν λογαριασμό, οι πιστώσεις και οι χρεώσεις μεταβάλλονται σε κονδύλια χρέωσης και πίστωσης. Κατά το κλείσιμο του λογαριασμού γίνεται συμψηφισμός και αν υπάρχει κατάλοιπο αποτελεί την απαίτηση. Ο αλληλόχρεος λογαριασμός αποτελεί ευρύτατα διαδεδομένη πρακτική στις τραπεζικές πιστοδοτήσεις και ιδίως στον βραχυπρόθεσμο δανεισμό των επιχειρήσεων.

Παράδειγμα:

Μια τράπεζα σας δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσετε το δικό σας Κεφάλαιο Κίνησης μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, ώστε να αντιμετωπίζετε τα καθημερινά ή/και τα έκτακτα έξοδα της επιχείρησής σας. Μπορείτε να αγοράσετε πρώτες ύλες, εμπορεύματα και να εξοφλείστε το ΦΠΑ ή άλλες οφειλές σας, πληρώνοντας τόκο μόνο για το κεφάλαιο που χρησιμοποιείτε και μόνο για το διάστημα που το χρησιμοποιείτε.

Ύψος Ορίου	Ανάλογα το πιστωτικό προφίλ του πελάτη
Διάρκεια	Αόριστη
Επιτόκιο	Β.Ε.Ε.Π. (Βασικό Επιτόκιο Επαγγελματικής Πίστης), σήμερα 10,25%, πλέον σχετικής προσαύξησης
Τρόπος Αποπληρωμής	Καταβολή τόκων κάθε ημερολογιακό τρίμηνο και πληρωμή κεφαλαίου όποτε εσείς επιθυμείτε

7.1.3 Εγγυητικές επιστολές

Μία εγγυητική επιστολή είναι ένα έγγραφο που εκδίδεται από μια τράπεζα και ενεργεί ως εγγύηση τήρησης, από τον εντολέα (αυτός που ζητάει την εγγύηση), υποχρεώσεων οικονομικού ή άλλου περιεχομένου σε έναν δικαιούχο. Το ύψος του ποσού για το οποίο δίνεται η εγγυητική επιστολή προς τρίτον εξαρτάται από τις ανάγκες του πελάτη (εντολέα) και από τη συγκεκριμένη συμφωνία μεταξύ αυτού και της τράπεζας.

Οι εγγυητικές επιστολές είναι δημιούργημα της πρακτικής των συναλλαγών με σκοπό την πιο σίγουρη και γρήγορη καταβολή της εγγύησης στον δανειστή. Πρόκειται για δικαιοπραξίες με τις οποίες ο χρηματοοικονομικός οργανισμός (τράπεζα) αναλαμβάνει την υποχρέωση προς το δικαιούχο, ότι στην περίπτωση που ο οφειλέτης δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του, θα την εκπληρώσει ο εγγυητής και θα την εκπληρώσει για το ορισμένο ποσό που αναγράφεται στο σώμα της εγγυητικής επιστολής.

Πρόκειται για μια σύμβαση η οποία προβλέπει μόνο υποχρεώσεις για τον εγγυητή και μόνο δικαιώματα για τον δικαιούχο. Κατά την έκδοση μιας εγγυητικής επιστολής δημιουργείται μια σχέση από τρία μέρη (είναι δυνατό η σχέση να είναι και τετραμερής σε περίπτωση που εντολέας και πρωτοφειλέτης δεν είναι το ίδιο πρόσωπο):

Τον εγγυητή: η τράπεζα που εκδίδει την εγγυητική επιστολή.

Τον εντολέα ή τον πρωτοφειλέτη: είναι εκείνος για τον οποίο εκδίδεται η εγγυητική επιστολή.

Τον δικαιούχο ή δανειστή: πρόκειται για εκείνον ο οποίος εξασφαλίζεται με την εγγυητική επιστολή.

Για τη χορήγηση της εγγυητικής επιστολής η τράπεζα εισπράττει προμήθεια τριμήνου σε ποσοστό επί της αξίας της.

Οι εγγυητικές επιστολές απευθύνονται προς το δημόσιο και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και προς ιδιώτες και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (εταιρείες).

Παράδειγμα:

Η εγγυητική επιστολή μπορεί να απαιτηθεί:

- Στο Δημόσιο ή στα ΝΠΔΔ ως προϋπόθεση για συμμετοχή σε διαγωνισμούς προμηθειών ή εκτέλεσης έργων κ.λπ. Η εγγυητική επιστολή μπορεί να αφορά στην καλή εκτέλεση της προμήθειας ή του έργου.
 - Στις Τελωνιακές Αρχές προκειμένου να γίνει η παραλαβή των εμπορευμάτων τα οποία πρόκειται να επανεξαχθούν χωρίς την καταβολή των αντίστοιχων δασμών. Στην περίπτωση που τα εμπορεύματα δεν επανεξαχθούν, η εγγυητική επιστολή προορίζεται για την πληρωμή των δασμών.
 - Σε Πρακτορεία Μεταφορών (αεροπορικών ή σιδηροδρομικών οργανισμών) για την παράδοση εμπορευμάτων που μεταφέρθηκαν με δικά τους μέσα, χωρίς την άμεση προσκόμιση της φορτωτικής.
 - Σε Εξαγωγείς οι οποίοι βρίσκονται σε χώρες του εξωτερικού για την εξόφληση εμπορευμάτων τα οποία εισάγονται με προθεσμιακό διακανονισμό.
-

ΕΙΔΗ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

- **Τακτής λήξης** είναι αυτές που αναφέρουν στο κείμενό τους την ημερομηνία λήξης. Για παράδειγμα: *η εγγυητική επιστολή ισχύει μέχρι 3.10.2013.*
- **Αορίστου χρόνου** οι οποίες διακρίνονται από τους όρους που φέρουν στα κείμενα τους οι επιστολές. Για παράδειγμα: *Η εγγυητική επιστολή θα ισχύει μέχρι ο διαγωνιζόμενος να εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις που ανέλαβε με τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό και μέχρι να μας επιστραφεί η εγγυητική επιστολή μαζί με έγγραφη δήλωσή σας που θα μας απαλλάσσει από αυτή την εγγύηση.*

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

- Συμμετοχής σε Διαγωνισμό (Α' κατηγορίας)
- Καλής Εκτέλεσης (Β' κατηγορίας)
- Καλής Πληρωμής / ανάληψης δεκάτων (Γ' κατηγορίας)

Συμμετοχής σε Διαγωνισμό (Α' κατηγορίας)

Αυτές απαιτούνται για τη συμμετοχή σε προκηρύξεις διαγωνισμών, κυρίως του Δημοσίου. Εκδίδονται από την τράπεζα υπέρ κάποιου που θέλει να συμμετάσχει σε ένα μειοδοτικό ή πλειοδοτικό διαγωνισμό, δημόσιο ή ιδιωτικό (για προμήθεια

ειδών ή κατασκευή ή ανάληψη έργων). Το ποσό της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής συνήθως είναι ποσοστό 5% του συνολικού ύψους της προμήθειας του έργου.

Οι εγγυητικές επιστολές διασφαλίζουν τον φορέα που προκηρύσσει τον διαγωνισμό για τη φερεγγυότητα των συμμετεχόντων στο διαγωνισμό και τον καλύπτουν στην περίπτωση που δεν υπογραφεί η σύμβαση μέσα στην μεταξύ τους ορισθείσα προθεσμία, προκαλώντας ζημιά στον φορέα.

Αυτές οι εγγυητικές έχουν χαμηλό βαθμό κινδύνου για τις τράπεζες.

Παράδειγμα:

Ένας Δήμος προκηρύσσει διαγωνισμό προμήθειας «Ειδών ατομικής προστασίας για τους υπαλλήλους στην Τεχνική Υπηρεσία». Το συνολικό ποσό του διαγωνισμού για όλα τα είδη είναι 15.000€. Για να συμμετάσχει ο κάθε ενδιαφερόμενος, εκτός του ότι θα πρέπει να πληροί όλες τις προϋποθέσεις συμμετοχής, θα πρέπει να καταθέσει στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου εγγυητική επιστολή ποσού ίση (συνήθως) με το 5% του συνολικού ποσού δηλαδή 750,00€. Μόλις υπογραφεί η σύμβαση με τον φορέα, ο εντολέας επιστρέφει την επιστολή στην τράπεζα.

Καλής Εκτέλεσης (Β΄ κατηγορίας)

Εκδίδονται μετά την ανάθεση του έργου σε κάποιον, προς εξασφάλιση του φορέα, για την τήρηση των όρων της σύμβασης και την καλή εκτέλεση του έργου. Χρησιμοποιείται επίσης για την κάλυψη δασμών και φόρων για εισαγόμενα προϊόντα. Η έκδοσή της ακυρώνει την εγγυητική επιστολή συμμετοχής η οποία δεν χρειάζεται πλέον. Το ποσό αυτής της εγγυητικής είναι συνήθως από 5% έως 10% του ποσού της αναλαμβανόμενης προμήθειας ή εργασίας.

Ο βαθμός κινδύνου για τον εγγυητή είναι μεγαλύτερος των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής.

Καλής πληρωμής ή Αντικατάστασης κρατήσεων (Γ΄ κατηγορίας)

Οι εγγυητικές επιστολές καλύπτουν τη διαδικασία χρηματοδότησης κυρίως εργολάβων (σε Δημόσια έργα περισσότερο) και ονομάζονται και εγγυητικές δεκάτων (ή εικοστών σπανιότερα) επειδή, αρκετά συχνά, ο φορέας που έχει αναθέσει το έργο, παρακρατεί ένα ποσοστό 10% της αμοιβής για την αποκατάσταση πλημμελών εργασιών ή άλλων ζημιών και αποδίδεται στον εργολάβο με την ολοκλήρωση του έργου και αφού διαπιστωθεί η σωστή λειτουργία του μετά τη λήξη της σύμβασης.

Στη διάρκεια εκτέλεσης ενός έργου και κατά τακτά διαστήματα γίνεται έλεγχος για την πρόοδο των εργασιών από τον φορέα ανάθεσης και αν έχει εκτελεστεί μέσα στις προδιαγραφές και τα χρονικά όρια, εγκρίνεται η πληρωμή. Σε αυτή την πληρωμή γίνεται παρακράτηση 10% για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επειδή συνήθως αυτά τα χρήματα επιστρέφονται μετά από δύο χρόνια στον

εργολάβο -χρήματα που του είναι απαραίτητα για να συνεχίσει την εργασία του καταθέτει εγγυητική επιστολή από την τράπεζα για να αντικαταστήσει τα μετρητά που του παρακρατούν. Με αυτό τον τρόπο ο φορέας εξασφαλίζεται με την εγγυητική επιστολή που αποτελεί συμπληρωματική της καλής εκτέλεσης και ο εργολάβος εισπράττει όλο το ποσό της πληρωμής.

Στις εμπορικές συναλλαγές υπάρχει ακόμα μία κατηγορία εγγυητικών επιστολών που ονομάζονται «πληρωμής» και με τις οποίες εξασφαλίζεται η εμπρόθεσμη πληρωμή μιας εμπορικής οφειλής με πίστωση ή δασμοί και φόροι των τελωνείων.

Επίσης, υπάρχουν εγγυητικές «εξωτερικού» οι οποίες απευθύνονται σε Τράπεζες ή εμπορικούς οίκους εξωτερικού και αφορούν την κάλυψη κινδύνων, αλλά σε επίπεδο διεθνούς εμπορίου.

Οι εγγυητικές επιστολές πληρωμής θεωρούνται υψηλού κινδύνου διότι καλύπτουν μόνο χρηματικές συναλλαγές.

Για τη χρήση των εγγυητικών επιστολών ως χρηματοδότηση θα πρέπει ο εντολέας ή ο επιχειρηματίας να είναι πελάτης της Τράπεζας και να πληροί τις προϋποθέσεις για πίστωση, όπως οικονομική επιφάνεια, φερεγγυότητα κ.λπ., έτσι ώστε η τράπεζα να εξασφαλιστεί για την πληρωμή των εγγυητικών επιστολών και να μην επωμισθεί η ίδια το κόστος. Με την έκδοση μίας εγγυητικής επιστολής η Τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει –και μάλιστα στην περίπτωση της λεγομένης εγγυητικής «σε πρώτη ζήτηση»– άμεσα στον δικαιούχο (δηλαδή αυτόν υπέρ του οποίου εκδίδεται) το αναφερόμενο στην εγγυητική χρηματικό ποσό.

Ο εντολέας θα πρέπει καταθέσει αυτό το ποσό, διαφορετικά θα πρέπει να το καλύψει η τράπεζα. Η πληρωμή του ποσού της εγγυητικής από την Τράπεζα αποκαλείται στην τραπεζική ορολογία «κατάπτωση» της εγγυητικής επιστολής.

Η εγγυητική επιστολή δεν ισχύει όταν συντρέχει ένας από τους παρακάτω λόγους:

- Όταν ο δικαιούχος την επιστρέψει με επιστολή για απαλλαγή της εγγυήτριας τράπεζας.
- Όταν ο δικαιούχος δηλώσει ότι απαλλάσσει τον εντολέα από κάθε υποχρέωση.
- Με τη λήξη της ημερομηνίας που έχει ορισθεί ως ημερομηνία λήξης.
- Λόγω παραγραφής του δικαιώματος να απαιτήσει ο δικαιούχος την εγγύηση από τον εγγυητή (είκοσι χρόνια).
- Με την κατάπτωσή της.
- Με την επιστροφή από τον εντολέα.

7.1.4 Ενέγγυα πίστωση (Letter of Credit - LC ή L/C)

Η ενέγγυος πίστωση είναι μια αρκετά διαδεδομένη τραπεζική πίστωση η οποία εξυπηρετεί το διεθνές εμπόριο. Πρόκειται για μια έμμεση χρηματοδότηση, με την έννοια ότι η τράπεζα του αγοραστή υπόσχεται εγγράφως στην τράπεζα του πω-

λητή ότι θα εξοφλήσει τον πωλητή τοις μετρητοίς ανάλογα με το συμφωνημένο χρόνο ή προθεσμία, εφόσον η τράπεζα λάβει τα συγκεκριμένα έγγραφα αποστολής και φορτωτικής, σύμφωνα με τους όρους που έχουν συμφωνηθεί και που θα αποδεικνύουν ότι έγινε η συναλλαγή.

Η ενέγγυος πίστωση είναι ένα έγγραφο που ενεργεί ως αμετάκλητη εγγύηση πληρωμής στον δικαιούχο και η εκδότρια τράπεζα του εντολέα είναι υποχρεωμένη να πληρώσει το ποσό της πίστωσης, εφόσον έχουν τηρηθεί οι συμφωνίες από τον πωλητή, ακόμα και στην περίπτωση που ο εντολέας δεν καταθέσει τα χρήματα στην εγγυήτρια τράπεζα. Από την άλλη, η εκδότρια τράπεζα οφείλει να μην πληρώσει, εάν τα ορισμένα στην ενέγγυα πίστωση έγγραφα δεν προσκομισθούν ή οι όροι της ενέγγυας πίστωσης δεν ικανοποιούνται, ακόμα κι αν η συναλλαγή ολοκληρώθηκε. Η υποχρέωση για πληρωμή μετατοπίζεται από τον εντολέα της ενέγγυας πίστωσης, στην τράπεζα που την εκδίδει.

Αυτοί που συμμετέχουν σε μια ενέγγυα πίστωση είναι συνήθως ο εξαγωγέας – δικαιούχος που πρόκειται να λάβει τα χρήματα, η εκδότρια ή μεσολαβούσα τράπεζα της οποίας είναι πελάτης ο εντολέας και η τράπεζα της οποίας είναι πελάτης ο δικαιούχος. Πρόκειται για τετραμερή συμφωνία. Ο εντολέας δεν συμμετέχει.

Με την ενέγγυα πίστωση δεν εξετάζεται η φερεγγυότητα του αγοραστή στο διεθνές εμπόριο αφού η συναλλαγή γίνεται μέσω τραπεζών. Η ενέγγυος πίστωση αποτελεί μέσο χρηματοδότησης για συγκεκριμένη συναλλαγή και μπορεί να μεταβιβαστεί μέρος ή ολόκληρη (transferable letter of credit).

Παράδειγμα:

As υποθέσουμε ότι η επιχείρηση «ΛΙΛΑ» με έδρα την Ελλάδα εισάγει ρούχα από την επιχείρηση «CIAO» με έδρα την Ιταλία, η οποία συνεργάζεται με την τράπεζα «Banca di Credito» της Ιταλίας. Η επιχείρηση «ΛΙΛΑ» έχει ένα λογαριασμό στην «ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ» της Ελλάδας. Η επιχείρηση «ΛΙΛΑ» θέλει να αγοράσει εμπορεύματα αξίας 100.000€ από την επιχείρηση «CIAO», η οποία συμφωνεί να πουλήσει τα ρούχα και να δώσει στην επιχείρηση «ΛΙΛΑ» 90 μέρες περιθώριο να πληρώσει γι' αυτά, με την προϋπόθεση ότι παρέχονται με ενέγγυα πίστωση 90 ημερών για το πλήρες ποσό. Τα βήματα για να πάρουν την ενέγγυα πίστωση είναι τα παρακάτω:

- Η επιχείρηση «ΛΙΛΑ» ζητά μια ενέγγυα πίστωση ποσού 100.000€ από την «ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, με την επιχείρηση «CIAO» ως δικαιούχο.
- Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ μπορεί να εκδώσει μια ενέγγυα πίστωση με εξασφάλιση από εγγυήσεις ή αν η επιχείρηση «ΛΙΛΑ» καταθέσει 100.000€ συν τα έξοδα, σε λογαριασμό στην ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.
- Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ στέλνει το γνήσιο έγγραφο της ενέγγυας πίστωσης στην «Banca di Credito» της Ιταλίας, η οποία ενημερώνει την επιχείρηση «CIAO» ότι η πίστωση είναι αποδεκτή και μπορούν να στείλουν στην επιχείρηση «ΛΙΛΑ» το εμπόρευμα με πλήρη διαβεβαίωση της πληρωμής.

- Με την προσκόμιση των εγγράφων που ορίζονται στην ενέγγυα πίστωση, η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ μεταφέρει τα 100.000€ στην τράπεζα «Banca di Credito» της Ιταλίας, η οποία πιστώνει έπειτα τον λογαριασμό της επιχείρησης «CIAO» μ' αυτό το ποσό.

7.1.5 Leasing (Χρηματοδοτική μίσθωση)

Η χρηματοδοτική μίσθωση ή Leasing είναι μια σύγχρονη μορφή χρηματοδότησης για αγορά εξοπλισμού και επαγγελματικών ακινήτων. Στην χώρα μας η χρηματοδοτική μίσθωση παρέχεται μέσω εταιρειών οι περισσότερες εκ των οποίων είναι θυγατρικές τραπεζών και χρησιμοποιούν αυτές τις τράπεζες για τις εργασίες τους. Προς το παρόν, οι τράπεζες από μόνες τους δεν μπορούν να εκτελούν εργασίες leasing παρά μόνο μέσω των εταιρειών αυτού του σκοπού.

Η χρηματοδοτική πίστωση Leasing είναι μια σύμβαση μεταξύ του **εκμισθωτή** (εταιρεία χρηματοδοτικής πίστωσης) και του **μισθωτή** (επαγγελματίας, βιοτεχνία, βιομηχανία) για τη μίσθωση συγκεκριμένου παραγωγικού εξοπλισμού ή οχήματος ή ακινήτου (μισθίου) επιλεγμένου από τον μισθωτή. Ο εκμισθωτής έχει στην κυριότητά του το ακίνητο ή τον εξοπλισμό σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης. Ο μισθωτής χρησιμοποιεί τον εξοπλισμό ή κάνει χρήση του ακινήτου έναντι αμοιβής και τακτικών πληρωμών (μισθίων) για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (συνήθως 3-7 χρόνια για κινητό εξοπλισμό και 10-15 για ακίνητο) και είναι υπεύθυνος για την καλή λειτουργία και συντήρησή τους. Στο τέλος της μισθωτικής περιόδου, ο μισθωτής μπορεί είτε να εξαγοράσει το πάγιο (εξοπλισμός - ακίνητο), συνήθως έναντι συμβολικού τιμήματος, είτε να ανανεώσει τη σύμβαση για ορισμένο χρόνο.

- Χρηματοδοτική μίσθωση κινητού εξοπλισμού για αγορά κάθε είδους καινούργιου ή μεταχειρισμένου μηχανολογικού εξοπλισμού (οχήματα, μηχανήματα, εξοπλισμό για έργα ΑΠΕ κ.ά.).
- Χρηματοδοτική μίσθωση επαγγελματικών ακινήτων για αγορά επαγγελματικής στέγης ή ιδιόκτητης έδρας για την επιχείρησή σας ή τη δραστηριότητά σας.
- Πώληση και επαναμίσθωση (sale and lease back). Η εταιρεία Leasing αγοράζει τον ήδη ιδιόκτητο κινητό εξοπλισμό ή το επαγγελματικό ακίνητο από εσάς και σας τα επαναμισθώνει με προσυμφωνημένους όρους.
- Μακροχρόνια μίσθωση Ε.Ι.Χ και Φ.Ι.Χ¹ μικτού φορτίου έως 3,5 τόνων.

Πλεονεκτήματα του Leasing:

- Χρηματοδότηση έως και 100% της εμπορικής / πραγματικής αξίας.
- Τα μισθώματα θεωρούνται λειτουργικές δαπάνες και εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα του μισθωτή-επενδυτή.

1. Επιβατικό Ιδιωτικής Χρήσης και Φορτηγό Ιδιωτικής Χρήσης αντίστοιχα.

- Η αποπληρωμή της σύμβασης προσαρμόζεται στις οικονομικές δυνατότητες και εποχιακές ανάγκες του μισθωτή.
- Βελτιώνεται η εικόνα του ισολογισμού διότι η υποχρέωση καταβολής μισθωμάτων δεν εμφανίζεται στα στοιχεία του παθητικού.
- Μέσω του Sale and lease back (αγορά από την εταιρεία και επανεκμίσθωση στον μισθωτή του ακινήτου ή του κινητού) βελτιώνει ο τελευταίος την ρευστότητα του και ενεργοποιεί αδρανή κεφάλαια.

7.1.6 Factoring (Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων)

Το Factoring ή η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αφορά μια σύμβαση μεταξύ μιας επιχείρησης ή ενός προμηθευτή (αγαθών ή υπηρεσιών) και ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων (factor) σύμφωνα με την οποία ο προμηθευτής εκχωρεί υπηρεσίες σχετικές με την προεξόφληση, τη λογιστική και νομική παρακολούθηση, καθώς και την είσπραξη απαιτήσεων κατά των πελατών-οφειλετών της για συμφωνημένο διάστημα έναντι αμοιβής. Ο πράκτορας αποδίδει άμεσα στην επιχείρηση συνήθως το 80% των οφειλών και χρεώνει την επιχείρηση με ποσοστό 2 έως 5% του ποσού των απαιτήσεων από τους πελάτες, για τις υπηρεσίες που θα παρέχει.

Η σύμβαση είναι ένα πακέτο χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτουν ανάγκες επιχειρήσεων που πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες με βραχυπρόθεσμη πίστωση σε πελάτες με επαναληπτική, κατά κανόνα, αγοραστική συμπεριφορά. Τις περισσότερες φορές, η σύμβαση είναι ορισμένου χρόνου. Η διάρκειά της είναι συνήθως 24 μήνες, με δυνατότητα σιωπηρής παράτασης, αν δεν υπάρξει καταγγελία εκ μέρους κάποιου από τα συμβαλλόμενα μέρη, οπότε η σύμβαση καθίσταται αορίστου χρόνου. Όπως κάθε διαρκής σύμβαση, η σύμβαση factoring λήγει με την πάροδο του συμφωνηθέντος χρόνου ή με καταγγελία. Για την ενέργεια της καταγγελίας απαιτείται κάποιο χρονικό διάστημα λόγω της εμπιστοσύνης που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των συμβαλλομένων.

Η λειτουργία του Factoring στην Ελλάδα διέπεται από τον Ν. 1905/1990, βάσει του οποίου η δραστηριότητα της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων μπορεί να ασκηθεί μόνο από:

- Ελληνική Τράπεζα.
- Από Ανώνυμες εταιρείες που συνήθως είναι θυγατρικές τραπεζών με αποκλειστική δραστηριότητα την πρακτορεία απαιτήσεων.

Την εποπτεία και τον έλεγχο των ανωτέρω εταιρειών ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία και μπορεί να ζητεί από αυτές οποιαδήποτε στοιχεία. Οι σημαντικότερες από τις υπηρεσίες είναι οι παρακάτω:

- Αξιολόγηση της φερεγγυότητας των πελατών της επιχείρησης/πωλητή και κάλυψη του πιστωτικού της κινδύνου.
- Διαχείριση, λογιστική παρακολούθηση και είσπραξη των απαιτήσεών της.

- Χορήγηση χρηματοδότησης.
- Παροχή εγγυήσεων.
- Χορήγηση προκαταβολών.
- Χρηματοδότηση επί της αξίας των απαιτήσεων.

Οι υπηρεσίες Factoring διακρίνονται σε:

- **Εγχώριο και διεθνές Factoring:** το εγχώριο Factoring αφορά την εκκώρση απαιτήσεων από την εγχώρια αγορά και το διεθνές αφορά την εκκώρση απαιτήσεων που εξάγονται ή εισάγονται από το εξωτερικό. Η υπηρεσία ελέγχου της πίστωσης έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην περίπτωση εξαγωγών. Ο εξαγωγέας μπορεί να προχωρήσει σε σύναψη εμπορικών συμφωνιών με νέους πελάτες, στηριζόμενος αποκλειστικά στην κάλυψη που του παρέχει ο πράκτοράς του. Έτσι, ο εξαγωγέας δεν χρειάζεται να ζητήσει το άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης για να εξασφαλίσει την εξόφληση των απαιτήσεών του.
- «Factoring» ή «Προεξόφληση Τιμολογίων» ανάλογα με την ύπαρξη αναγγελίας ή όχι.
- α) «Factoring με δικαίωμα αναγωγής»: εάν ο πιστωτικός κίνδυνος των οφειλετών παραμένει στον προμηθευτή (εκκωρητή) τότε δεν υπάρχει κίνδυνος από τη μη εξόφληση του λογαριασμού και β) «Factoring χωρίς Δικαίωμα Αναγωγής»: εάν ο Πράκτορας αναλαμβάνει τον πιστωτικό κίνδυνο των οφειλετών (αγοραστών) ενδέχεται να επωμιστεί τη ζημιά από τις επισφαλείς απαιτήσεις (συνήθως το factoring γίνεται χωρίς δικαίωμα αναγωγής).

Πλεονεκτήματα

Το Factoring προσφέρει πρόσβαση σε κεφάλαια κίνησης σε επιχειρήσεις που δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό, οι οποίες χρησιμοποιούν ως εγγύηση τη φερεγγυότητα των πελατών τους. Η ζήτηση για υπηρεσίες Factoring απορρέει περισσότερο από τις ΜΜΕ. Το Factoring αποτελεί διαδεδομένο χρηματοδοτικό εργαλείο για τις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Τα κύρια πλεονεκτήματά του είναι:

- Εξάλειψη του κόστους για την αξιολόγηση της φερεγγυότητας των πελατών της επιχείρησης και του κόστους διαχείρισης & λογιστικής παρακολούθησης.
- Αύξηση των ταμειακών εισροών, αφού εισπράττονται οι απαιτήσεις.
- Βελτίωση της εικόνας που παρουσιάζει ο ισολογισμός της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης και άρα αύξηση της πιστοληπτικής της ικανότητας, αφού οι προκαταβολές που εισπράττει (80%) δεν παρουσιάζονται στο παθητικό σαν βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αλλά στο ενεργητικό σαν διαθέσιμα.
- Η μεγάλη ευελιξία των υπηρεσιών που παρέχει καθώς και η δυνατότητα προσαρμογής στις συγκεκριμένες ανάγκες των πελατών της.
- Βελτίωση των μεθόδων είσπραξης και κάλυψης των πιστωτικών κινδύνων.
- Εξειλιγμένα μηχανογραφικά συστήματα και εξειδίκευση του προσωπικού.
- Μείωση του χρόνου απασχόλησης των πωλητών, του λογιστηρίου αλλά και των στελεχών των επιχειρήσεων οι οποίες προσφεύγουν σε εταιρείες

factoring, χρησιμοποιώντας το χρόνο τους πιο αποδοτικά σε άλλες δραστηριότητες.

- Ασφαλιστική κάλυψη των απαιτήσεων έναντι της αφερεγγυότητας των χρεωστών.

Μειονεκτήματα

Τα πιθανά μειονεκτήματα της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι τα παρακάτω:

- Εάν χρησιμοποιείται μόνο για ρευστότητα, το κόστος είναι υψηλότερο από τον απλό δανεισμό.
- Πιθανή δημιουργία άσχημων σχέσεων με τους πελάτες, λόγω υποψίας έλλειψης εμπιστοσύνης.
- Μπορεί να δημιουργηθούν δυσκολίες κατά τον τερματισμό μια συμφωνίας. Οι περισσότερες συμφωνίες καθορίζουν μια περίοδο ειδοποίησης και για τα δύο μέρη (συνήθως 3 μηνών). Γι' αυτό, στην πράξη, σπανίως τερματίζονται συμφωνίες εκ μέρους του πωλητή.
- Η επιχείρηση πρέπει να εκχωρήσει όλες τις απαιτήσεις της. Επιπλέον, η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να εκχωρήσει όχι μόνο τις υφιστάμενες απαιτήσεις αλλά ακόμη και εκείνες που θα δημιουργηθούν μετά τη σύμβαση.
- Τα πιστωτικά όρια που ορίζει ο factor για κάθε πελάτη μπορεί να είναι ιδιαίτερα χαμηλά, περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό τις πωλήσεις.
- Δεν παρουσιάζονται στο κυκλοφορούν ενεργητικό του ισολογισμού του πωλητή τα πιο ρευστά του στοιχεία, δηλαδή οι απαιτήσεις του (όταν έχουμε factoring). Γι' αυτό είναι πιθανό οι προμηθευτές να διστάζουν να χορηγούν πιστώσεις.

Όταν η επιχείρηση πρόκειται να κάνει μια πώληση με πίστωση, ζητά την έγκριση του πράκτορα. Ο πράκτορας διαβιβάζει στον πελάτη του όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις απαιτήσεις, δηλαδή ποια είναι τα ανείσπρακτα, τα ληξιπρόθεσμα και τα εξοφλούμενα τιμολόγια, τα υπόλοιπα κατά αγοραστή, την κίνηση λογαριασμών κ.ά. Αν ο πράκτορας δεν εγκρίνει την πώληση και δεν αγοράσει την απαίτηση, τότε η επιχείρηση πρέπει να διαλέξει μεταξύ της απόρριψης της παραγωγείας ή την εκτέλεση και ανάληψη είσπραξης με δική της ευθύνη. Έτσι, μια ΜΜΕ επιχείρηση αντιμετωπίζει συχνά το δίλημμα μεταξύ του πράκτορα και της ενίσχυσης και υποστήριξης του δικού της τμήματος διαχείρισης πιστώσεων.

7.1.7 Venture Capital (Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών)

Ο τρόπος χρηματοδότησης με Venture Capital γίνεται από χρηματοπιστωτικές εταιρείες ως ένα είδος χρηματοδότησης για την ίδρυση, ανάπτυξη ή εξαγορά μιας εταιρείας μη εισηγμένης στο χρηματιστήριο, βάσει του οποίου ο επενδυτής (οι εταιρείες δηλαδή) αποκτά τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ως αντάλλαγμα για την παροχή χρηματοδότησης.

Αυτός ο τρόπος χρηματοδότησης στην Ελλάδα αρχίζει να αναπτύσσεται με μεγάλη επιτυχία από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το venture capital στηρίζει τις ανάγκες γρήγορα αναπτυσσόμενων εταιρειών, που χρειάζονται ίδια κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξή τους. Τα επιχειρηματικά κεφάλαια μπορούν να ενισχύσουν μια εταιρεία τόσο κατά την έναρξή της (αρχικό στάδιο σποράς ή εκκίνησης) όσο και κατά την λειτουργία της για ανάπτυξη ή εξαγορά.

Οι αποδόσεις στις οποίες αποβλέπουν οι εταιρείες venture capital είναι ανάλογες του επιχειρηματικού κινδύνου που αναλαμβάνουν. Επιπλέον, το venture capital χρησιμοποιείται συχνά και στην περίπτωση μεταβίβασης της εταιρικής ιδιοκτησίας είτε σε μετόχους μειοψηφίας είτε σε ομάδες στελεχών των εταιρειών, προσφέροντας την απαιτούμενη χρηματοδότηση για την επίτευξη των επιχειρηματικών τους στόχων.

Η χρηματοδότηση venture capital πραγματοποιείται συνήθως μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου, κατά την οποία δε συμμετέχουν οι υφιστάμενοι μέτοχοι προκειμένου να συμμετάσχει η εταιρεία επιχειρηματικών κεφαλαίων. Οι εταιρείες venture capital χρησιμοποιούν και διάφορα άλλα εργαλεία για να πραγματοποιήσουν τις επενδύσεις τους, όπως προνομιούχες μετοχές ή μετατρέψιμα ομολογιακά δάνεια. Ως επί το πλείστον, ο κύριος μέτοχος εξακολουθεί να διατηρεί τον έλεγχο της εταιρείας του μετά την επένδυση της εταιρείας venture capital (Ένωση Ελληνικών επιχειρηματικών κεφαλαίων, <http://www.hvca.gr/venture-capital/ti-einai-to-venture-capital-to-private-equity.html>).

Ο τρόπος αυτός χρηματοδότησης των ΜΜΕ σε σχέση με τον τραπεζικό δανεισμό εξοικειώνει τις επιχειρήσεις με το οικονομικό περιβάλλον. Επίσης, το γεγονός ότι η εταιρεία venture capital επενδύει από κοινού με την επιχείρηση δε σημαίνει ότι σε περίπτωση αποτυχίας η εταιρεία θα απαιτήσει τα ποσά της επένδυσης πίσω.

Οι εταιρείες venture capital στοχεύουν σε κέρδη από την αύξηση της αξίας των μετοχών της επιχείρησης μέσω της ανάπτυξής της, τις οποίες ρευστοποιούν έπειτα από την πάροδο του χρόνου επένδυσης που έχει συμφωνηθεί, με πωλήσεις των μετοχών ή άλλους, ήδη συμφωνημένους, τρόπους.

Οι εταιρείες αυτές ενδιαφέρονται περισσότερο για επενδύσεις σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας ή ενέργειας και κυρίως σε ΜΜΕ που βρίσκονται στο αρχικό στάδιο ανάπτυξης. Βέβαια, ενδιαφέρον δείχνουν και σε επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει σε καινοτομικά προϊόντα και νέες τεχνολογίες. Εκτός από τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, οι εταιρείες venture capital συμβάλλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της, με την παροχή ιδεών και συμβουλών σε θέματα στρατηγικού σχεδιασμού, οργάνωσης, διοίκησης και μάρκετινγκ.

Η χρηματοδότηση μέσω του θεσμού του venture capital έχει οδηγήσει σε εντυπωσιακή ανάπτυξη πολλές από τις επιχειρήσεις που την αξιοποίησαν. Τέτοιες περιπτώσεις στην Ελλάδα αποτελούν οι εταιρείες Goody's, Γερμανός και Chipita, ενώ στο εξωτερικό γνωστά παραδείγματα εταιρειών που χρηματοδοτήθηκαν με venture capital είναι οι Microsoft, Amazon.com και Yahoo!. Το venture capital αναπτύσσεται με υψηλούς ρυθμούς παγκοσμίως ενώ, σύμφωνα με αποτελέσματα

ερευνών, οι εταιρείες που χρησιμοποιούν αυτή τη μορφή χρηματοδότησης αναπτύσσονται ταχύτερα από τους ανταγωνιστές τους.

7.1.8 Business Angels (Επιχειρηματικοί Άγγελοι)

Ο όρος αυτός αναφέρεται σε επενδυτές με γνώση της αγοράς, πρώην επιχειρηματίες ή στελέχη επιχειρήσεων με ειδικευση στην εκκίνηση επιχειρήσεων, που θέλουν να επενδύσουν κεφάλαια με στόχο το κέρδος, κυρίως σε καινοτόμες επιχειρήσεις.

7.1.9 ΕΤΕΑΝ (Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης)

Το ΕΤΕΑΝ Α.Ε. (ΕΤΕΑΝ ΑΕ – αντικατέστησε την ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ - Ν. 3912/2011), είναι ο νέος χρηματοδοτικός δημόσιος φορέας για την στήριξη των ΜΜΕ. Θεσπίστηκε το 2011 με χαρακτήρα αναπτυξιακό και συμπληρωματικό του Ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη στήριξη και ενίσχυση των μεσαίων, των μικρών και των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Βασικό του έργο είναι η διευκόλυνση στη χρηματοδότηση για την κάλυψη αναγκών των μικρομεσαίων οικονομικών μονάδων για την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων.

Το ΕΤΕΑΝ παρέχει στήριξη στις ΜΜΕ μέσω χρηματοδότησης επιτοκίων για τραπεζικό δανεισμό με καλύτερους όρους, για συμμετοχή στα επενδυτικά κεφάλαια και παροχή εγγυήσεων. Τα προγράμματα εγγυοδοσίας του ΕΤΕΑΝ αποτελούν βασική του δράση, έχοντας διευκολύνει αρκετά την πρόσβαση αρκετών επιχειρήσεων με χαμηλές εξασφάλισεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας. Στο παρελθόν, ως ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ, έχει δημιουργήσει προγράμματα εγγυήσεων σε επενδυτικά δάνεια, σε κεφάλαια κίνησης και σε χρηματοδοτικές μισθώσεις, ενώ από τον Οκτώβριο του 2012 δημιουργήθηκε πρόγραμμα εγγύησης της ΕΤΕΑΝ ΑΕ για την έκδοση εγγυητικών επιστολών.

Το ΕΤΕΑΝ λειτουργεί σε συνεργασία με τράπεζες οι οποίες επιλέγονται μετά από διαγωνισμό και οι ενδιαφερόμενοι απευθύνονται σε αυτές και όχι στο ίδιο το ταμείο. Το ΕΤΕΑΝ δημιούργησε το Ταμείο Χαρτοφυλακίου (Κεφαλαίου) με την επωνυμία «Ταμείο Επιχειρηματικότητας» (ΤΕΠΙΧ) ως χωριστή λογιστικά χρηματοδοτική μονάδα εντός του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης, προκειμένου να ενισχύσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όλων των κλάδων και όλων των τύπων των Εταιρειών, είτε αυτές είναι υπό σύσταση είτε νέες είτε ακόμα και υφιστάμενες, σε κάθε περίπτωση, όμως, οικονομικά βιώσιμες. Στόχος του είναι η δημιουργία ή/και η ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρήσεων σε καινοτόμους, δυναμικούς και ελπιδοφόρους τομείς και δραστηριότητες της οικονομίας.

Ειδικότερα, το Ταμείο Επιχειρηματικότητας συστάθηκε ώστε: να συνεισφέρει στην ίδρυση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων, στοχεύοντας κυρίως στις Μικρές και

Μεσαίες Επιχειρήσεις, να λειτουργήσει ως καταλύτης στη ροή κεφαλαίων προς αυτές, να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν επάξια τόσο τις Μεγάλες Επιχειρήσεις της χώρας όσο και τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές, να συμβάλλει ώστε να γίνεται καλύτερη και σωστότερη χρήση των πόρων του ΕΣΠΑ από την πλευρά των επιχειρήσεων, και, τέλος, να βοηθήσει στην επίτευξη ικανοποιητικής χρήσης των πόρων του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα και στην παροχή χρηματοοικονομικών προϊόντων με τους ευνοϊκότερους όρους της αγοράς.

Τα οφέλη του Ταμείου προς τις επιχειρήσεις συνίστανται γενικά στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανάπτυξη επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των ΜΜΕ, στην εξωστρέφεια αυτών, καθώς και στη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών, με την υλοποίηση και με τη βοήθεια κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως ανακυκλούμενα δάνεια ή άλλες μορφές πιστοδοτήσεων και συμμετοχών (π.χ. εγγυήσεις και αντεγγυήσεις, μικροδάνεια, υβριδική χρηματοδότηση, επιχειρηματικά κεφάλαια (venture capital), κεφάλαια σποράς (seed capital) και αρχικά κεφάλαια (start-up capital).

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ελληνικό Δημόσιο και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

7.2 Σύγκριση των μορφών χρηματοδότησης

Θα παρουσιάσουμε μία σύγκριση ανάμεσα στον τραπεζικό δανεισμό ως την πιο κοινή και διαδεδομένη μορφή χρηματοδότησης με τις άλλες μορφές χρηματοδότησης. Ανάλογα με το τι ανάγκες θα καλύψει κάθε επιχείρηση θα πρέπει να αξιολογήσει τα θετικά και αρνητικά κάθε μορφής χρηματοδότησης σε σχέση όχι μόνο με το επιτόκιο αλλά και το συνολικό κόστος της. Η σωστή επιλογή χρηματοδότησης καλό θα ήταν να αποτελείται από ένα συνδυασμό εσωτερικής και εξωτερικής χρηματοδότησης, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης.

Για παράδειγμα, αν μια επιχείρηση έχει ανάγκη χρημάτων για την απόκτηση ακινήτου και για επενδύσεις μεγάλης διάρκειας θα πρέπει να επιλέξει ανάμεσα στο μακροπρόθεσμο δανεισμό ή στη χρηματοδοτική μίσθωση Leasing. Για τις τρέχουσες ανάγκες της, όπως αγορά ύλων εμπορευμάτων, προσφέρεται ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός μέσω τραπεζών ή το Factoring. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός έχει υψηλά επιτόκια αλλά ενδείκνυται για τη γρήγορη πληρωμή τρεχουσών αναγκών και τα ετήσια χρεολύσια που εκπίπτουν από τη φορολογία. Το factoring έχει πιο υψηλά επιτόκια από τον τραπεζικό δανεισμό αλλά τα μισθώματα αποτελούν δαπάνη που εκπίπτει από τα φορολογικά έσοδα.

Κατά την έναρξή της, μια επιχείρηση μπορεί να επιλέξει τραπεζικό βραχυπρόθεσμο δανεισμό ή επιχορηγούμενα προγράμματα στήριξης νέων επιχειρήσεων, ή ακόμα, αν έχει ένα καινοτομικό προϊόν, μπορεί να απευθυνθεί και σε venture capital χρηματοδότηση. Οι επιχορηγήσεις μέσω προγραμμάτων έχουν χαμηλά επιτόκια και χαμηλό ρίσκο επένδυσης. Οι εταιρείες venture capital απευθύνονται

σε επιχειρήσεις κατά το στάδιο της εκκίνησης, συνήθως όμως αυτών που έχουν καινοτομικά προϊόντα. Με τη χρηματοδότηση γίνονται μέτοχοι στην επιχείρηση και παρέχουν συμβουλές στρατηγικής πολιτικής, διοίκησης και διαχείρισης της επιχείρησης. Το πλεονέκτημά τους είναι ότι το κόστος χρηματοδότησης είναι χαμηλότερο του τραπεζικού δανεισμού ενώ παρέχεται συμβουλευτική για τα επιχειρηματικά σχέδια.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται ενδεικτικά οι επιλογές χρηματοδότησης σε σχέση με τις ανάγκες μιας επιχείρησης.

Ανάγκες επιχείρησης - Μορφές χρηματοδότησης

Είδη χρηματοδότησης	Τρέχουσες ανάγκες	Επενδύσεις μακράς διάρκειάς	Έναρξη επιχείρησης	Υποχρεώσεις νέες/παλιές
Βραχ/θεσμος τραπεζικός δανεισμός	ΝΑΙ Με υψηλό επιτόκιο		ΝΑΙ	ΝΑΙ
Μακρ/θεσμος τραπεζικός δανεισμός	ΝΑΙ			
Πρακτορεία / factoring	ΝΑΙ Υψηλό συνολικό κόστος			
Leasing		ΝΑΙ		
Venture capital				ΝΑΙ με μετόχους στην επιχείρηση
Επιχορηγήσεις από Προγράμματα				ΝΑΙ Μικρό ρίσκο
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου			Αύξηση μετόχων επιχ/σης	

Τι να συγκρατήσετε από αυτό το κεφάλαιο:

- Στο κεφάλαιο αυτό είδαμε ως επί το πλείστον τις εξωτερικές μορφές χρηματοδότησης μιας επιχείρησης.
- Για τη χρηματοδότησή τους οι ΜΜΕ έχουν να επιλέξουν μέσα από ένα πλήθος προϊόντων ανάλογα με τις ανάγκες που έχουν καλύψουν.
- Η επιλογή του προϊόντος όμως θα πρέπει να είναι η κατάλληλη για κάθε ανάγκη της επιχείρησης και ανάλογα με το στάδιο που βρίσκεται.
- Τα είδη χρηματοδότησης παρουσιάζουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που θα πρέπει να συυπολογιστούν για τη σωστή επιλογή.

Ερωτήσεις και ασκήσεις

1. Ποιοι είναι οι βασικοί τρόποι εύρεσης κεφαλαίων που χρησιμοποιούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις;

2. Να αναφέρετε τα βασικά είδη και τις κατηγορίες των εγγυητικών επιστολών.

3. Να δώσετε ένα δικό σας παράδειγμα όπου παρουσιάζονται οι επιλογές χρηματοδότησης σε σχέση με τις ανάγκες μιας επιχείρησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

- Αγγελόπουλος Π., «*Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό σύστημα: Αγορές-προϊόντα-κίνδυνοι*», εκδ. Σταμούλη, Αθήνα 2010.
- Αρτίκης Γ., «*Αποφάσεις χρηματοδότησεων*», εκδ. Interbooks, Αθήνα 2002.
- Αμπαλάκη Α., «*Η καταναλωτική πίστη στην Ελλάδα*» Διπλωματική Εργασία, για Μεταπτυχιακό Δίπλωμα, στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών στην Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Φεβρουάριος 2011.
- Γκίκας Δ. «*Η Ανάλυση και οι Χρήσεις των Λογιστικών Καταστάσεων*», εκδ. Γ. Μπένου, Αθήνα 2002.
- Δημόπουλος Ι., «*Τραπεζική χρηματοδότηση μικρομεσαίων Επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα*», Μεταπτυχιακή Εργασία στο τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Αθήνα 2005.
- Κοκοδούλη Ειρήνη, «*Χρηματοδότηση ΜΜΕ. Κριτήρια & Προϋποθέσεις*», Πτυχιακή Εργασία Τ.Ε.Ι Κρήτης, Σχολή «Διοίκησης Οικονομίας» Απρίλιος 2011.
- Μιχαλινάκης Β. «*Διαβάζοντας έναν Ισολογισμό*», Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα 2013.
- Νιάρχος Ν., «*Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*», εκδ. Σταμούλη, Αθήνα 1997.
- Ρεπούσης Σ., «*Τραπεζικές Επιδότησεις*», εκδ. Σακούλας Α.Ε, Αθήνα 2004.
- Φαμέλη Ελένη, Διπλωματική Εργασία, για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Παν. Πειραιώς, Οκτώβριος 2012.
- Χασσίδ Ι., Καραγιάννης Α., «*Η Επιχειρηματικότητα στην Ελληνική Οικονομία*», εκδ., Interbooks, Αθήνα 1999.

Τύπος-Δελτία

- Επίσημη Εφημερίδα, Ορισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, αρ. L 107,30/4/1996.
Εφημερίδα *Το Βήμα*.
- Αθανάσιος Τακοπούλος, «Μορφές χρηματοδότησης ΜΜΕ», άρθρο Specisoft Α.Ε.
Εθνική Τράπεζα, Εγκύκλιος Υπηρεσιακή 32 Β´ /2010 «Δικαιολογητικά και προϋποθέσεις για την χορήγηση δανείων κατ'κτής πίστης, Διεύθυνση Καταναλωτικής Πίστης.
- Κούκος Π., *Σύμβουλος Εταιρειών, Στοιχεία Οικονομίας*, Οικονομικές Καταστάσεις.

Διαδίκτυο

- Υπ. Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας / Γενική Γραμματεία Καταναλωτή: efpolis.gr,
Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων: <http://www.imegsevee.gr>
Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης: www.ggea.gr
Εφημερίδα της Ε.Ε.: L 133 22.5.08
http://ec.europa.eu/consumers/rights/fin_serv_en.htm

ΕΕ

http://europa.eu/index_el.htm

http://europa.eu/business/finance-support/index_el.htm

Τράπεζες

ΤτΕ: <http://www.bankofgreece.gr>

Alpha Bank: <http://www.alpha.gr/page/>

Εθνική Τράπεζα: <http://www.nbg.gr>

Άλλες

www.moneyinfo.gr

ΣΕΣΜΑ: www.sesma.gr/index

Χρηματοοικονομική ανάλυση:

http://annxyd.files.wordpress.com/2009/04/xrhmatoikonomikh_analysi_pdf.pdf

ICAP Group: <http://www.icap.gr/>

Επιχειρηματικοί Αγγελιοί: <http://www.defencenet.gr/>

Mentoring A.E.: <http://mentoring.com.gr/>

ΕΤΕΑΝ Α.Ε.: <http://www.tempme.gr/PublicPages/HomePage.aspx>

Συναλλαγές καταναλωτικής πίστης και εμπορικές ΜΜΕ

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε επιχειρηματίες που θέλουν να λάβουν τη σωστή απόφαση χρηματοδότησης της επιχείρησής τους, η οποία θα συμβάλει στη λήψη σωστών επιχειρηματικών αποφάσεων για το μέλλον της.

Στόχος είναι η παροχή γνώσεων και πληροφοριών για:

- Τα πιστωτικά ιδρύματα και τις χορηγήσεις δανείων
- Τον ορισμό και τις μορφές καταναλωτικής πίστης, καθώς και το νομικό πλαίσιο που τις διέπει
- Τον ρόλο των ΜΜΕ για την οικονομία καθώς και τις διακρίσεις των ΜΜΕ σε κατηγορίες
- Τις διαδικασίες χρηματοδότησης των ΜΜΕ και τις βασικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες πραγματοποιούνται
- Τα ποσοτικά στοιχεία των επιχειρήσεων όπως: ισολογισμός και κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ταμειακές ροές, κυκλοφοριακή ταχύτητα (αποθεμάτων, ενεργητικού, παγίων κλπ), καλύμματα /εξασφαλίσεις
- Το εξωτερικό επιχειρησιακό περιβάλλον, το εσωτερικό επιχειρησιακό περιβάλλον καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτά συνδέονται με την αξιολόγηση της επιχείρησης
- Τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ειδών χρηματοδότησης μιας επιχείρησης

ISBN 978-618-81219-6-6

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

